

**T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI**

ORTAOKUL TEMEL YAŞAM BECERİLERİ DERSİ

ÖĞRETİM PROGRAMI

**TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ**

2026

İÇİNDEKİLER

1. TEMEL YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI	4
1.1. TEMEL YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI	4
1.2. TEMEL YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR	4
1.2.1. Alan Becerileri, Kavramsal Beceriler ve Eğilimler	5
1.2.2. Programlar Arası Bileşenler (Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri, Değerler, Okuryazarlık Becerileri)	6
1.2.3. İçerik Çerçevesi	6
1.2.4. Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)	7
1.2.5. Öğrenme-Öğretme Yaşantıları	7
1.2.6. Farklılaştırma	8
1.3. TEMEL YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRENME ALANLARI, ÖĞRENME ÇIKTILARI SAYISI VE SÜRE TABLOSU	9
1.4. TEMEL YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	11
2. TEMEL YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI SINIF DÜZEYLERİNE AİT ÖĞRENME ALANLARI	13
2.1. Düzey I'e Ait Öğrenme Alanları	13
2.2. Düzey II'ye Ait Öğrenme Alanları	37

1. TEMEL YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

1.1. TEMEL YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, bireylerin bütüncül gelişimini esas alan ve öğrencilerin bilgi, beceri, değer ile tutumlarını birlikte geliştirmeyi amaçlayan bir eğitim anlayışına dayanmaktadır. Bu anlayış doğrultusunda hazırlanan Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı; öğrencilerin günlük yaşamda karşılaşılabilecekleri durumlara yönelik temel bilgi, beceri ve tutumları kazanmalarını, yaşamlarını sağlıklı, güvenli, düzenli ve sorumlu biçimde sürdürebilmelerini hedefleyen uygulama temelli bir yapıya sahiptir. Program; öğrencilerin günlük yaşamlarını planlama, sağlıklı yaşam alışkanlıkları geliştirme, hijyen kurallarına uyma, güvenli davranışlar sergileme, iletişim kurma, dijital ortamlarda bilinçli hareket etme ve çevreyle uyumlu yaşama becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı ile öğrencilere kavramsal beceriler, alan becerileri, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, okuryazarlık becerileri, eğilimler ve "Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi" kapsamında yer alan değerlerin kazandırılması hedeflenmektedir. Programda bilgi, beceri, değer ve tutumlar bir bütün hâlinde ele alınarak öğrencilerin günlük yaşam problemlerini fark etmeleri, çözüm üretmeleri, sorumluluk almaları ve edindikleri bilgileri yaşamlarına aktarmaları desteklenmektedir. Böylece öğrencilerin öz bakım becerileri gelişmiş, sağlıklı yaşam alışkanlıkları kazanmış, zamanını verimli kullanan, güvenlik kurallarına dikkat eden, çevresine duyarlı, dijital ortamlarda bilinçli davranan ve toplumsal yaşamda sorumluluk üstlenen bireyler olarak yetişmeleri amaçlanmaktadır.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanan Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı'nın özel amaçları şunlardır:

1. Öğrencilerin günlük yaşam etkinliklerini planlama, zamanı verimli kullanma ve öz düzenleme becerileri geliştirmeleri,
2. Kişisel bakım, hijyen ve temizlik alışkanlıklarının sağlık üzerindeki etkilerini kavrayarak bu alışkanlıkları günlük yaşamlarının bir parçası hâline getirmeleri,
3. Dengeli beslenme, fiziksel etkinlik ve sağlıklı yaşam arasındaki ilişkiyi analiz ederek sağlıklı yaşam bilinci geliştirmeleri,
4. Ev, okul, çevre ve dijital ortamlardaki güvenlik risklerini fark etmeleri; güvenli, bilinçli ve sorumlu davranışlar sergilemeleri,
5. Günlük yaşamda sorumluluk alma, görev paylaşımı yapma, iş birliği içinde hareket etme ve karşılaştıkları problemlere çözüm üretme becerileri geliştirmeleri,
6. Etkili iletişim kurmaları, duygularını uygun yollarla ifade etmeleri ve sosyal ilişkilerinde saygılı, empatik ve yapıcı davranışlar sergilemeleri,
7. Dijital dünyadaki paylaşımların bireysel ve toplumsal etkilerini fark etmeleri; dijital ayak izi, bilgi güvenliği ve e-güvenlik konularında farkındalık kazanmaları,
8. Düzenli, temiz, güvenli ve işlevsel yaşam alanları oluşturma'nın günlük yaşam üzerindeki etkilerini fark ederek düzen bilinci geliştirmeleri,
9. Sürdürülebilir yaşam anlayışı doğrultusunda kaynakları bilinçli kullanmaları, israfı önlemeleri, geri dönüşüm süreçlerine katılmaları ve çevre dostu yaşam alışkanlıkları geliştirmeleri,
10. Tüketim, enerji kullanımı, ulaşım tercihleri ve temel teknik uygulamalarla ilgili günlük yaşam kararlarını veriye dayalı, bilinçli ve sorumluluk sahibi bir yaklaşımla değerlendirmeleri amaçlanmaktadır.

1.2. TEMEL YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR

Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı'nın uygulanması sürecinde şu hususlara dikkat edilmelidir:

- Temel Yaşam Becerileri Dersi haftada 1 veya 2 ders saati şeklinde seçilebilmektedir. Programın uygulama sürecinde dersin haftada 1 ders saati şeklinde seçilmesi hâlinde "Bölüm 1.3'te" yer alan tablodaki "Süre (1 Ders Saati)" bölümündeki öğrenme çıktıları ve dersin haftada 2 ders saati şeklinde seçilmesi hâlinde "Süre (2 Ders Saati)" bölümündeki öğrenme çıktıları dikkate alınmalıdır.
- Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin benimsediği ilke ve yaklaşımlar doğrultusunda hazırlanmıştır. Bu nedenle öğrenme-öğretme süreçlerinde alan becerileri, kavramsal beceriler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, eğilimler, okuryazarlık becerileri ile "Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi"nde yer alan değerler bütüncül bir yaklaşımla ele alınmalıdır.
- Dersin öğrenme-öğretme yaşantıları, ölçme ve değerlendirme süreçleri, öğrencilerin günlük yaşamda ihtiyaç duyacakları bilgi, beceri ve tutumları geliştirecek şekilde planlanmalı; öğrencilerin öz düzenleme, problem çözme ve karar verme becerileri desteklenmelidir.
- Öğrenme-öğretme süreçlerinde öğrenciyi merkeze alan; gözlem, uygulama, drama, rol oynama, örnek olay ince-

lemesi, grup çalışması, problem çözme, araştırma temelli etkinlikler gibi aktif öğrenme yöntem ve tekniklerinden yararlanılmalıdır. Öğrencilerin yaş ve gelişim düzeyleri dikkate alınarak uygulamalı etkinliklere yer verilmeli; aile, okul ve sosyal çevrede sorumluluk üstlenmelerine imkân tanıyan görevler yoluyla Öğrenme-öğretme süreçlerine aktif katılımları ve yaparak yaşayarak öğrenmeleri desteklenmelidir.

- Öğrencilerin günlük yaşam becerilerini deneyimleyerek öğrenmelerine imkân sağlayan güvenli, destekleyici ve kapsayıcı öğrenme ortamları oluşturulmalıdır.
- Program kapsamında öğrencilerin kişisel bakım, hijyen, sağlıklı beslenme, güvenlik, zaman yönetimi, sürdürülebilir yaşam, iletişim ve dijital güvenlik konularında edindikleri bilgi ve becerileri günlük yaşamla ilişkilendirmeleri sağlanmalıdır.
- Programda yer alan becerilerin kazandırılmasında disiplinler arası bir yaklaşım benimsenmeli; Türkçe, matematik, fen bilimleri, sosyal bilgiler, bilişim teknolojileri ve yazılım, görsel sanatlar, müzik, beden eğitimi ve spor, din kültürü ve ahlak bilgisi alanlarıyla ilişkilendirmeler yapılmalıdır.
- “Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi”nde yer alan değerlerin süreçlerinin doğal bir parçası hâline getirilmesi ve günlük yaşam davranışlarına dönüştürülmesi sağlanmalıdır.
- Öğrenme-öğretme süreçlerinde tablo, grafik, gözlem formu, kontrol listesi, afiş, dijital içerik, broşür, görsel materyal ve günlük yaşam araç gereçlerinden yararlanılarak öğrenmenin somutlaştırılması desteklenmelidir.
- Öğrencilerin dijital ortamları güvenli, bilinçli ve etik kurallara uygun biçimde kullanmaları desteklenmeli; dijital ayak izi, kişisel veri güvenliği ve ekran süresi yönetimi konusunda farkındalık kazandırılmalıdır.
- Çevre bilinci ve sürdürülebilir yaşam anlayışı doğrultusunda öğrencilerin kaynakları bilinçli kullanmaları, geri dönüşüm uygulamalarına katılmaları ve çevre dostu davranışlar geliştirmeleri teşvik edilmelidir.
- Ölçme ve değerlendirme, yalnızca ortaya çıkan ürüne değil; öğrencinin süreçteki katılımına, sorumluluk alma düzeyine, iş birliğine, araştırma ve çözüm üretme becerisine, değerleri davranışa dönüştürme biçimine ve yaptığı çalışmayı değerlendirme yeterliğine dayandırılmalıdır. Her öğrenme alanında öğrencilerin bilgi ve becerilerini uygulamaya yansıtabilecekleri en az bir performans görevine yer verilmelidir. Performans görevi, proje dosyası, gözlem formu, kontrol listesi, dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme, akran değerlendirme, grup değerlendirmesi, öğrenme günlüğü, sunum, dijital portfolyo gibi araçlardan yararlanılmalıdır.
- Programın tüm aşamalarında Türkçenin doğru, anlaşılır ve etkili kullanılmasına özen gösterilmeli; öğrencilerin günlük yaşamla ilgili kavram ve terimlere ilişkin söz varlıklarının geliştirilmesi desteklenmelidir.
- Öğrenme-öğretme sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarından yararlanılmalı; öğrencilerin ev, okul, yakın çevre, resmî kurumlar, sağlık kuruluşları, bilim merkezleri, geri dönüşüm tesisleri, kültür merkezleri, toplu taşıma araçları, sportif faaliyetler ve dijital ortamlar aracılığıyla gözlem ve araştırma yapmaları teşvik edilmelidir.
- Temel yaşam becerilerinin (zaman yönetimi, ev güvenliği, hijyen, beslenme, dijital güvenlik, tasarruf) ev ortamında sürdürülebilir davranışlara, alışkanlıklara dönüşebilmesi için öğretmen-veli iletişimi ile iş birliği esastır. Öğretmenler; dönem başında ve süreç içinde öğrenme alanlarının hedeflerini velilerle paylaşmalı, evde yürütülen uygulamalara ilişkin düzenli geri bildirim almalı, böylece okul ile aile arasında bütünlük oluşturmalıdır.

1.2.1. Alan Becerileri, Kavramsal Beceriler ve Eğilimler

Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı’nda öğrenme çıktıları; alan becerileri, kavramsal beceriler ve eğilimler esas alınarak yapılandırılmıştır. Bu bileşenler, öğrencilerin yalnızca bilgi edinmelerini değil; edindikleri bilgileri günlük yaşamda etkili biçimde kullanmalarını, karşılaştıkları durumları çözümlemelerini, uygun çözüm yolları geliştirmelerini ve yaşam becerilerini farklı durumlara aktarabilmelerini destekleyen öğrenme sürecinin temel öğeleridir.

Alan becerileri; öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştıkları durumları planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerini desteklemektedir. Kişisel bakım, sağlıklı yaşam, güvenlik, iletişim, zaman yönetimi, sürdürülebilir yaşam ve dijital yaşamla ilgili uygulamaların günlük yaşam bağlamında gerçekleştirilmesi, bu becerilerin gelişimini desteklemektedir.

Kavramsal beceriler; öğrencilerin günlük yaşamla ilgili bilgi, olay ve durumları anlamlandırmalarını; bilgi toplama, sınıflandırma, ilişki kurma, çözümleme, değerlendirme, çıkarım yapma ve karar verme süreçlerini desteklemektedir. Böylece öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştıkları durumlara bilinçli çözümler geliştirmeleri amaçlanmaktadır.

Eğilimler ise öğrencilerin sahip oldukları bilgi ve becerileri günlük yaşamda istekli, bilinçli ve sorumluluk sahibi bir yaklaşımla kullanmalarını destekleyen zihinsel örüntülerdir. Eğilimler; benlik, sosyal ve entelektüel eğilimler olarak ele alınmakta ve öğrenme sürecinde becerilerin davranışa dönüşmesine katkıda bulunmaktadır.

Benlik eğilimleri; öğrencilerin öz bakım, öz düzenleme ve sorumluluk alma becerilerini geliştirerek günlük yaşamlarını planlamalarını desteklemektedir. Öğrenmeye istekli olma, öz denetim, kararlılık ve sorumluluk bilinci bu kapsamda önem taşımaktadır.

Sosyal eğilimler; öğrencilerin aile, okul ve yakın çevrede iş birliği yapmalarını, ortak yaşam kurallarına uymalarını, etkili iletişim kurmalarını ve birlikte yaşama kültürünü benimsemelerini desteklemektedir. Günlük yaşamda yardımlaşma, görev paylaşımı ve ortak sorumluluk üstlenme bu eğilimlerin öğrenme sürecindeki yansımalarıdır.

Entelektüel eğilimler; öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştıkları durumları araştıran, sorgulayan, çözüm odaklı düşünen ve sistemli biçimde değerlendiren bireyler olarak gelişimlerini desteklemektedir. Bu eğilimler, öğrencilerin karşılaştıkları sorunlara farklı çözüm yolları geliştirmelerine ve verdikleri kararları gerekçelendirmelerine katkı sağlamaktadır.

Alan becerileri, kavramsal beceriler ve eğilimler birbirinden bağımsız ele alınmamalıdır. Öğrenci; günlük yaşamda karşılaştığı bir durumu fark eder, gerekli bilgileri toplar, çözüm seçeneklerini değerlendirir, uygun kararı verir, uygulamaya geçirir ve süreci değerlendirir. Bu süreçlerin öğrenme çıktılarındaki süreç bileşenleriyle uyumlu biçimde planlanması önem taşımaktadır.

Sonuç olarak alan becerileri, kavramsal beceriler ve eğilimler; öğrenme çıktılarının yapılandırılmasına, öğrenme-öğretme süreçlerinin planlanmasına, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının hazırlanmasına ve öğrencilerden beklenen performansın belirlenmesine yön veren temel bileşenlerdir.

1.2.2. Programlar Arası Bileşenler (Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri, Değerler, Okuryazarlık Becerileri)

Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda öğrencilerin günlük yaşamlarını bilinçli şekilde planlayan, sağlıklı yaşam alışkanlıkları geliştiren, güvenli ve sürdürülebilir yaşam davranışları sergileyen bireyler olarak yetişmeleri hedeflenmektedir. Bu amaçla programda alan becerileri ve kavramsal becerilerin yanı sıra sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler ve okuryazarlık becerileri gibi programlar arası bileşenlere yer verilmiştir. Söz konusu bileşenlerin öğrenme-öğretme yaşantılarıyla doğrudan ilişkilendirilerek eğitim sürecinin etkin ve ayrılmaz bir parçası hâline getirilmesi amaçlanmıştır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni'nde sosyal-duygusal öğrenme becerileri; benlik becerileri, sosyal yaşam becerileri ile ortak/birleşik öğrenme becerilerinden oluşmaktadır. Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda, öğrenme alanlarının özellikleri ve ilgili şablonlarda yer verilen bileşenlerle tutarlı biçimde bu becerilere yer verilmiştir. Bu becerilerin öğrencilerin kendilerini tanımalarını, duygularını ve davranışlarını düzenlemelerini, etkili iletişim kurmalarını, iş birliği yapmalarını ve sosyal ilişkilerini sağlıklı biçimde sürdürmelerini destekleyecek öğrenme-öğretme yaşantılarıyla geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni'nde okuryazarlık becerileri; öğrencilerin bilgiye erişme, bilgiyi değerlendirme, günlük yaşamda bilinçli kararlar alma ve farklı ortamlarda karşılaştıkları durumlara uygun çözümler üretme süreçlerini destekleyen beceriler olarak ele alınmaktadır. Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda, öğrenme alanlarının özellikleri doğrultusunda bilgi, dijital ve görsel okuryazarlık becerileriyle ilişkilendirmeler yapılmıştır. Bu becerilerin öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştıkları durumları değerlendirmelerine, dijital ortamları güvenli ve bilinçli kullanmalarına, kaynakları verimli kullanmalarına ve toplumsal yaşama etkin katılım göstermelerine katkı sağlaması beklenmektedir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni'nde yer alan Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi doğrultusunda, Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda millî, manevi ve evrensel değerler öğrenme-öğretme süreçleriyle bütünleştirilmiştir. Değerlerin uygun içerik, materyal, yöntem ve uygulamalar yoluyla öğrencilerin günlük yaşam deneyimleriyle ilişkilendirilmesi; değerleri davranışlarına yansıtmalarının desteklenmesi amaçlanmaktadır.

1.2.3. İçerik Çerçevesi

Programın içerik çerçevesi, öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştıkları karmaşık durumlarda bilgi, değer ve tutumlarını beceriye dönüştürerek bütüncül biçimde sergilemelerine imkân sağlayacak şekilde yapılandırılmıştır. İçerik; öğrencilerin teorik bilgileri gerçek yaşam bağlamlarında kullanmalarını, sorunlar karşısında çözüm üretmelerini, güvenli ve sürdürülebilir yaşam alışkanlıklarını eyleme dönüştürmelerini esas alan beceri odaklı bir yaklaşımla düzenlenmiştir. Program kapsamında yer alan öğrenme alanlarının beceri temelli içerik yapısı aşağıda özetlenmiştir.

“İletişim ve Sosyal Beceriler” öğrenme alanında öğrenciler; ev, okul ve yakın çevrelerindeki güvenlik risklerini tespit etme, risk azaltıcı önlemler tasarlama ve acil durum eylem adımlarını uygulama becerilerini geliştirir. Yaşam alanlarının işlevsel ve düzenli tutulmasına yönelik pratik çözümler üretirken günlük yaşam etkinliklerini önceliklendirme, zaman yönetimi planları oluşturma ve bu planları kararlılıkla yürütme süreçlerini deneyimlerler.

“Düzenli Bakım, Sağlıklı Yaşam” öğrenme alanında öğrenciler; kişisel bakım, hijyen ve temizlik rutinlerini bağımsızca yürütme ve kendi durumunu izleme becerilerini kazanır. Dengeli ve yeterli beslenme ilkelerine uygun günlük/haftalık porsiyonlama ve menü tasarımı yapma, besin tercihlerinin sağlıklı ilişkisini gerekçelendirerek değerlendirme ve fiziksel etkinlik düzeyini öz düzenleme yoluyla yönetme eylemlerini gerçekleştirirler. Ayrıca kaliteli uyku düzeninin fiziksel ve zihinsel sağlık üzerindeki etkilerini analiz ederek büyüme, odaklanma ve günlük yaşam kalitesini destekleyen sağlıklı uyku rutinleri oluştururlar.

“Güvenli Ev, Düzenli Yaşam” öğrenme alanında öğrenciler; kişiler arası ilişkilerde duygu ve düşüncelerini etkin, empatik ve nezaket çerçevesinde ifade etme, ortak görevlerde iş birliği içinde rol alma ve çatışma durumlarında yapıcı çözümler

geliştirme becerilerini sergiler. Dijital ortamlarda ise bilgi güvenliği risklerini analiz etme, dijital ayak izini yönetme ve çevrim içi ortamlarda etik/güvenli davranışları birer yaşam alışkanlığına dönüştürme performansı gösterirler.

“Bilinçli Tüketim, Sürdürülebilir Yaşam” öğrenme alanında öğrenciler; tüketim kararlarının çevre ve ekonomi üzerindeki etkilerini sorgulama, kaynak kullanımında israfı tespit edip önleyici yenilikçi fikirler geliştirme becerilerini uygular. Geri dönüşüm, yeniden kullanım, enerji ve su tasarrufu gibi sürdürülebilirlik uygulamalarını somut projelere dönüştürerek günlük yaşam rutinlerine aktif olarak yansıtırlar.

1.2.4. Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)

Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda ölçme ve değerlendirme süreci; öğrencilerin yalnızca bilgi düzeylerini değil, aynı zamanda günlük yaşam becerilerini, problem çözme süreçlerini, tutumlarını, değerlerini ve sorumluluk alma davranışlarını bütüncül biçimde değerlendirecek geliştirici bir yaklaşımla yapılandırılmıştır. Öğrenme-öğretme sürecinin bütüncül biçimde izlenebilmesi amacıyla sonuç odaklı yöntemlerden çok süreç odaklı ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerine yer verilmiştir.

Ölçme ve değerlendirme sürecinde aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir:

1. Ölçme ve değerlendirme araçları belirlenirken öğrenme çıktılarının süreç bileşenlerini sırasıyla yoklayacak bağlam temelli bir yapı benimsenmelidir. Araçlar öğrencilerin günlük yaşam durumlarını analiz etme, çözüm üretme, karar verme ve yaşam becerilerini uygulama düzeylerini ortaya çıkaracak nitelikte tasarlanmalıdır.
2. Öğrencilerin ilgi, ihtiyaç, hazır bulunuşluk ve bireysel farklılıkları dikkate alınarak ölçme ve değerlendirme yöntemleri çeşitlendirilmelidir. Her öğrenciden aynı düzeyde başarı beklenmemeli; bireysel gelişimi esas alan esnek ve kapsayıcı bir değerlendirme anlayışı benimsenmelidir.
3. Öğrenme-öğretme süreci boyunca öğrencilerin gelişimi sürekli izlenmeli, öğrencilere açık ve geliştirici geri bildirimler verilmelidir. Öğrencilerden alınan geri bildirimler doğrultusunda öğrenme-öğretme süreci yeniden düzenlenmeli; öğretmenler motive edici ve destekleyici bir yaklaşım benimsemelidir.
4. Performans görevleri; öğrencilerin günlük yaşamla doğrudan ilişki kurabilecekleri, bilgiyi uygulamaya dönüştürebilecekleri, problem çözme ve sorumluluk alma becerilerini ortaya koyabilecekleri gerçek yaşam temelli görevlerden oluşturulmalıdır. Bu görevlerin, öğrencilerin farklı imkân ve koşulları dikkate alınarak mümkün olduğunca sınıf içinde gerçekleştirilmesi ve tamamlanması sağlanmalıdır. Değerlendirme ölçütleri (rubrik, kontrol listesi vb.) öğrencilere önceden açıklanmalıdır.
5. Öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerine ilişkin farkındalık geliştirmeleri amacıyla öz değerlendirme, akran değerlendirme, öğrenme günlüğü, kontrol listesi, yansıtıcı yazma çalışmaları gibi araçlar kullanılarak sürece aktif katılımları desteklenmelidir.
6. Günlük yaşam becerilerinin davranışa dönüşme düzeyi; drama, rol oynama, gözlem, canlandırma, grup çalışmaları, günlük plan hazırlama, güvenlik uygulamaları, sağlıklı yaşam etkinlikleri ve problem çözme çalışmaları aracılığıyla gözlem formu, derecelendirme ölçeği ve performans görevleriyle izlenmelidir.
7. Okulun ve öğrencilerin imkânları doğrultusunda dijital teknolojilerden yararlanılarak dijital sunum, video çalışması, dijital günlük, çevrim içi güvenlik uygulamaları, görsel içerik üretimi gibi etkinliklerle ölçme ve değerlendirme süreçleri zenginleştirilmelidir.
8. Ölçme ve değerlendirme süreci; öğrencilerin zaman yönetimi, sağlıklı yaşam, güvenlik, iletişim, dijital farkındalık, çevre bilinci ve problem çözme becerilerini tek bir araçla değil; yapılandırılmış grid, tanılayıcı dallanmış ağaç, performans görevi, proje, gözlem formu ve süreç değerlendirme araçlarının birlikte kullanılmasıyla bütüncül biçimde yansıtılmalıdır.

1.2.5. Öğrenme-Öğretme Yaşantıları

Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı'nın öğrenme-öğretme yaşantıları bölümünde öğrenme alanlarına ilişkin temel kabuller, ön değerlendirme süreci, köprü kurma ve öğrenme-öğretme uygulamaları yer almaktadır. Temel kabullerde öğrencilerin önceki eğitim yaşantılarından edindikleri günlük yaşam, sağlık, güvenlik, iletişim ve çevre bilincine ilişkin ön bilgilere yer verilmiş olup bu bölüm kesinlik içermektedir. Ön değerlendirme ve köprü kurma bölümleri esnek ifadelerle sunulmuştur. Bu doğrultuda programın yapısına uygun olarak ön değerlendirme ve köprü kurma kısımlarının öğrenme-öğretme süreçlerine uyarlanarak tüm materyallerde yapılandırılması gerekmektedir. Ön değerlendirme süreci öğrencilerin günlük yaşam becerilerine ilişkin hazır bulunuşluk düzeyleri, öğrenme-öğretme sürecindeki ilgi ve ihtiyaçların belirlenmesine yönelik süreci kapsarken; köprü kurma bölümü öğrencilerin günlük yaşam deneyimleri ile yeni edinecekleri bilgi ve beceriler arasında bağlantı kurma sürecini ifade eder. Öğrenme-öğretme uygulamaları bölümünde ise meraka dayalı, sorgulayıcı, uygulamalı ve derin öğrenmeyi destekleyen etkinliklere yer verilmiştir.

Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda öğrenme-öğretme yaşantıları; öğrencilerin günlük yaşamlarını planlayabilmeleri, sağlıklı ve güvenli yaşam alışkanlıkları geliştirmeleri, sorumluluk almaları ve sürdürülebilir yaşam davranışları kazanmalarını sağlayacak şekilde yapılandırılmıştır. Programda anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirmek amacıyla aktif katılımı temel alan öğrenci merkezli etkinlikler esas alınmıştır. Öğrencilerin farklı yaşam koşullarına

ve bireysel ihtiyaçlarına cevap verebilecek esnek ve zenginleştirilmiş yaşantılara yer verilmiştir. Bilgi, beceri, eğilim ve değerlerin birlikte kullanıldığı bu yapıda öğrencilerin günlük yaşam becerilerini yapılandırmaları için araştırma, gözlem, uygulama ve problem çözme süreçleri merkeze alınmıştır.

Programın öğrenme-öğretme uygulamalarında yaşantı temelli, proje temelli ve bağlam temelli yaklaşımlar ile iş birliğine dayalı öğrenme modelleri temel alınmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin hem bağımsız öğrenmelerine hem de grup içinde çalışmalarına imkân tanıyan öğretim stratejileri kullanılmalıdır. Bu kapsamda anlatım, tartışma, örnek olay incelemesi, problem çözme, drama, rol oynama, beyin fırtınası, soru cevap, eğitsel oyunlar, gözlem, günlük plan hazırlama, veri yorumlama, proje tabanlı öğrenme, uygulamalı etkinlikler gibi yöntem ve tekniklerden yararlanılmalıdır.

Öğrenme-öğretme uygulamaları; öğrencilerin aile, okul ve sosyal çevreleriyle daha fazla etkileşime girerek günlük yaşam becerilerini gerçek yaşam durumlarında deneyimlemelerine imkân sağlayacak şekilde kurgulanmıştır. Bu süreçte okul içi ortamların yanı sıra okul dışı öğrenme ortamlarından da (parklar, spor alanları, sağlık kuruluşları, geri dönüşüm merkezleri, kütüphaneler, marketler, resmî kurumlar ve dijital ortamlar vb.) yararlanılmalıdır. Dijital öğrenme ortamları, güvenli genel ağ kullanımı, dijital içerik üretimi ve çevrim içi uygulamalar imkânlar çerçevesinde sürece dâhil edilmelidir. Ayrıca Sağlık Haftası, Ağız ve Diş Sağlığı Haftası, Kanser Haftası, Enerji Tasarrufu Haftası, Dünya Su Günü, Dünya Çevre Günü, Sıfır Atık Günü, Trafik ve İlk Yardım Haftası ile Güvenli İnternet Günü gibi özel gün ve haftalardan yararlanılarak öğrencilerin sağlıklı yaşam, sorumluluk, güvenlik, çevre bilinci ve tasarruf gibi değerleri günlük yaşamlarında davranışa dönüştürmeleri sağlanmalıdır.

1.2.6. Farklılaştırma

Farklılaştırmaya yönelik tüm uygulamalar; öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve istekleri göz önünde bulundurularak öğretmenler tarafından hazır bulunuşluk düzeyi, öğrenme hızı ve öğrenme profillerine göre gruplandırma yapılarak; içerik, süreç, öğrenme ortamı ve ürün boyutlarında uyarlamalar geliştirilerek; esnek öğretim yöntem ve teknikleri kullanılarak; süreç içinde sürekli, geliştirici (biçimlendirici) değerlendirmelerle izlenip gerekli düzenlemeler yapılarak planlanır ve yürütülür.

Bu doğrultuda öğretim programındaki farklılaştırma süreci; öğrencilerin günlük yaşam becerilerini geliştirmelerini sağlamak amacıyla kapsayıcı bir öğrenme ortamında, zenginleştirme ve destekleme uygulamaları temelinde yapılandırılmıştır. Farklılaştırma bölümüne ders kitaplarında yer verilmeyecektir.

Öğretmenlerin planlama ve uygulama sürecinde; Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni, ilgili ders öğretim programı ve sınıf içi gözlem sonuçlarının yanı sıra Bakanlıkça yayımlanan öğretim materyalleri, etkinlik örnekleri ve dijital içeriklerden yararlanmaları beklenmektedir. Ayrıca okulun fiziki imkânları, çevresel koşullar ve öğrenci geri bildirimleri de dikkate alınmalıdır.

Zenginleştirme; akranlarına göre daha ileri düzeyde olan öğrencilerin potansiyellerini geliştirmeye yönelik uygulamaları kapsamaktadır. Bu süreçte öğrencilerin özgün ve yaratıcı çözümler üretmelerine, araştırma yapmalarına ve ürün oluşturmalarına imkân sağlayan etkinliklere yer verilmelidir. Öğrencilerin; sağlıklı yaşam planı hazırlama, sürdürülebilir yaşam projeleri geliştirme, dijital güvenlik rehberi oluşturma ve güvenli yaşam alanı tasarlama gibi uygulamalarla süreçte aktif rol almaları desteklenmelidir. Öğretmen, gelişim özelliklerine göre etkinliklerin kapsamını genişletebilir.

Destekleme; öğrenme sürecinde güçlük yaşayan öğrencilerin temel yaşam becerilerini kazanabilmeleri amacıyla sadeleştirilmiş içerik, ek süre, bireysel yönlendirme ve uygulama desteği sunulmasını kapsamaktadır. Öğretmenlerin somut materyaller, görseller, model uygulamalar ve günlük yaşam örneklerinden yararlanarak öğrenme ortamını uyarlamaları beklenmektedir. Bu süreçte öğrencilerin küçük ve ulaşılabilir hedeflerle ilerlemeleri, becerileri tekrar ve uygulama yoluyla pekiştirmeleri sağlanmalıdır.

1.3. TEMEL YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRENME ALANLARI, ÖĞRENME ÇIKTILARI SAYISI VE SÜRE TABLOSU

Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı; öğrencilerin günlük yaşamlarını planlama, sağlıklı ve güvenli yaşam alışkanlıkları geliştirme, sosyal ilişkilerini düzenleme, çevreye duyarlı davranma ve karşılaştıkları günlük yaşam problemlerine çözüm üretme becerileri kazanmalarını sağlamak amacıyla öğrenme alanları etrafında yapılandırılmıştır. Öğrenme alanları, öğrencilerin yaş özellikleri, gelişim düzeyleri ve günlük yaşam ihtiyaçları dikkate alınarak belirlenmiş; her bir öğrenme alanı için öğrenme çıktıları oluşturulmuştur. Programın süre dağılımı, konuların kapsamı ve günlük yaşamla ilişkisi göz önünde bulundurularak dengeli bir biçimde planlanmıştır.

DÜZEY I

ÖĞRENME ALANI	ÖĞRENME ÇIKTISI	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre (1 Ders Saati)	
			Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. İletişim ve Sosyal Beceriler	TYB.1.1.1., TYB.1.1.2.	2	9	25
2. Düzenli Bakım, Sağlıklı Yaşam	TYB.1.2.1., TYB.1.2.2.	2	9	25
3. Güvenli Ev, Düzenli Yaşam	TYB.1.3.1., TYB.1.3.2.	2	9	25
4. Bilinçli Tüketim, Sürdürülebilir Yaşam	TYB.1.4.1., TYB.1.4.2.	2	7	19
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*		-	2	6
TOPLAM		8	36	100

ÖĞRENME ALANI	ÖĞRENME ÇIKTISI	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre (2 Ders Saati)	
			Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. İletişim ve Sosyal Beceriler	TYB.1.1.1., TYB.1.1.2., TYB.1.1.3., TYB.1.1.4.	4	17	24
2. Düzenli Bakım, Sağlıklı Yaşam	TYB.1.2.1., TYB.1.2.2., TYB.1.2.3.	3	17	22
3. Güvenli Ev, Düzenli Yaşam	TYB.1.3.1., TYB.1.3.2., TYB.1.3.3., TYB.1.3.4.	4	17	24
4. Bilinçli Tüketim, Sürdürülebilir Yaşam	TYB.1.4.1., TYB.1.4.2., TYB.1.4.3., TYB.1.4.4.	4	17	24
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*		-	4	6
TOPLAM		15	72	100

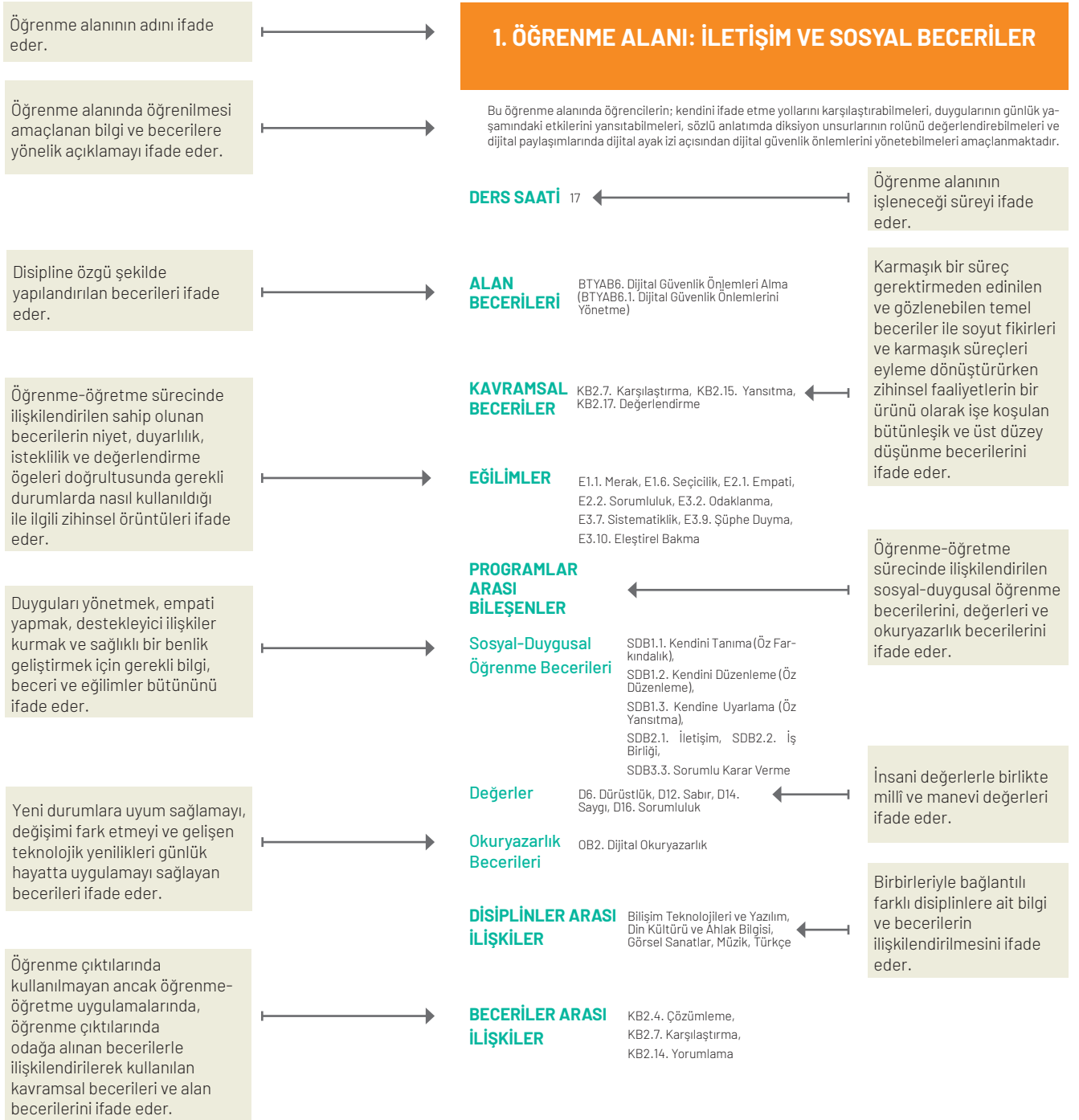
DÜZEY II

ÖĞRENME ALANI	ÖĞRENME ÇIKTISI	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre (1 Ders Saati)	
			Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. İletişim ve Sosyal Beceriler	TYB.2.1.1., TYB.2.1.2.	2	9	25
2. Düzenli Bakım, Sağlıklı Yaşam	TYB.2.2.1., TYB.2.2.2.	2	9	25
3. Güvenli Ev, Düzenli Yaşam	TYB.2.3.1., TYB.2.3.2.	2	9	25
4. Bilinçli Tüketim, Sürdürülebilir Yaşam	TYB.2.4.1., TYB.2.4.2.	2	7	19
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*		-	2	6
TOPLAM		8	36	100

ÖĞRENME ALANI	ÖĞRENME ÇIKTISI	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre (2 Ders Saati)	
			Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. İletişim ve Sosyal Beceriler	TYB.2.1.1., TYB.2.1.2., TYB.2.1.3., TYB.2.1.4.	4	17	24
2. Düzenli Bakım, Sağlıklı Yaşam	TYB.2.2.1., TYB.2.2.2., TYB.2.2.3.	3	17	22
3. Güvenli Ev, Düzenli Yaşam	TYB.2.3.1., TYB.2.3.2., TYB.2.3.3., TYB.2.3.4.	4	17	24
4. Bilinçli Tüketim, Sürdürülebilir Yaşam	TYB.2.4.1., TYB.2.4.2., TYB.2.4.3., TYB.2.4.4.	4	17	24
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*		-	4	6
TOPLAM		15	72	100

* Zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan okul dışı öğrenme etkinlikleri; yerel çalışmalar, sosyal etkinlikler, proje ve okuma çalışmaları, araştırma ve gözlem gibi çalışmalar için ayrılan süredir. Söz konusu çalışmalar için ayrılan süre, eğitim öğretim yılı başında planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir. Eğitim öğretim yılı başında yapılması kararlaştırılan çalışmalar; okulun, öğrencinin ve çevrenin ihtiyaçları dikkate alınarak yıl içerisinde güncellenebilir.

1.4. TEMEL YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Öğrenme-öğretme yaşantıları sonunda öğrenciye kazandırılması amaçlanan bilgi, beceri ve becerilerin süreç bileşenlerini ifade eder.

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Disipline ait başlıca anahtar kavramları ifade eder.

Anahtar Kavramlar

Öğrenme çıktıları, eğitim, programlar arası bileşenler, beceriler arası ilişkiler ve öğrenme kanıtları arasında kurulan ve anlamlı ilişkilere dayanan öğrenme-öğretme sürecini ifade eder.

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Yeni bilgi ve becerilerin öğrenilmesi için sahip olunması gereken ön bilgileri ve/veya becerileri ifade eden temel kabullerin değerlendirilmesi ile öğrenme sürecindeki ilgi ve ihtiyaçların belirlenmesini ifade eder.

Ön Değerlendirme Süreci

Köprü Kurma

Hedeflenen öğrenci profili ve temel öğrenme yaklaşımları ile uyumlu öğrenme-öğretme yaşantılarının hayata geçirildiği uygulamaları ifade eder.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

Akranlarından daha ileri düzeydeki öğrencilere genişletilmiş ve derinlemesine öğrenme fırsatları sunan, onların bilgi ve becerilerini geliştiren öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrenme sürecinde daha fazla zaman ve tekrara ihtiyaç duyan öğrencilere ortam, içerik, süreç ve ürün bağlamında uyarlanmış öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

Destekleme

Öğretmenin ve programın güçlü ve iyileştirilmesi gereken yönlerinin öğretmenlerin kendileri tarafından değerlendirilmesini ifade eder.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Dersin Kodu
Düzey No
Öğrenme Alanı Numarası
Öğrenme Çıktısı Numarası

TYB.1.1.1. Kendini ifade etme yollarını karşılaştırabilme

- Kendini ifade etme yollarına ilişkin özelliklerini belirler.
- Kendini ifade etme yollarına ilişkin benzerlikleri listeler.
- Kendini ifade etme yollarına ilişkin farklılıkları listeler.

Kendini İfade Etme Yolları
Duygusal Farkındalık ve Duygu Yönetimi
Sözlü Anlatımda Diksiyonun Rolü
Dijital Ayak İzi

Öğrenme-öğretme sürecinde ele alınan bilgi kümesini (konuyu/alt konuyu ilişkin sınırlar) ifade eder.

beden dili, dijital ayak izi, e-güvenlik, heyecan, huzur, kaygı, mutluluk, öfke, stres, üzüntü

Bu öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktıları; gözlem formu, kontrol listesi, karşılaştırma etkinlikleri, veri kayıt tabloları, akış şeması, çalışma kağıdı, öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu, analitik dereceli puanlama anahtarı ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrenme çıktılarının değerlendirilmesi ile uygun ölçme ve değerlendirme araçlarını ifade eder.

Öğrencilerin sözlü, yazılı, görsel ve dijital iletişim yollarını kullanabildikleri, duygu, düşünce ve ihtiyaçlarını ifade edebildikleri; duyguların davranışları üzerindeki etkilerine yönelik temel deneyimlere sahip oldukları; dijital ortamları kullandıkları ve temel düzeyde dijital paylaşım deneyimine sahip oldukları kabul edilmektedir.

Önceki öğrenme-öğretme süreçlerinden getirildiği kabul edilen bilgi ve becerileri ifade eder.

Öğrencilere "Bir arkadaşınla karşılaştığında onu nasıl selamlarsın?", "Selam vermek ne anlama gelir?", "İnsanlar neden selamlaşır?", "Bir arkadaşına teşekkür etmek istesen bunu nasıl ifade edersin?" gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Farklı duyguları yansıtan yüz ifadelerinin bulunduğu görseller sunularak öğrencilerden bu duyguları isimlendirmeleri istenebilir.

Öğrencilerden günlük yaşamlarında kendilerini hangi yollarla ifade ettiklerine, komşularıyla iletişimlerine ilişkin örnekler vermeleri istenebilir. "Bir arkadaşınızdan yardım istersen kendinizi nasıl ifade edersiniz?", "Bir komşunuzdan yardım istersen ya da komşunuza yardım ederken kendinizi nasıl ifade edersiniz?" gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Öğrencilere "Bugün okula gelirken kendinizi nasıl hissediyordunuz? Bu hissiniz arkadaşlarınızla ilk selamlaşmanızı nasıl etkiledi?" gibi bir açık uçlu soru sorulabilir.

Mevcut bilgi ve beceriler ile edinilecek bilgi ve beceriler arasında bağlantı oluşturma sürecinin yanı sıra edinilecek bilgi ve beceriler ile günlük hayat deneyimleri arasında bağ kurmayı ifade eder.

Öğrencilere aynı mesajın sözlü açıklama, kısa not, afiş, dijital ortam için hazırlanmış kısa mesaj, bir duygunun yalnızca beden diliyle anlatıldığı canlandırma gibi farklı ifade yollarıyla sunulduğu istasyonlar hazırlanır. Öğrenciler istasyonları sırayla dolaşarak her ifade yolunun ses tonu, beden dili, sözcük seçimi, görsel kullanım, kalıcılık, hedef kitle, hız gibi özelliklerini belirler. Aynı mesajın farklı yollarla sunulması, öğrencilerin "Mesaj aynı ama anlatım neden değişti?" sorusuna odaklanmasını kolaylaştırır (E1.1). Türkçe disiplindeki konuşma ve yazma çalışmalarıyla görsel sanatlar disiplindeki afiş, simge ve görsel düzenleme çalışmalarıyla ilişki kurulur.

Öğrenme profilleri bakımından farklılık gösteren öğrencilere yönelik çeşitli zenginleştirme ve desteklemeye ilişkin öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

Öğrencilerden farklı kültürlerde selamlaşmanın jest ve mimiklerle nasıl ifade edildiğini araştırmaları ve elde ettikleri bilgileri sınıfta sunmaları istenebilir.

Öğrencilerden seçtikleri bir duygunun kendilerinde yarattığı fiziksel etkileri ve bu duygu anında sergiledikleri tipik davranışları anlatan bir hikâye yazmaları istenebilir.

Öğrencilerden verilen örnek durumları uygun ifade yollarıyla eşleştirmeleri veya "Sözlü ifade", "Yazılı ifade" ve "Beden Dili" başlıklarını içeren karşılaştırma tablosu hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden günlük yaşamdan kısa olayları olumlu ve olumsuz duygu etkilerine göre sınıflandırmaları istenebilir.

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. TEMEL YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI SINIF DÜZEYLERİNE AİT ÖĞRENME ALANLARI

2.1. Düzey I'e Ait Öğrenme Alanları

1. ÖĞRENME ALANI: İLETİŞİM VE SOSYAL BECERİLER

Bu öğrenme alanında öğrencilerin; kendini ifade etme yollarını karşılaştırabilmeleri, duygularının günlük yaşamındaki etkilerini yansıtabilmeleri, sözlü anlatımda diksiyon unsurlarının rolünü değerlendirebilmeleri ve dijital paylaşımlarında dijital ayak izi açısından dijital güvenlik önlemlerini yönetebilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ

17

ALAN BECERİLERİ

BTYAB6. Dijital Güvenlik Önlemleri Alma (BTYAB6.1. Dijital Güvenlik Önlemlerini Yönetme)

KAVRAMSAL BECERİLER

KB2.7. Karşılaştırma, KB2.15. Yansıtma, KB2.17. Değerlendirme

EĞİLİMLER

E1.1. Merak, E1.6. Seçicilik, E2.1. Empati, E2.2. Sorumluluk, E3.2. Odaklanma, E3.7. Sistematiçlik, E3.9. Şüphe Duyma, E3.10. Eleştirel Bakma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri

SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB1.3. Kendine Uyarılama (Öz Yansıtma), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler

D6. Dürüstlük, D12. Sabır, D14. Saygı, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri

OB2. Dijital Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

Bilişim Teknolojileri ve Yazılım, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Görsel Sanatlar, Müzik, Türkçe

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

KB2.4. Çözümleme, KB2.7. Karşılaştırma, KB2.14. Yorumlama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

TYB.1.1.1. Kendini ifade etme yollarını karşılaştırabilme

- a) Kendini ifade etme yollarına ilişkin özellikleri belirler.
- b) Kendini ifade etme yollarına ilişkin benzerlikleri listeler.
- c) Kendini ifade etme yollarına ilişkin farklılıkları listeler.

TYB.1.1.2. Duygularının günlük yaşamındaki etkilerini yansıtabilme

- a) Duygularının günlük yaşamdaki etkilerine ilişkin deneyimlerini gözden geçirir.
- b) Duygularının günlük yaşamındaki etkilerine ilişkin deneyime dayalı çıkarım yapar.
- c) Duygularının günlük yaşamındaki etkilerine ilişkin çıkarımlarını değerlendirir.

TYB.1.1.3. Sözlü anlatımda diksiyon unsurlarının rolünü değerlendirebilme

- a) Sözlü anlatımda diksiyon unsurlarının rolüne ilişkin ölçütleri belirler.
- b) Sözlü anlatımda diksiyon unsurlarının rolüne ilişkin ölçme yapar.
- c) Sözlü anlatımda diksiyon unsurlarının rolüne ilişkin ölçme sonuçlarını belirlediği ölçütlerle karşılaştırır.
- ç) Sözlü anlatımda diksiyon unsurlarının rolüne ilişkin yargıda bulunur.

TYB.1.1.4. Dijital paylaşımlarında dijital ayak izi açısından dijital güvenlik önlemlerini yönetebilme

- a) Dijital paylaşımlarına ilişkin dijital güvenlik risklerini belirler.
- b) Belirlediği risklere yönelik dijital güvenlik önlemlerini belirler.
- c) Dijital ayak iziyle ilişkili bilgi güvenliğinin temel bileşenlerini ayırt eder.
- ç) Dijital paylaşımlarını e-güvenlik önlemleri açısından değerlendirir.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Kendini İfade Etme Yolları

Duygusal Farkındalık ve Duygu Yönetimi

Sözlü Anlatımda Diksiyonun Rolü

Dijital Ayak İzi

Anahtar Kavramlar

beden dili, dijital ayak izi, e-güvenlik, heyecan, huzur, kaygı, mutluluk, öfke, stres, üzüntü

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktıları; gözlem formu, kontrol listesi, karşılaştırma etkinlikleri, veri kayıt tabloları, akış şeması, çalışma kâğıdı, öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu, analitik dereceli puanlama anahtarı ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi: Öğrencilerden e-güvenlik önlemlerini yansıtan "Güvenli Paylaşım Kontrol Kartı" hazırlamaları istenebilir. Performans görevleri dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin sözlü, yazılı, görsel ve dijital iletişim yollarını kullanabildikleri, duygu, düşünce ve ihtiyaçlarını ifade edebildikleri; duyguların davranışları üzerindeki etkilerine yönelik temel deneyimlere sahip oldukları; dijital ortamları kullandıkları ve temel düzeyde dijital paylaşım deneyimine sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilere “Bir arkadaşınla karşılaştığında onu nasıl selamlarsın?”, “Selam vermek ne anlama gelir?”, “İnsanlar neden selamlaşır?”, “Bir arkadaşına teşekkür etmek istesen bunu nasıl ifade edersin?” gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Farklı duyguları yansıtan yüz ifadelerinin bulunduğu görseller sunularak öğrencilerden bu duyguları isimlendirmeleri istenebilir.

Öğrencilere “Bir öğretmenin ya da sunucunun konuşmasını etkili yapan özellikler nelerdir?”, “Konuşurken ses tonu neden önemlidir?” gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Öğrencilere dijital ortamlarda yapılan paylaşımlar, kullanılan gizlilik ayarları ve güvenli parola oluşturma yöntemlerine ilişkin açık uçlu sorular sorulabilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerden günlük yaşamlarında kendilerini hangi yollarla ifade ettiklerine, konuşmalarıyla iletişimlerine ilişkin örnekler vermeleri istenebilir. “Bir arkadaşınızdan yardım isterken kendinizi nasıl ifade edersiniz?”, “Bir komşunuzdan yardım isterken ya da komşunuza yardım ederken kendinizi nasıl ifade edersiniz?” gibi açık uçlu sorular sorulabilir. Öğrencilere “Bugün okula gelirken kendinizi nasıl hissediyordunuz? Bu hissiniz arkadaşlarınızla ilk selamlaşmanızı nasıl etkiledi?” gibi bir açık uçlu soru sorulabilir.

Öğrencilerden günlük yaşamlarında karşılaştıkları konuşma örneklerini düşünmeleri ve “Bir konuşmayı dinlerken sizi etkileyen unsurlar nelerdir?” gibi bir açık uçlu soruyla düşüncelerini ifade etmeleri istenebilir.

Öğrencilerden kullandıkları sosyal medya, mesajlaşma uygulamaları ve çevrim içi oyun deneyimleri üzerinden dijital güvenlik, gizlilik ve dijital ayak izi kavramlarına örnekler vermeleri istenebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları**TYB.1.1.1**

Öğrencilere aynı mesajın sözlü açıklama, kısa not, afiş, dijital ortam için hazırlanmış kısa mesaj, bir duygunun yalnızca beden diliyle anlatıldığı canlandırma gibi farklı ifade yollarıyla sunulduğu istasyonlar hazırlanır. Öğrenciler istasyonları sırayla dolaşarak her ifade yolunun ses tonu, beden dili, sözcük seçimi, görsel kullanım, kalıcılık, hedef kitle, hız gibi özelliklerini belirler. Aynı mesajın farklı yollarla sunulması, öğrencilerin “Mesaj aynı ama anlatım neden değişti?” sorusuna odaklanmasını kolaylaştırır (E1.1). Türkçe disiplindeki konuşma ve yazma çalışmalarlarıyla görsel sanatlar disiplindeki afiş, simge ve görsel düzenleme çalışmalarıyla ilişki kurulur.

Öğrenciler, ilk aşamada oluşturdukları özellik çizelgelerinden hareketle sözlü, yazılı, görsel ve dijital ifade yollarının ortak yönlerini arar. “Bu ifade yollarının hepsi hangi amaç için kullanılabilir?”, “Hangi durumlarda hepsinde açıklık gerekir?”, “Hangi ifade yollarında hedef kitleyi düşünmek gerekir?” vb. sorular yöneltilerek öğrencilerin bu ifade yollarının benzer yönlerini listelemeleri istenir. Bu sırada kendini ifade etmenin bütün yollarında amaç, hedef kitle, açıklık ve uygunluk unsurunun önemli olduğuna ilişkin bilgiler verilir. Öğrencilerin başkalarını dikkate alarak iletişim kurmanın önemini belirtmeleri ve iletişimde saygılı dil kullanımını ortak yönler arasında göstermeleri (D14.1) sağlanır. Bu süreçte soru cevap tekniğinden yararlanılabilir.

Öğrencilere, aynı mesajın farklı durumlarda neden farklı ifade yollarıyla sunulduğunu incelemeleri amacıyla “Arkadaşına özür dileme”, “Öğretmene bilgi verme”, “Sınıfa duyuru yapma”, “Ailene duygunu anlatma” ve “Okul panosu için çağrı hazırlama” gibi farklı iletişim durumları verilir. Öğrenciler bu durumlar için en uygun ifade yolunu seçer (E1.6). Ardından seçmedikleri diğer yolların neden daha az uygun kaldığını açıklayarak kendini ifade etme yollarının farklı yönlerini listelemeleri istenir. “Bu durumda hangi yol daha uygun?”, “Seçmediğin yol neden daha az uygun?”, “Bu yolda beden dili, hız, kalıcılık, açıklık ya da hedef kitle açısından ne fark var?” vb. sorularla öğrencilerin farklı yönleri uygunluk açısından belirginleştirmesi sağlanır (E1.6). Bu sırada sözlü, yazılı, görsel ve dijital ifade yollarının her birinin farklı bağlamlarda farklı işlevler taşıdığı; hedef kitle, amaç, içerik ve ortamın ifade yolunu etkilediği bilgisi verilir. Öğrencilerin iletişimde uygun yolu seçmenin saygılı ve etkili iletişim kurmaya katkıda bulunacağını belirtmeleri (D14.1) ve iletişimde özensizliğin yanlış anlaşılma yol açabileceğini söylemeleri beklenir. Bu aşamada din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin “Adap ve nezaket kurallarını özetleyebilme” öğrenme çıktısı ile ilişki

kurularak soru cevap tekniğinden faydalanılabilir. Süreç, bütüncül puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

TYB.1.1.2

Öğrencilerden son bir hafta içinde okulda, evde ya da arkadaş çevresinde yaşadıkları ve kendilerinde belirgin bir duygu oluşturan üç durumu düşünmeleri istenir. Ardından her öğrencinin seçtiği olayları zaman sırasına göre yazması, her olayın karşısına hissettiği duyguyu, bu duygunun bedenindeki ya da davranışındaki yansımaları ve olay anındaki tepkisini belirtmeleri istenir. “Bu olay olduğunda ne hissettin?”, “Bu duygu davranışına nasıl yansıdı?” sorularıyla öğrencilerin yaşadıkları deneyimleri gözden geçirmeleri sağlanır.

Öğrenciler olay, duygu, tepki ve etki öğelerini birbirinden ayırarak yazar ve bu öğeler arasındaki ilişkiyi açıklar (**KB2.4**). Paylaşım aşamasında öğrenciler yalnızca paylaşmak istedikleri örnekleri seçer, arkadaşlarının anlatımını sözünü kesmeden dinler ve saygılı dönüt verir (**E2.1, SDB2.1, D14.1**). Bu sırada günlük yaşamda uyku düzeni, beslenme, arkadaşlık ilişkileri, okul yaşantısı, aile içi iletişim, başarı ya da başarısızlık deneyimleri gibi birçok etkenin duyguları etkileyebileceğine, gelişim ile birlikte bedensel, bilişsel ve sosyal değişimlerin duyguların yoğunluğunu ve ifade ediliş biçimini değiştirebileceğine ilişkin bilgiler verilir. Öğrencilerin yaşadıkları duyguları adlandırmaları, bu duyguların bedenlerindeki ve davranışlarındaki yansımalarını fark etmeleri beklenir (**SDB1.1**). Bu süreçte konuşma hal-kası tekniğinden yararlanılabilir.

Öğrenciler, ilk aşamada oluşturdukları duygu çizgilerinden hareketle “Hangi duygular beni daha çok içe kapanık yapıyor?”, “Hangi duygular ders çalışmamı ya da iletişimimi kolaylaştırıyor?”, “Hangi durumlarda daha hızlı tepki veriyorum?” gibi sorulara cevap arar. Öğrenciler, kendi yaşantılarından seçtikleri örnekleri “Duygu-Düşünce-Davranış-Günlük Yaşama Etkisi” başlıkları altında tabloya aktarır ve tekrar eden ilişkilerden hareketle deneyime dayalı çıkarım yapar. Benzer durumları yan yana getirerek hangi duygunun hangi etkiyle daha sık birlikte görüldüğünü belirler, ortak ve farklı sonuçları söyler. Öğrencilerin bu süreçte kendi davranışlarının sonuçlarını fark etmeleri, benzer durumlarda nasıl davrandıklarını gözden geçirmeleri ve duyguların günlük yaşamlarına etkisini ifade etmeleri sağlanır (**SDB1.2, SDB1.3**). Bu sırada duyguların yalnızca “iyi” ya da “kötü” diye sınıflandırmayacağı, önemli olanın hangi durumda nasıl yaşandığı, düşünceyi, davranışı, iletişimi, ders çalışma isteğini ve günlük kararları nasıl etkilediğinin anlaşılması olduğu yönünde bilgiler verilir.

Öğrenciler, ulaştıkları çıkarımları “Her zaman böyle mi olur?”, “Bu çıkarımım hangi durumlarda geçerli değildir?”, “Bu duyguyu yaşadığımda daha uygun nasıl davranabilirim?” soruları üzerinden yeniden gözden geçirir. Ardından her öğrenci, ulaştığı çıkarımı kendi ifadeleriyle yeniden kurar, daha uygun bir davranış seçeneğiyle birlikte yazar ve kısa bir kişisel değerlendirme cümlesi oluşturur (**KB2.14**). Kendi çıkarımlarını yeniden ele alıp hangisinin kendi yaşamına daha uygun olduğunu seçmeleri, küçük ve uygulanabilir bir davranış kararı oluşturmaları (**E2.2**) beklenir. Akran paylaşımı aşamasında öğrenciler isterlerse seçtikleri bir cümleyi sınıfla paylaşır. Paylaşımlar sırasında öğrencilerin birbirlerini yargılamadan, saygılı ve yapıcı biçimde geri bildirim vermeleri sağlanır (**SDB2.1, SDB3.3, D14.1**). Bu sırada duyguları bastırmak yerine tanımanın, uygun biçimde ifade etmenin ve gerektiğinde davranışı yeniden düzenlemenin günlük yaşamı kolaylaştırdığına, gelişimle birlikte duyguların daha yoğun ya da değişken yaşanabildiğine ancak bunların fark edilip yönetilebildiğine ilişkin bilgiler verilir. Öğrencilere kızgınlık, öfke, üzüntü, sınav kaygısı gibi yoğun duygular yaşadıklarında kullanabilecekleri durup düşünme, derin nefes alma, duygusunu adlandırma, güvendikleri bir kişiden destek isteme gibi duygu yönetimi uygulamaları tanıtılır. Öğrenciler, bu uygulamalardan uygun olanını örnek durumlar üzerinde deneyerek bu uygulamanın etkisini değerlendirir. Öğrencilerin duygularını dengeleyerek tepkilerini yönetmeye ve etkilendikleri faktörleri fark ederek süreci daha bilinçli yürütmeye dönük kişisel kararlar oluşturmaları beklenir (**D12.2**). Süreç, gözlem formu veya öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

TYB.1.1.3

Aynı kısa metnin üç farklı biçimde seslendirilmesi yapılır ya da ses kaydı dinletilir (**E1.1**). Birinci okumada ses çok hızlı ve vurgu yetersizdir, ikinci okumada ses çok düşük ve duraksamalar düzensizdir, üçüncü okumada ise ses açık, anlaşılır ve dengelidir. Öğrenciler dinledikleri bu örnekler üzerinden “Hangi okuma daha anlaşılır?”, “Hangi okumada sözcükler daha belirgin duyuldu?”, “Hangi okumada vurgu, tonlama, hız ve duraklama daha uygundur?” vb. sorulara cevap verir ve sözlü anlatımda diksiyon unsurlarının rolüne ilişkin

ölçütleri belirler. Ses şiddeti, vurgu, tonlama, konuşma hızı, duraklama, telaffuz, nefes kullanımı gibi unsurları ayırt etmeleri ve uygun olanı seçmeleri sağlanır. Bu sırada sözlü anlatımda açık telaffuzun, uygun vurgu ve tonlamanın, dinleyiciye uygun hızın ve nefes kontrolünün anlaşılmalı doğrudan etkilediğine ilişkin bilgiler verilir. Türkçe disiplininin konuşma ve okuma çalışmalarıyla, Müzik disiplininin ritim, nefes ve ses kontrolü çalışmalarıyla ilişki kurulur. Süreçte küçük grup tartışması tekniğinden yararlanılabilir.

Öğrenciler kısa bir metni ya da hazırladıkları iki-üç cümlelik bir konuşmayı sırayla seslendirir. Dinleyen öğrenciler, önceden oluşturulan ölçüt listesine dayalı "diksiyon gözlem formu"nu kullanarak konuşmacının ses şiddeti, vurgu, tonlama, hız, duraklama ve telaffuz kullanımına ilişkin ölçme yapar.

"Konuşmacının sesi en arkadan duyuluyor mu?", "Sözcükler açık seçik anlaşılıyor mu?", "Konuşma hızı anlamayı kolaylaştırıyor mu?" vb. sorular yöneltilerek öğrencilerin yalnızca gözledikleri unsurları işaretlemesi, dikkatlerini belirli ölçütlere yönlentmeleri sağlanır **(E3.2)**. Öğrenciler bir yandan konuşma performansı gösterirken bir yandan dinleme ve kayıt tutma görevini yerine getirir **(SDB2.1, SDB2.2)**. Bu sırada konuşmada nefesin cümleyi tamamlama gücünü artırdığına, uygun ses yüksekliğinin dinleyiciyle iletişimi kolaylaştırdığına ve çok hızlı ya da çok yavaş konuşmanın anlamı zayıflatabildiğine ilişkin bilgiler verilir.

Öğrenciler gözlem formunda elde ettikleri sonuçları ilk aşamada oluşturdukları diksiyon ölçütleri listesiyle yan yana getirerek ölçme sonuçlarını belirledikleri ölçütlerle karşılaştırır. Ölçme sonuçları ile ölçütler arasında benzerlik ve farklılık aramaları, karşılaştırmayı ölçüte dayalı biçimde yürütmeleri sağlanır **(E1.6)**. Bu sırada diksiyonun yalnızca "güzel konuşma" olmadığı, dinleyicinin anlamasını kolaylaştıran, güven veren ve iletişimi güçlendiren bir unsur olduğu vurgulanır. Bu süreçte karşılaştırma tablosu tekniğinden yararlanılabilir.

Öğrencilerin karşılaştırmalarına ilişkin yargıda bulunarak yargılarını gerekçeyle birlikte sunmaları, yalnızca gözlem sonucunu söylemelerini değil, bunu değerlendirmeye dönüştürmeleri sağlanır **(SDB3.3)**. Öğrenciler değerlendirmelerini kendi ifadeleriyle yeniden sunar. Bu süreçte kısa değerlendirme cümlesi yazmaları istenebilir. Süreç, gözlem formu ile değerlendirilebilir.

TYB.1.1.4

Öğrenciler 4-5 kişilik gruplara ayrılır. Her gruba örnek bir dijital profil veya paylaşım verilir **(OB2)**. Öğrenciler; paylaşımında yer alan ad, görsel, konum ve kişisel bilgileri inceleyerek Bu bilgilerin paylaşılmasının oluşturabileceği güvenlik risklerini belirleyerek grup arkadaşlarıyla paylaşır **(E1.6, SDB2.2)**. Bu süreçte dijital ortamlarda yapılan paylaşımların "dijital ayak izi" oluşturduğu açıklanır. Öğrencilerin kişisel bilgileri korumanın ve başkalarına ait görselleri izin alarak paylaşmanın önemini fark etmeleri sağlanır **(D14.1, D16.1)**.

Öğrenciler, belirledikleri risklere karşı alınabilecek önlemleri söyler. Kişisel bilgileri paylaşmama, konum bilgisini kapatma, paylaşımı görebilecek kişileri sınırlandırma, güçlü parola kullanma ve başkasına ait bir içeriği paylaşmadan önce izin alma gibi önlemleri uygun risklerle eşleştirir **(E3.7)**. Öğrenciler seçtikleri önlemin neden gerekli olduğunu kısaca açıklar **(SDB2.1)**. Gruplar belirledikleri önlemleri sınıfla paylaşır **(SDB2.2)**. Öğrencilerin güvenli paylaşım konusunda sorumluluk almaları ve başkalarının haklarına saygı göstermeleri beklenir **(D14.1, D16.1)**. Bilişim teknolojileri ve yazılım disiplinindeki hesap güvenliği ve siber güvenlik konularıyla ilişki kurulur.

Öğrencilere dijital ortamlarda bilginin korunmasına ilişkin durumlar sunulur. Bir fotoğrafın yalnızca izin verilen kişiler tarafından görülmesi, bir dosyanın başkaları tarafından değiştirilmemesi ve ihtiyaç duyulduğunda dosyaya ulaşılabilmesi örnekleri incelenir. Öğrenciler bu durumları gizlilik, bütünlük ve erişilebilirlik kavramlarıyla ilişkilendirerek aralarındaki farkları belirler **(E1.6)**. Örneklerin benzer ve farklı yönlerini karşılaştırarak yaptıkları eşleştirmeleri kısaca açıklar **(KB2.7, SDB2.1)**. Öğrencilerin kişisel bilgilerin korunması ile bilgilerin değiştirilmeden saklanması arasındaki farkı ayırt etmeleri ve güvenilir bilgi kullanımına özen göstermeleri beklenir **(D6.2, D16.1)**.

Öğrencilere örnek bir dijital paylaşım verilir. Öğrenciler paylaşımı kişisel bilgiler, konum, izin durumu ve paylaşımı görebilecek kişiler açısından inceler. Güvenli bulmadıkları bölümleri belirleyerek paylaşımı daha güvenli hâle getirir, yaptıkları değişiklik-

leri açıklar. Ardından öğrencilerden paylaşım öncesinde dikkat edilmesi gerekenleri içeren "Güvenli Paylaşım Kontrol Kartı" adlı bir çalışma hazırlamaları istenebilir (E3.9, E3.10). Öğrencilerin kendi dijital davranışlarını gözden geçirmeleri, başkalarına ait bilgi ve görselleri kullanırken saygılı davranmaları beklenir (D14.1, D16.1). Süreç, analitik derececi puanlama anahtarıyla değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilerden farklı kültürlerde selamlaşmanın jest ve mimiklerle nasıl ifade edildiğini araştırmaları ve elde ettikleri bilgileri sınıfta sunmaları istenebilir.

Öğrencilerden seçtikleri bir duygunun kendilerinde yarattığı fiziksel etkileri ve bu duygu anında sergiledikleri tipik davranışları anlatan bir hikâye yazmaları istenebilir.

Öğrencilerden belirli bir konu hakkında 2 dakikalık bilgilendirici bir sesli yayın kaydedip diksiyon unsurlarının etkisini analiz eden bir rapor hazırlayıp arkadaşlarına sunmaları istenebilir.

Öğrencilerden güvenli dijital paylaşım kurallarını içeren bir e-güvenlik rehberi hazırlamaları istenebilir.

Destekleme

Öğrencilerden verilen örnek durumları uygun ifade yollarıyla eşleştirmeleri veya "Sözlü İfade", "Yazılı İfade" ve "Beden Dil" başlıklarını içeren karşılaştırma tablosu hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden günlük yaşamdan kısa olayları olumlu ve olumsuz duygu etkilerine göre sınıflandırmaları istenebilir.

Öğrencilerden verilen konuşma örneklerinde vurgu, tonlama, telaffuz ve konuşma hızına ilişkin doğru ve yanlış kullanımları belirlemeleri istenebilir.

Öğrencilerden güvenli dijital paylaşım kurallarını içeren bir kontrol listesi hazırlamaları istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. ÖĞRENME ALANI: DÜZENLİ BAKIM, SAĞLIKLI YAŞAM

Bu öğrenme alanında öğrencilerin; günlük temizlik alışkanlıklarını sorgulayabilmeleri, sağlık ve hijyenle ilgili durumlara ilişkin bilimsel gözlem yapmaları ve beslenmenin vücut sağlığı üzerindeki etkilerine ilişkin çıkarımlarda bulunmaları amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ

17

ALAN BECERİLERİ

FBAB1. Bilimsel Gözlem

KAVRAMSAL BECERİLER

KB2.8. Sorgulama, KB2.10. Çıkarım Yapma

EĞİLİMLER

E1.1. Merak, E1.6. Seçicilik, E2.2. Sorumluluk, E3.1. Muhakeme, E3.2. Odaklanma, E3.6. Analitiklik, E3.7. Sistematiiklik, E3.8. Soru Sorma, E3.9. Şüphe Duyma, E3.10. Eleştirel Bakma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri

SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler

D13. Sağlıklı Yaşam, D18. Temizlik

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB7. Veri Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

Fen Bilimleri, Matematik, Türkçe

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

KB2.14. Yorumlama, KB2.15. Yansıtma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

TYB.1.2.1. Günlük temizlik alışkanlıklarını sorgulayabilme

- Günlük temizlik alışkanlıklarını tanımlar.
- Günlük temizlik alışkanlıkları hakkında sorular sorar.
- Günlük temizlik alışkanlıkları hakkında bilgi toplar.
- Günlük temizlik alışkanlıkları hakkında topladığı bilgilerin doğruluğunu değerlendirir.
- Günlük yaşam alışkanlıklarıyla ilgili topladığı bilgiler üzerinden çıkarım yapar.

TYB.1.2.2. Günlük yaşamda sağlık ve hijyenle ilgili durumlara ilişkin bilimsel gözlem yapabilme

- Günlük yaşamda sağlık ve hijyenle ilgili durumlara ilişkin nitelikleri tanımlar.
- Günlük yaşamda sağlık ve hijyenle ilgili durumlara ilişkin veri toplar ve kaydeder.
- Günlük yaşamda sağlık ve hijyenle ilgili durumlara ilişkin topladığı verileri açıklar.

TYB.1.2.3. Beslenmenin vücut sağlığı üzerindeki etkilerine ilişkin çıkarım yapabilme

- Beslenmenin vücut sağlığı üzerindeki etkilerine ilişkin varsayımda bulunur.
- Beslenmenin vücut sağlığı üzerindeki etkilerine ilişkin örüntüleri listeler.
- Farklı beslenme durumlarını ve bunların vücut sağlığı üzerindeki etkilerini karşılaştırır.
- Beslenmenin vücut sağlığı üzerindeki etkilerine ilişkin önerme sunar.
- Beslenmenin vücut sağlığı üzerindeki etkilerine ilişkin ulaştığı çıkarımları değerlendirir.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Günlük Temizlik Alışkanlıkları
Günlük Yaşamda Sağlık ve Hijyen
Vücut Sağlığı ve Beslenme İlişkisi

Anahtar Kavramlar

alışkanlık, bakım, dinlenme, hijyen, temizlik, vücut sağlığı

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktıları; gözlem formu, kontrol listesi, öz değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi: Öğrencilerden beslenme günlüğü ve porsiyon karşılaştırma çalışmalarından yararlanarak günlük yaşamlarındaki beslenme düzenlerini değerlendirecekleri "Sağlıklı Beslenme Tabagım" adlı bir çalışma hazırlamaları istenebilir. Hazırlanan ürünler, dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin; el yıkama, diş fırçalama, banyo yapma gibi temel öz bakım becerilerine sahip oldukları, mikropların hastalıklara yol açabileceğini bildikleri, kıyafetlerin dış etkenlerle kirlenebileceğini ve bu durumun hijyenik sonuçlarını fark ettikleri, temel besin gruplarını tanıdıkları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerden temizlik denince akıllarına gelen ilk beş kelimeyi söylemeleri ve bu yanıtlardan bir kelime bulutu oluşturmaları istenebilir.

Öğrencilere "Bir ortamın 'hijyenik' olması ile sadece 'düzenli' görünmesi arasında ne gibi farklar vardır?" gibi bir açık uçlu soru sorulabilir.

Öğrencilerden yedikleri besinleri gruplandırmaları istenebilir.

Köprü Kurma

Öğrencilere “Ellerimizi yıkamazsak ne olur?”, “Dişlerimizi fırçalamadığımızda hangi sorunlarla karşılaşırız?” gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Öğrencilere “Kendi havlunuzu veya su mataranızı bir arkadaşınızla paylaşmanın sağlığını üzerinde nasıl bir etkisi olabilir?” gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Öğrencilere “Sabah kahvaltı yapmadığınızda gününüz nasıl geçiyor?”, “Yeterince su içmediğinizde ne hissediyorsunuz?” gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları**TYB.1.2.1**

Öğrencilerden bir gün içinde yaptıkları temizlik uygulamalarını düşünmeleri istenir. Her öğrenci önce bireysel olarak kendi gününü sıraya koyar. Ardından “uyandıktan sonra”, “yemeklerden önce ve sonra”, “okuldan gelince”, “yatmadan önce” zaman dilimlerine göre hangi temizlik alışkanlıklarını uyguladığını söyler. Daha sonra küçük gruplarda bu alışkanlıkları ortak bir listeye dönüştürür ve listedeki davranışları “Kişisel Temizlik”, “Kıyafet ve Eşya Temizliği”, “Ortak Alan Temizliği” başlıkları altında tanımlar (**SDB2.2**). “Hangileri her gün düzenli yapılmalıdır?”, “Hangileri doğrudan beden temizliği ile ilgilidir?”, “Hangileri yaşanılan ortamın temizliğini etkiler?” gibi sorular yöneltilir. Öğrenciler bu sorular doğrultusunda listedeki davranışları yeniden gözden geçirir, uygun başlık altında toplar ve her bir alışkanlığı kendi ifadeleriyle açıklar (**E1.6**). Öğrencilerin kendi günlük yaşantılarından yola çıkmaları ve arkadaşlarının söyledikleriyle kendi uygulamalarını karşılaştırmaları ve günlük temizlik alışkanlıklarına ilişkin yeni örnekler vermelerine imkân sağlanır (**E1.1**). Böylece öğrenciler beden temizliğini düzenli ve özenli yapmaya ilişkin örnekler verir (**D18.1**) ve ortak kullanım alanlarının temiz tutulmasına yönelik davranışları belirtir (**D18.2**). Bu süreçte konuşma halkası tekniğinden yararlanılabilir.

“Neden”, “ne zaman”, “nasıl” ve “olmazsa ne olur” soru kökleri tahtaya yazılır. Öğrenciler bu köklerden yararlanarak listedeki her alışkanlık için sorular sorar ve sorularını paylaşır (**E3.8**). Daha sonra benzer sorular bir araya getirilerek sınıfın ortak soru havuzu oluşturulur. Bu aşamada sorularını açık ve anlaşılır biçimde ifade etmeleri, başkalarının sorularını dinlemeleri beklenir (**SDB2.1**). Böylece öğrenciler kişisel temizlik alışkanlıkları ile sağlık arasındaki ilişkiyi sorgular (**D18.1**). Bu süreçte düşün-eşleş-paylaş tekniğinden yararlanılabilir.

Öğrenciler, ortak soru havuzundan cevap arayacakları soruları seçer ve bu sorular için hangi kaynaklardan yararlanacaklarını belirler. Aile bireyleriyle kısa görüşmeler yapma, sağlık broşürlerini inceleme, öğretmenin sunduğu güvenilir metinleri okuma, çocuklara uygun dijital içerikleri tarama, kendi günlük temizlik uygulamalarına ilişkin kısa gözlem notları tutma gibi yollarla günlük temizlik alışkanlıkları hakkında bilgi toplar (**OB1, OB2**). Öğretmen, öğrencilere “Bu soruya cevap bulmak için hangi kaynak daha uygundur?”, “Bulduğunuz bilgiyi nasıl kaydedeceksiniz?” sorularını yöneltilir; öğrenciler, seçtikleri kaynaklardan ulaştıkları bilgileri “Alışkanlık”, “Bilgi Kaynağı”, “Öğrendiğim Bilgi” başlıklarından oluşan bir tabloya aktararak kaydeder. Böylece öğrenciler uygun temizlik araç ve yöntemlerine ilişkin bilgi toplar (**D18.2**) ve hastalıklardan korunmada günlük temizlik alışkanlıklarının rolüne ilişkin veriler kaydeder (**D13.4**).

Öğrenciler, topladıkları bilgileri küçük gruplar arasında paylaşır ve her bilgi için en az iki kaynağı karşılaştırır. “Bu bilgi başka hangi kaynaktan da yer alıyor?”, “Kaynaklar aynı açıklamayı yapıyor mu?”, “Bu bilgi günlük yaşamda uygulanabilir mi?” gibi sorular yoluyla günlük temizlik alışkanlıkları hakkında topladıkları bilgilerin doğruluğunu değerlendirmeleri sağlanır (**OB1**). Bilgiyi hemen kabul etmeyip ikinci bir kaynağa başvurmaları (**E3.9**), kaynaklar arasındaki benzerlik ve farklılıkları incelemeleri (**E3.10**) ve hangi bilginin daha güvenilir olduğunu gerekçeleriyle açıklamaları sağlanır. Öğrenciler grup içinde farklı kaynaklara dayalı görüşleri tartışır, arkadaşlarının açıklamalarını dikkatle dinler ve gerektiğinde önceki kayıtlarını düzeltir (**SDB2.1, SDB3.3**).

Öğrenciler, doğruluğunu değerlendirdikleri bilgilerden hareketle günlük temizlik alışkanlıklarının yapılması ve yapılmaması durumlarında ortaya çıkabilecek sonuçları sıralar. Öğrencilere “Bir temizlik alışkanlığı düzenli uygulanmadığında ne olur?”, “Hangi alışkanlıklar bireyin sağlığını doğrudan etkiler?”, “Hangi alışkanlıklar ortak yaşam alanlarını etkiler?” gibi sorular sorulur. Öğrenciler bu sorular doğrultusunda neden-sonuç ilişkileri kurar ve günlük temizlik alışkanlıklarıyla ilgili çıkarım yapar (**E3.1**). Daha sonra her öğrenci “Benim günlük temizlik kuralım...” ifadesiyle başlayan bir cümle kurar ve kendi yaşamında uygulayacağı bir temizlik düzenini açıklar (**E2.2**). Öğrenciler beden temizliğini zamanında

ve özenli yapmanın gerekliliğini açıklar (D18.1), ortam temizliğinin ihmal edilmesinin doğuracağı sonuçları söyler (D18.2) ve ortak alanların temizliğinde görev almanın gerekli olduğunu belirtir (D18.2). Öğrencilerden kişisel temizlik ve hijyen konusunda güvenilir bilgiye dayalı değerlendirme yapmaları (D18.1) ve hastalıklardan korunmaya yönelik doğru uygulamaları seçmeleri beklenir (D13.4). Süreç bütüncül dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

TYB.1.2.2

Öğrencilere günlük yaşamdan sağlık ve hijyenle ilgili kısa durum görselleri sunulur. Öğrenciler bu görselleri inceleyerek her durumdaki nitelikleri "temiz-kirli", "sağlıklı-riskli", "uygun-uygun değil", "kişisel-ortak" gibi ifadelerle tanımlar (OB4). Öğrencilere "Bu durumda sağlığı koruyan özellik nedir?", "Hangi davranış hijyen açısından risk oluşturur?", "Bu eşya kişisel mi, ortak mı kullanılmalıdır?" gibi sorular yöneltilerek öğrencilerin uygun niteliği seçmeleri ve ölçüte göre ayırt etmeleri sağlanır (E1.6). Bu sırada el hijyeninin özellikle yemek öncesi, tuvalet sonrası ve dış ortamdan geldikten sonra önemli olduğuna; havlu, tarak, diş fırçası, su matarası gibi kişisel eşyaların ortak kullanılmaması gerektiğine; kapalı ortamların düzenli havalandırılmasının hijyen açısından önemli olduğuna; ağız ve diş bakımının günlük sağlık rutinlerinin bir parçası olduğuna; terleme, kirlenme ve fiziksel etkinlik sonrasında kıyafet temizliğine dikkat edilmesi, yetersiz havalandırma, ortak eşya paylaşımı, düzensiz kişisel bakım, spor sonrası temizlik eksikliği gibi durumların sağlık üzerindeki etkilerine ilişkin kısa bilgiler verilir. Öğrenciler bu nitelikleri, fen bilimleri dersindeki sağlık, hijyen, hastalıklardan korunma ve mikroorganizmaların bulaşma koşullarıyla ilişkilendirir. Öğrencilerin beden temizliğini düzenli yapmaya ilişkin örnekler vermeleri (D18.1) ve ortak kullanım alanlarının hijyenine yönelik davranışları belirtmeleri (D18.2) sağlanır. Bu süreçte durum inceleme, soru cevap tekniklerinden yararlanılabilir.

Öğrencilere "Sağlık ve Hijyen Gözlem Çizelgesi" verilir. Çizelgede "El Temizliği", "Sınıfın Havalandırılması", "Ortak Alanların Temiz Kullanımı", "Kişisel Eşyaların Bireysel Kullanımı", "Spor Sonrası Kıyafet Değişimi", "Ağız ve Diş Bakımına Dikkat Etme" gibi başlıklar yer alır. Öğrenciler belirlenen süre boyunca sınıf, okul ve ev yaşamında gözlemledikleri sağlık ve hijyenle ilgili durumlara ilişkin veri toplar ve kaydeder (OB7). Öğrencilerin yalnızca gözlemledikleri durumu ilgili başlık altında işaretlemeleri ve veriyi ölçüte göre seçerek kaydetmeleri istenir (E1.6). Gözlem yaparken dikkatlerini belirlenen başlıklara yöneltilmeleri (E3.2), çizelgeyi aynı sırayla doldurmaları (E3.7) ve her kaydı gözlemledikleri duruma dayandırmaları beklenir. Öğrencilerin verileri çizelgeye aktarırken matematik disiplinindeki veri toplama, tablo oluşturma ve sıklık belirleme süreçleriyle ilişki kurmaları ve gözlem verisini düzenli biçimde kaydetme işini sayısal ve görsel düzenleme ile birleştirmeleri sağlanır. Kişisel bakım araçlarının bireysel kullanılması, ortak alanlarda hijyen kurallarına uyulması, spor ve fiziksel etkinlik sonrasında beden ve kıyafet temizliğine dikkat edilmesi ve sınıf ile ev ortamının düzenli havalandırılmasının sağlık açısından önemli olduğuna ilişkin bilgiler verilir. Öğrencilerin uygun temizlik araç ve yöntemlerine ilişkin verileri kaydetmeleri (D18.2) ve hastalıklardan korunmada hijyen davranışlarının rolünü gözlem yoluyla ortaya koymaları (D13.4) sağlanır.

Öğrenciler, gözlem çizelgelerinde topladıkları verileri bir araya getirerek hangi hijyen davranışlarının daha sık, hangilerinin daha az gözlemlendiğini belirler; ardından bu verileri tablo ya da basit sütun grafiği hâline getirip açıklar (OB7). Öğrencilere "En sık gözlenen hijyen davranışı hangisidir?", "Hangi davranış daha az gözlenmiştir?", "Bu veriler sınıf ve günlük yaşam hakkında bize ne söylüyor?" gibi sorular yöneltilerek öğrencilerin cevaplarını topladıkları verilere dayandırmaları, veriler arasındaki örüntüleri görerek açıklama yapmaları sağlanır (E3.1, E3.6).

Öğrenciler verilerini arkadaşlarının verileriyle karşılaştırır, benzerlik ve farklılıkları söyler ve açıklamalarını neden-sonuç ilişkisi kurarak sunar. Grup içinde verileri birlikte yorumlamaları, arkadaşlarının açıklamalarını dikkatle dinlemeleri ve ortak bir sunum hazırlamaları beklenir (SDB2.1, SDB2.2). Öğrencilerden en sık ve en az gözlenen hijyen davranışlarını karşılaştırıp bunların sağlık ve hijyen açısından ne anlama geldiğine dair açıklama oluşturmaları istenir. Böylece öğrencilerin beden temizliğini düzenli yapmanın önemini verilerle açıklamaları (D18.1), ortam temizliğinin ihmal edilmesinin doğurabileceği sonuçları söylemeleri ve ortak kullanım alanlarının hijyeninde sorumluluk alınması gerektiğini belirtmeleri (D18.2) sağlanır. Süreç, gözlem formu veya öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

TYB.1.2.3

“Sınıfta Bir Sabah, İki Farklı Başlangıç” canlandırması yapılır. Bir grup, kahvaltı yapan, su içen ve okula hazırlıklı gelen bir öğrenciyi; diğer grup ise kahvaltı yapmadan evden çıkan, gün içinde paketli atıştırmalıklarla beslenen ve su içmeyen bir öğrenciyi canlandırır. “Hangi öğrencinin gün içinde daha dinç kalması beklenir?”, “Hangisinde dikkat dağınıklığı ya da çabuk acıkma daha sık görülebilir?” gibi sorular yöneltilerek öğrencilerin beslenme ile vücut sağlığı arasındaki ilişkiye dair varsayımda bulunmaları sağlanır. Öğrencilere yeterli ve dengeli beslenmenin büyüme, enerji düzeyi, derslerde dikkat ve fiziksel etkinliklere katılım açısından önemli olduğuna, su tüketiminin de sağlıklı yaşamın bir parçası olduğuna, paketli gıda tüketim sıklığının kısa süreli tokluk ve düzensiz beslenmeyle ilişkisine dair bilgiler verilir (**D13.1**). Fen bilimleri dersindeki sağlıklı yaşam ve beslenme içeriğiyle ilişki kurulur.

Öğrencilere üç günlük beslenme günlüğü ve bu günlerde gözlenen bazı durumları içeren bir çalışma kâğıdı verilir. Günlüklerde kahvaltı yapma, su tüketimi, sebze-meyve tüketimi, paketli atıştırmalık sıklığı ve öğün düzeni yer alır. Karşılarında ise “dinç hissetme”, “ders sırasında dikkatini sürdürme”, “çabuk acıkma”, “susuzluk hissi”, “yorgunluk” gibi durumlar bulunur. Öğrenciler bu günlükleri inceleyerek hangi beslenme davranışlarının hangi durumlarla daha sık birlikte görülebileceğini belirler ve ilişkiye dair örüntüleri listeler (**OB7**). “Hangi durum tekrar ediyor?”, “Hangi beslenme davranışı ile hangi sonuç daha sık birlikte görülüyor?” soruları yöneltilerek öğrencilerin tekrar eden ilişkileri fark ederek listelemeleri sağlanır (**E3.7**). Öğrenciler yeterli ve dengeli beslenmeye ilişkin tekrar eden göstergeleri söyler ve vücudu için yeterli su ve besin almanın önemini veri üzerinden görür (**D13.1**). Matematik disiplininin veri düzenleme konusu ile ilişki kurulur.

Öğrenciler; “İki Gün, İki Menü” etkinliğinde iki farklı günlük beslenme düzenini inceleyerek bunları “Enerji Düzeyi”, “Tokluk Süresi”, “Dikkat ve Derse Katılım”, “Fiziksel Etkinlikte Dayanıklılık” başlıkları altında karşılaştırır. Bir menüde düzenli kahvaltı, su tüketimi ve dengeli öğünler; diğer menüde öğün atlama, tek yönlü beslenme ve düşük su tüketimi yer alır. “Bu iki durumda hangi başlıkta belirgin fark görüyorsun?”, “Hangi beslenme durumu vücut sağlığını daha çok destekliyor?” soruları yöneltilerek öğrencilerin karşılaştırma ölçütlerine göre açıklama yapması sağlanır. Öğrenciler bu aşamada karşılaştırma sonuçlarını Venn şeması ya da karşılaştırma tablosu üzerinde gösterir ve açıklar. Öğrenciler sağlıklı ve sağlıksız besinleri ayırt eder, sağlıklı besinleri tercih etmenin sonuçlarını karşılaştırmalı biçimde açıklar ve dengeli beslenmenin önemini somut başlıklarla ortaya koyar (**D13.1**).

Öğrenciler ulaştıkları karşılaştırma sonuçlarından hareketle “Düzenli kahvaltı yapan öğrencilerin gün içindeki dikkat düzeyi daha yüksektir.”, “Yeterli su tüketimi fiziksel ve zihinsel iyi oluşu destekler.”, “Tek yönlü ve düzensiz beslenme kısa sürede enerji düşüklüğüne yol açabilir.” gibi beslenmenin ve yeterli su tüketiminin vücut sağlığı üzerindeki etkilerine ilişkin önermeler sunar. Ardından öğrenciler bu önermeleri destekleyen “Bir Günlük Dengeli Menü” ya da “Sağlıklı Gün Tabağı” tasarlar ve kısa bir sunumla önerilerini sınıfa açıklar. “Önermeni hangi örneklerle desteklersin?”, “Bu öneri günlük yaşamda nasıl uygulanabilir?” soruları yöneltilerek öğrencilerin önermelerini günlük yaşamla ilişkilendirmesi sağlanır. Önermelerini sunarken açık, düzenli ve gerekçeli konuşmaları (**SDB2.1**), grupça ortak öneri geliştirip iş bölümü yapmaları (**SDB2.2**) ve önerilerini savunmaları beklenir (**SDB3.3**). Burada ulaştıkları sonuçları yeni bir ürün veya cümleye dönüştürmeleri istenir (**KB2.14**). Bu sırada dengeli ve sağlıklı beslenmenin günlük yaşamda uygulanabilir bir tercih olduğu, yeterli su tüketiminin bu düzenin ayrılmaz parçası olduğu ve sağlıklı vücut ağırlığını korumada beslenme önerilerinin önemli olduğu vurgulanır. Türkçe disiplininin konuşma ve anlatım süreçleriyle ilişki kurulur.

Öğrencilerden performans görevi olarak beslenme günlüğü ve porsiyon karşılaştırma çalışmalarından yararlanarak günlük yaşamlarındaki beslenme düzenlerini değerlendirecekleri “Sağlıklı Beslenme Tabağı” adlı bir çalışma hazırlamaları istenebilir. Bu kapsamda öğrenciler, hazırladıkları ve porsiyonladıkları tabak üzerinden beslenme ile vücut sağlığı arasındaki ilişkiye ilişkin çıkarımlarını gerekçeleriyle açıklayarak arkadaşlarına sunarlar. Hazırlanan ürünler, dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Öğrenciler, önceki aşamalarda ulaştıkları varsayımlarını, örüntü listelerini, karşılaştırmalarını ve önermelerini yeniden gözden geçirir. “Başlangıçtaki varsayımım değişti mi?”, “Hangi çıkarımı veri daha güçlü destekledi?”, “Kendi beslenme düzenimde hangi değişiklikler yapabilirim?” gibi sorulara cevap verir ve ulaştığı çıkarımları değerlendirir. Bu aşamada öğrenciler kısa bir öz değerlendirme formu doldurur ve “Bir Haftalık Küçük Bes-

lenme Hedefim" başlıklı kişisel kararlarını yazar. Kendi ulaştıkları sonucu yeniden gözden geçirmeleri ve yeni duruma uygulamaları **(KB2.15)** istenir. Öğrencilerin kendi beslenme düzenine dönük küçük ve uygulanabilir hedef seçmeleri **(E2.2)** ve hangi çıkarımın daha güçlü olduğuna karar vermeleri **(E1.6)** beklenir. Kendi değerlendirmelerini arkadaşlarıyla paylaşmaları ve akran geri bildirimini almaları sağlanır **(SDB2.1, SDB3.3)**. Öğrenciler sağlıklı besinleri tercih etmeye yönelik kendi hedeflerini belirleyerek dengeli beslenmeye yönelik çıkarımlarını değerlendirir **(D13.1)**. Süreç, öz değerlendirme formu veya kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilerden temizlik alışkanlıklarının toplum sağlığı üzerindeki etkilerini araştırmaları ve bilgilendirici broşür, afiş veya kısa sunum hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden okulun veya evin bölümlerini içeren bir kat planı üzerinde "hijyen açısından en riskli" ve "en güvenli" alanları farklı renklerle işaretleyerek bir ısı haritası oluşturmaları istenebilir.

Öğrencilerden yaşadıkları şehrin geleneksel yemeklerinin besin değerlerini araştırarak, bu yemeklerin hazır gıdalarla karşılaştırıldığı bir "Şehir Sağlık Raporu" hazırlamaları istenebilir.

Destekleme

Öğrencilerden günlük temizlik alışkanlıklarını takip edebilecekleri ve öz değerlendirme yapabilecekleri günlük rutin çizelgelerini doldurmaları istenebilir.

Öğrencilerden hijyen kurallarına uyan ve uymayan iki karakterin bir gününü anlatan kısa hikâye yazmaları istenebilir.

Öğrencilerden bir gün içindeki beslenme alışkanlıklarını gözlemlemeleri ve elde ettikleri verilerden yararlanarak "Dengeli/Sağlıklı" ile "Hazır Gıda/Sağlıksız Gıda" kategorilerini içeren bir karşılaştırma tablosu hazırlamaları istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ÖĞRENME ALANI: GÜVENLİ EV, DÜZENLİ YAŞAM

Bu öğrenme alanında öğrencilerin; günlük yaşam etkinliklerine ilişkin süre verilerinden elde edilen bulguları günlük planlama bağlamında yorumlayabilmeleri, ev güvenliğini etkileyen durumlara ilişkin bilgi toplayabilmeleri, ev içi görev ve sorumlulukların günlük yaşamdaki yerini yorumlayabilmeleri ve düzenli bir yaşam alanı oluşturmada dikkat edilmesi gereken unsurları özetleyebilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

**ALAN
BECERİLERİ**

BTYAB5. Veri Yönetimi (BTYAB5.4. Bulguları Yorumlama)

**KAVRAMSAL
BECERİLER**

KB2.3. Özetleme, KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.14. Yorumlama

EĞİLİMLER

E3.1. Muhakeme, E3.3. Yaratıcılık, E3.6. Analitiklik, E3.7. Sistematiçlik, E3.9. Şüphe Duyma, E3.10. Eleştirel Bakma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri**

SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliğı

Değerler

D2. Aile Bütünlüğü, D5. Duyarlılık, D13. Sağlıklı Yaşam, D14. Saygı, D16. Sorumluluk, D17. Tasarruf, D18. Temizlik, D20. Yardımseverlik

**Okuryazarlık
Becerileri**

OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB7. Veri Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER**

Görsel Sanatlar, Matematik, Sosyal Bilgiler, Türkçe

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER**

KB2.4. Çözümleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

TYB.1.3.1. Günlük yaşam etkinliklerine ilişkin süre verilerinden elde edilen bulguları yorumlayabilme

- a) Günlük yaşam etkinliklerine ilişkin süre verilerinden elde edilen bulgulara ait sonuç çıkarır.
- b) Elde ettiği bulguları kaynak göstererek yorumlar.

TYB.1.3.2. Ev güvenliğini etkileyen durumlara ilişkin bilgi toplayabilme

- a) Ev güvenliğini etkileyen durumlara ilişkin bilgiye ulaşmak için kullanacağı kaynak ve araçları belirler.
- b) Belirlediği aracı kullanarak ev güvenliğini etkileyen durumlara ilişkin bilgileri bulur.
- c) Ev güvenliğini etkileyen durumlara ilişkin ulaşılan bilgileri doğrular.
- ç) Ev güvenliğini etkileyen durumlara ilişkin ulaşılan bilgileri kaydeder.

TYB.1.3.3. Ev içi görev ve sorumlulukların günlük yaşamdaki yerini yorumlayabilme

- a) Ev içi görev ve sorumlulukların günlük yaşamdaki yerini inceler.
- b) Ev içi görev ve sorumlulukların günlük yaşamdaki yerine ilişkin bilgileri bağlamdan kopmadan dönüştürür.
- c) Kendi ifadeleriyle ev içi görev ve sorumlulukların günlük yaşamdaki yerini nesnel, doğru ve anlamı değiştirmeyecek şekilde yeniden ifade eder.

TYB.1.3.4. Düzenli bir yaşam alanı oluşturmada dikkat edilmesi gereken unsurları özetleyebilme

- a) Düzenli bir yaşam alanı oluşturmada dikkat edilmesi gereken unsurlar ile ilgili çözümleme yapar.
- b) Düzenli bir yaşam alanı oluşturmada dikkat edilmesi gereken unsurlar ile ilgili sınıflandırma yapar.
- c) Düzenli bir yaşam alanı oluşturmada dikkat edilmesi gereken unsurları yorumlar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Günlük Yaşam Etkinlikleri Planlama
Ev Güvenliği Konusunda Farkındalık Kazanma
Ev İçi Görev ve Sorumluluklar
Düzenli Bir Yaşam Alanı Oluşturma

Anahtar Kavramlar

düzen, görev, güvenlik, plan, zaman

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktıları; gözlem formu, kontrol listesi, öz değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi: Öğrencilerden performans görevi olarak ev güvenliğini sağlamaya yönelik afiş, broşür veya bilgi kartı hazırlamaları istenebilir. Hazırlanan ürünler, dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin günlük yaşamlarında zaman planlaması, ev güvenliği, görev paylaşımı ve düzenli yaşam alanlarına ilişkin temel deneyim ve farkındalığa sahip oldukları; planlı hareket etmenin günlük yaşamı kolaylaştırdığına, güvenlik önlemleri almanın riskleri azalttığına, aile içinde görev paylaşımının iş birliğini desteklediğine ve düzenli ortamların zaman kaybını önlediğine dair ön bilgilerinin bulunduğu kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilere bir gün içinde yapılan etkinlikleri gösteren basit bir zaman çizelgesi veya görsel sunularak "Sizce bu öğrenci zamanını dengeli kullanıyor mu?", "Hangi etkinlik daha fazla zaman almış olabilir?" gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Öğrencilere ev içinde güvenlik riski oluşturabilecek durumları içeren görseller gösterilerek "Bu ortamda hangi tehlikeler olabilir?", "Sizce burada hangi önlem alınmalıdır?" gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Öğrencilere aile içinde yapılan görevleri gösteren görseller veya kısa örnek durumlar sunularak "Bu görev kim tarafından yapılıyor?", "Bu görev neden önemlidir?" gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Öğrencilere düzenli ve düzensiz yaşam alanlarını gösteren görseller sunularak "Hangi ortam daha kullanışlı görünüyor?", "Bu ortamda sizi zorlayabilecek durumlar nelerdir?" gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerden kendi günlük yaşamlarında en fazla zaman ayırdıkları etkinliklere örnekler vermeleri istenir. "Gün içinde en fazla zamanınızı hangi etkinliklere ayırıyorsunuz?", "Ekran kullanımınız günlük planınızı nasıl etkiliyor?" gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Öğrencilerden evlerinde dikkat ettikleri güvenlik kurallarına örnekler vermeleri istenir. "Aileniz size evde hangi konularda dikkatli olmanızı söylüyor?", "Evde sizi koruyan güvenlik önlemleri nelerdir?" gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Öğrencilerden aile içinde üstlendikleri sorumluluklara örnekler vermeleri istenir. "Evde en sık hangi görevi yapıyorsunuz?", "Aile içinde görev paylaşımı olduğunda günlük yaşam nasıl kolaylaşıyor?" gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Öğrencilerden kendi çalışma alanları veya odalarıyla ilgili örnekler vermeleri istenir. "Bir eşyanızı bulamadığınız oldu mu?", "Düzenli bir ortam size nasıl yardımcı oluyor?" gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları**TYB.1.3.1**

Öğrencilere bir öğrencinin bir gününü; uyku, okul, ders çalışma, ekran kullanımı, dinlenme, spor ve ailesiyle geçirdiği süreler açısından gösteren tablo ve sütun grafiği verilir. Öğrenciler verileri bireysel olarak inceler (OB4). Öğrenciler küçük gruplara ayrılır (SDB2.2). Gruplar veriler arasındaki örüntüleri bağlam içinde yorumlar, yorumlarını "Hangi veri bunu gösteriyor?" sorusuyla gerekçelendirir ve veriden kapsamlı anlam çıkarımı yapar (OB7). Öğrencilerin verileri önce en yüksek ve en düşük süreler, sonra dikkat çeken farklar, en son günün genel görünümü olacak şekilde sıralı biçimde incelemeleri sağlanır (E3.7). Süreleri fazla-az, yeterli-yetersiz ve dengeli-dengesiz ilişkileri üzerinden çözümlemeleri (E3.6, KB2.4) ve "Bu veriler bize bu öğrencinin günü hakkında ne söylüyor?" sorusuna mantıklı sonuçlar üretmeleri beklenir (E3.1). Öğrencilerin zamanın nasıl kullanıldığını sorgulayıp daha dengeli bir dağılım aramaya yönelmeleri sağlanır (D17.2).

Öğrenciler, ulaştıkları sonuçlardan hareketle "Bu günlük plan dengeli mi?", "Hangi etkinliğe ayrılan süre artırılmalı ya da azaltılmalı?", "Bu öğrencinin günü daha verimli nasıl planlanabilir?" sorularını tartışır, yorumlar ve grupça yeni bir plan önerisi oluşturur. Öneri oluşturma için görev paylaşımı yapmaları, ortak sonuca katkı sunmaları ve düşüncelerini açıkça ifade etmeleri sağlanır (SDB2.1, SDB2.2). Her grup, hazırladığı öneriyi "Planımı Savunuyorum" etkinliğiyle sınıfa sunar. Hangi süreyi neden değiştirdiğini ve bu değişikliğin günlük yaşama nasıl katkıda bulunacağını açıklar. Süreçte birbirlerinin sözünü kesmeden dinlemeleri ve söz alarak konuşmaları istenir (D14.1). Sunumların ardından öğrencilerin grupların planlarına kısa geri bildirim vermeleri, böylelikle kendi önerilerinin olası sonuçlarını düşünmeleri, bu sonuçlara göre önerilerini uyarlamaları ve uyarladıkları planın etkisini tartışmaları desteklenir (SDB1.2). Son aşamada öğrenciler "Bir Günümü Yeniden Tasarlasam..." başlıklı bireysel çalışmayla kendi günlük yaşamlarında değiştirmek istedikleri bir süreyi belirler ve bunu gerekçelendirir. Bu aşamada özellikle ekran süresine ilişkin öneriler geliştirmeleri, teknoloji kullanımını dengeli biçimde planlamaları sağlanır (D13.3). Öğrencilerden zamanı daha verimli kullanmaya yönelik oluşturdukları planın sorumluluğunu almaları ve haftalık bir çizelge ile planlarını uygulamaları istenir (D16.1). Süreç; gözlem formu, kontrol listesi veya öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

TYB.1.3.2

Öğrencilerden ev güvenliğini etkileyen durumlara örnekler vermeleri istenir. Ev güvenliğini etkileyen durumlara ilişkin kısa bilgi notları verilir. Öğrencilerden bu bilgi notlarını

inceleyerek hangi alanda daha çok bilgiye ihtiyaç duyduklarını belirlemeleri istenir. Öğrencilerin küçük gruplara ayrılarak ev güvenliğiyle ilgili yararlanabilecekleri güvenilir bilgi kaynaklarını ve araçları belirlemeleri sağlanır **(SDB2.2)**. Bu süreçte kese kâğıdı tekniğinden faydalanılabilir.

Öğrenciler, seçtikleri araçları kullanarak ev güvenliğini etkileyen durumlar ile ilgili bilgileri toplar. Öğrenciler buldukları bilgileri "risk durumu-önlem" eşleştirmesiyle kayda geçirir ve her bilginin hangi kaynaktan elde edildiğini belirtir **(OB1)**. Bilgi toplama sürecinde dik-katlerini etkinliğe yöneltmeleri **(SDB1.2)**, görüşme yaptıkları kişileri sözünü kesmeden dinlemeleri **(SDB2.1)** ve aldıkları görevi yerine getirerek grup çalışmasına katkı sunmaları **(SDB2.2)** beklenir. Risk durumu ve önleme ilişkin bilgileri ayıklatırken çözümleyici düşünceleri **(E3.6)** ve güvenlik bilgisini kendi yaşamlarıyla ilişkilendirmeleri sağlanır.

Öğrenciler topladıkları bilgileri farklı kaynaktan karşılaştırarak doğrular. Bu aşamada dedikodu tekniği uygulanabilir. Öğrencilerin duydukları bilgiyi hemen kabul etmek yerine yeniden kontrol etmeleri **(E3.9)** ve kaynaklar arasında tutarlılık aramaları **(E3.10)** beklenir. Grup içinde farklı yorumları tartışmaları ve birbirlerini dikkatle dinlemeleri **(SDB2.1)** sağlanır.

Öğrenciler doğruladıkları bilgileri; "Riskli Durum", "Bilgi Kaynağı" ve "Alınacak Önlem" başlıklarıyla tablo, bilgi kartı ya da ev güvenlik posterini hâline getirerek kaydeder **(OB1)**. Ardından tüm grupların katkıları birleştirilerek ortak bir "Ev Güvenliği Rehberi" veya ailelerle paylaşılacak mini bir güvenlik broşürü oluşturulur. Her grup kendi bölümünü düzenli biçimde hazırlar, görsellerle destekler ve sınıf panosunda ortak ürünün oluşmasına katkı sunar **(SDB2.2)**. Ev güvenliğini etkileyen durumlara ilişkin bilgileri belirli başlıklar altında düzenleyerek eksiksiz ve anlaşılır şekilde kaydetmeleri, kayıt sürecini planlı ve örgütlü yürütmeleri beklenir **(E3.7)**. Öğrencilerden bu çalışma ile güvenlik risklerini azaltmaya dönük önlemleri görünür kılmaları **(D5.3)** ve ev içindeki tehlikelere karşı somut önlem bilgisini erişilebilir hâle getirmeleri **(D13.4)** istenir.

Öğrencilerden performans görevi olarak ev güvenliğini sağlamaya yönelik afiş, broşür veya bilgi kartı hazırlamaları istenebilir **(E3.3, OB4)**. Görsel sanatlar disiplininin tasarladığı imgeleri yazı düzeniyle birleştirme süreçleriyle ilişki kurulur. Hazırlanan ürünler sınıfta sergilenir. Ürünler dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

TYB.1.3.3

Öğrencilere sofrayı hazırlama, odasını toplama, alışverişe yardım etme, kardeşine destek olma, çamaşır katlama gibi ev içi görev ve sorumlulukları içeren örnek durumlar verilir. Öğrenciler gruplara ayrılır **(SDB2.2)**. Grupların örnek durumları incelemeleri ve "Kim ne yapıyor?", "Bu görev günlük yaşamda neyi kolaylaştırıyor?", "Yapılmadığında ne olabilir?" gibi sorulara cevap aramaları istenir **(OB1)**. Sonrasında seçilen bir durum sınıfta canlandırılır. Öğrencilerin canlandırılan örnek durumları kişi-görev-sonuç sırasına göre inceleyerek ayrıntıları planlı biçimde ele almaları istenir **(E3.6, E3.7)**. Süreçte soru cevap tekniğinden faydalanılabilir.

Öğrencilerin aile içinde iş birliği yapmanın günlük yaşamı kolaylaştırdığını fark ederek **(D2.4)** aile üyelerinin üstlendikleri görevlerin önemini örnekler üzerinden açıklamaları istenir. Öğrenciler inceledikleri örnek durumlardaki bilgileri "Görev", "Sorumlu Kişi" ve "Günlük Yaşama Katkısı" başlıklarıyla akış şemasına dönüştürür **(OB4)**. Sosyal bilgiler dersinde yer alan gruplar ve bu gruplardaki rollerle ilgili içerikler, öğrenme çıktısıyla ilişkilendirilir. Öğrencilerden bir ev içi görevin yapılmasıyla günlük yaşamda hangi kolaylıkların oluştuğunu adım adım şemalaştırmaları istenir. Ardından gruplar, "Bu görev yapılmadığında aile içinde hangi aksama ortaya çıkar?" ve "Bu sorumluluk başka bir aile üyesine kaldığında günlük düzen nasıl etkilenir?" gibi soruları tartışır **(SDB2.1)**. Böylece öğrenciler bilgiyi bağlamından koparmadan yeniden düzenler, görevler ile günlük yaşam düzeni arasında mantıklı bağ kurar **(E3.1)**. Grup içinde farklı düzenleme önerilerini tartışmaları, ortak bir gösterim üzerinde uzlaşmaları ve gerektiğinde kendi görüşlerini diğerlerinin katkısına göre yeniden düzenlemeleri sağlanır **(SDB2.2)**. Öğrenciler; aile bireylerinin birbirlerine yardım etmesinin aile içi dayanışmayı güçlendirdiği ve günlük yaşamın akışını koruduğunu fark ederek aile içinde ortaya çıkan aksamalara çözüm üretir **(D2.2, D20.2)**. Bu süreçte beyin fırtınası tekniğinden yararlanılabilir. Öğrenciler, oluşturdukları akış şemasından hareketle "Evde görev paylaşımı olduğunda...", "Bir sorumluluk yerine getirilmediğinde...", "Ben aile içinde ... yaparak katkıda bulunabilirim." gibi cümle başlangıçlarını tamamlayarak düşüncelerini sözlü ya da yazılı olarak açıklar **(SDB2.1)**. Her öğrencinin aile içinde üstlenebileceği bir sorumluluğu seçmesi ve bunun günlük yaşama

katkısını kendi cümleleriyle ifade etmesi istenir. Bu süreçte çıkış kartları tekniğinden faydalanılabilir. Süreç, gözlem formu veya kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

TYB.1.3.4

Öğrencilere düzenli ve düzensiz çalışma masası, yatak odası, mutfak ya da sınıf köşesi görselleri verilir. Öğrenciler görselleri inceler **(OB4)**, ardından küçük gruplarda "Bu alanda neler düzenli?", "Hangi unsurlar işi kolaylaştırıyor?", "Hangi durumlar karışıklık oluşturuyor?" gibi sorulara cevap arar. Her grup görsellerdeki düzen unsurlarını ve düzensizlik kaynaklarını işaretler. Sonrasında aynı yaşam alanının düzenli ve düzensiz hâlini karşılaştırır. Öğrencilerin unsurları tek tek ayırt edip neden-sonuç ilişkisi içinde ele almaları; eşyanın yerli yerinde olmasının zaman kazandırması, dağınıklığın ise aranan şeyi bulmayı zorlaştırması gibi çıkarımlar yapmaları ve düzenin günlük yaşamı nasıl etkilediğine ilişkin çözümlemeler yapmaları **(E3.1)** sağlanır. Bu süreçte soru cevap yönteminden faydalanılabilir. Grup çalışmasında birbirlerinin sözünü kesmeden dinlemeleri, grup içi incelemeye katkı sunmaları ve aldıkları görevi yerine getirerek ortak sonuca ulaşmaları desteklenir **(SDB2.1, SDB2.2)**. Öğrencilerin, temiz ve düzenli bir ortamın yaşam kalitesi ve verimlilik açısından önemini örnekler üzerinden göstermeleri istenir **(D18.2)**.

Öğrenciler inceledikleri görsellerden elde ettikleri unsurları "Temizlik", "Yerleşim Düzeni", "İşlevsellik", "Güvenlik", "Zaman Yönetimi" gibi başlıklar altında sınıflandırır. Bunu kavram haritası yoluyla gösterir **(OB4)**. Grup içinde ortak sınıflandırma üzerinde uzlaşmaları, görüş paylaşımı yapmaları ve ürün oluşturmaları sağlanır **(SDB2.2)**. Öğrencilerin düzenli yaşam alanı oluştururken uygun temizleme araçlarını ve yerleştirme biçimlerini belirlemeleri; temiz ve düzenli bir ortamın üretkenlik, sağlık ve yaşam kalitesi açısından önemini örnekler üzerinden ayırt etmeleri sağlanır **(D18.2)**. Bu süreçte beyin fırtınası tekniğinden yararlanılabilir.

Öğrenciler, oluşturdukları sınıflandırmadan hareketle "Düzenli bir yaşam alanı için ... önemlidir çünkü ...", "Dağınık bir ortam olduğunda ...", "Ben kendi yaşam alanımda ... yaparak düzen sağlayabilirim." gibi cümle başlangıçlarını tamamlayarak düşüncelerini sözlü ya da yazılı olarak açıklar **(OB4)**. Bu aşamada her öğrencinin kendi yaşam alanına ilişkin bir düzen ilkesi belirlemesi ve bunu sınıfla paylaşması istenir. Öğrenciler unsurlar arasında anlamlı ilişkiler kurarak düzenli bir yaşam alanı oluşturmada dikkat edilmesi gereken unsurları kendi cümleleriyle açıklar **(E3.1)**. Türkçe disiplininin Düşünceyi geliştirme yollarından tanımlama süreciyle ilişki kurulur. Süreç, gözlem formu veya kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilerden kendi günlük yaşamlarına ait zaman kullanımını gösteren tablo, pasta grafiği veya sütun grafiği hazırlamaları istenebilir. Hazırladıkları verilerden hareketle "Daha Dengeli Bir Gün Planı" oluşturmaları ve bunu kısa bir sunumla açıklamaları istenebilir.

Öğrencilerden kendi evleri için "Ev Güvenliği Kontrol Listesi" veya evde alınabilecek güvenlik önlemlerini anlatan kısa bir broşür hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden aile içindeki görev paylaşımının tüm bireylerin serbest zamanına ve mutluluğuna olan etkisini bir sütun grafiği üzerinde modellemeleri istenebilir.

Öğrencilerden "sıfır dağınıklık" hedefli, çok işlevli ve ergonomik bir "geleceğin çalışma masası" tasarımları ve bu tasarımın zaman yönetimine katkısını raporlaştırmaları istenebilir.

Destekleme

Öğrencilerden günlük etkinliklerini "En Fazla Süre Ayrılan Etkinlik", "En Az Süre Ayrılan Etkinlik" ve "Dengeli Kullanım" başlıkları altında sınıflandırarak tablo hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden evde uygulanabilecek güvenlik kurallarını içeren kısa bilgi kartları hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden verilen ev içi görevleri "Kişisel Sorumluluk", "Aileye Yardım" ve "Ortak Görev" başlıkları altında sınıflandırmaları istenebilir.

Öğrencilerden düzenli ve düzensiz ortamları karşılaştırarak temel farklılıkları yazılı olarak ifade etmeleri istenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. ÖĞRENME ALANI: BİLİNÇLİ TÜKETİM, SÜRDÜRÜLEBİLİR YAŞAM

Bu öğrenme alanında öğrencilerin; sürdürülebilirliğin günlük yaşamla ilişkisini yorumlayabilmeleri, ürünlerin doğa dostu olup olmadığına ilişkin kanıt kullanabilmeleri, gıda, su ve enerji tasarrufuna yönelik günlük davranışların sonuçlarına ilişkin çıkarım yapabilmeleri, alışverişte fiyat ve miktar bilgilerine dayalı olarak bütçeye ilişkin veriye dayalı tahmin edebilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ

17

ALAN BECERİLERİ

FBAB12. Kanıt Kullanma

KAVRAMSAL BECERİLER

KB2.12. Veriye Dayalı Tahmin Etme, KB2.14. Yorumlama, KB3.3. Eleştirel Düşünme

EĞİLİMLER

E1.6. Seçicilik, E2.2. Sorumluluk, E3.1. Muhakeme, E3.2. Odaklanma,
E3.7. Sistematiiklik, E3.9. Şüphe Duyma, E3.10. Eleştirel Bakma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri

SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler

D16. Sorumluluk, D17. Tasarruf, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri

OB7. Veri Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

Fen Bilimleri, Matematik, Sosyal Bilgiler

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

KB2.4. Çözümleme, KB2.7. Karşılaştırma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

TYB.1.4.1. Sürdürülebilirliğin günlük yaşamla ilişkisini yorumlayabilme

- Sürdürülebilirliğin günlük yaşamla ilişkisini inceler.
- Sürdürülebilirliğin günlük yaşamla ilişkisini bağlamdan kopmadan dönüştürür.
- Sürdürülebilirliğin günlük yaşamla ilişkisini kendi ifadeleriyle nesnel ve doğru anlamı değiştirmeyecek biçimde yeniden ifade eder.

TYB.1.4.2. Ürünlerin doğa dostu olup olmadığına ilişkin kanıt kullanabilme

- Ürünlerin doğa dostu olup olmadığına ilişkin veri toplar ve kaydeder.
- Topladığı verilerden hareketle ürünlerin doğa dostu özelliklerine ilişkin veri setleri oluşturur.
- Oluşturduğu veri setlerinden hareketle ürünlerin doğa dostu olup olmadığına ilişkin veriye dayalı açıklama yapar.

TYB.1.4.3. Gıda, su ve enerji tasarrufuna yönelik günlük davranışların sonuçlarına ilişkin eleştirel düşünebilme

- Gıda, su ve enerji tasarrufuna yönelik günlük davranışların sonuçlarını sorgular.
- Gıda, su ve enerji tasarrufuna yönelik günlük davranışların sonuçlarıyla ilgili akıl yürütür.
- Gıda, su ve enerji tasarrufuna yönelik günlük davranışların sonuçlarına ilişkin ulaştığı çıkarımları yansıtır.

TYB.1.4.4. Alışverişte fiyat ve miktar bilgilerine dayalı olarak bütçeye ilişkin veriye dayalı tahmin edebilme

- Alışverişte bütçeye ilişkin fiyat ve miktar bilgilerini toplar ya da ön bilgilerini kullanır.
- Elde ettiği veriler üzerinde kurallara dayalı hesaplama yapar.
- Alışverişte fiyat ve miktar bilgilerine dayalı olarak bütçeye ilişkin ileriye yönelik yargıya bulunur.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Sürdürülebilirlik Bilinci

Doğa Dostu Ürünler

Gıda, Su ve Enerji Tasarrufu

Alışverişte Bütçe Planlaması

Anahtar Kavramlar

çevre, doğa, geri dönüşüm, kaynak, sürdürülebilirlik, tasarruf

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktıları; gözlem formu, kontrol listesi, öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu, analitik dereceli puanlama anahtarı ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi: Öğrencilere "Doğa Dostu, Tasarruflu ve Planlı Alışveriş Dosyası" hazırlama görevi verilebilir. Performans görevleri; analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin; tekrar kullanım ve ihtiyaç-istek kavramlarını bildikleri, ambalajlar üzerindeki sembollerini fark ederek bazı ürünlerin çevreye zarar verebileceğine dair temel bir bilince sahip oldukları; su, elektrik ve gıda gibi kaynakların sınırlılığını kavrayarak israf kavramını anlamlandırdıkları; ayrıca günlük yaşamda alışveriş deneyimi yaşadıkları, temel düzeyde fiyat-miktar kavramları ile basit toplama ve çarpma işlemlerini kullanabildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilere "İsraf denince aklınıza ne geliyor?", "Evde veya okulda neleri tekrar kullanıyorsunuz?", "İhtiyaç ile istek aynı şey midir?" gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Aşırı plastik ambalajlı bir ürün ile geri dönüştürülmüş kâğıt ambalajlı ürün görselleri üzerinden öğrencilerin hangi ürünün çevreye daha duyarlı olabileceğini tahmin etmeleri istenebilir.

Öğrencilere "Bir gün boyunca şehrimizde suların kesilmesi günlük hayatı nasıl etkiler?", "Temel tasarruf yöntemleri nelerdir?", "İsraf nedir?" gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Öğrencilere "Bir alışveriş listesi yapmadan markete gitmek, bütçemizi nasıl etkileyebilir?" gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Köprü Kurma

Öğrencilere "Çöpe attığımız bir nesne yeniden kullanılabilir mi?", "İhtiyacımız olmayan bir şeyi satın aldığımızda ne olur?", "Suyun ve elektriğin gereksiz kullanımı günlük yaşamımızı nasıl etkiler?" gibi açık uçlu sorular yöneltilir.

Öğrencilerden alışverişleri sırasında aldıkları ürünlerin ambalaj türlerine örnekler vermeleri istenebilir.

Öğrencilerden günlük yaşamlarında yaptıkları tasarruf davranışlarına örnekler vermeleri istenebilir.

Öğrencilerden yaptıkları alışverişlere, fiyat karşılaştırma alışkanlıklarına ve bütçe planlama durumlarına ilişkin örnekler vermeleri istenebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

TYB.1.4.1

Öğrencilere su tasarrufu, enerji kullanımı, geri dönüşüm, atık azaltımı, yeniden kullanım gibi konuları içeren görsel ya da yazılı kaynaklar sunulur. Öğrencilerden kaynaklarda yer alan uygulamaları "Su Kullanımı", "Enerji Tüketimi", "Atık Oluşumu", "Yeniden Kullanım", "Ulaşım" başlıkları altında ayırmaları; benzer ve farklı uygulamaları karşılaştırmaları istenir **(KB2.7)**. Öğrenciler bu kaynakları inceleyerek günlük yaşamda sürdürülebilirlikle ilişkili uygulamaları belirler, hangi davranışların kaynakları koruduğunu, hangilerinin tüketimi artırdığını ve hangilerinin günlük yaşamı daha sürdürülebilir hâle getirdiğini söyler. Sürdürülebilirliğin günlük yaşamda suyu, enerjiyi ve diğer kaynakları bilinçli kullanma, israfı azaltma, yeniden kullanım ve geri dönüşümü destekleme ile ilişkili olduğuna dair bilgiler verilerek öğrencilerin kaynakları bilinçli kullanmanın önemini söylemeleri ve israfı azaltmaya dönük davranışları belirtmeleri beklenir **(D16.1)**.

Öğrencilerin verilen kaynaklardaki bilgiler doğrultusunda grup çalışması yoluyla hangi davranışların ya da uygulamaların sürdürülebilir veya sürdürülebilir olmadığını tablo hâlinde göstermeleri ve sınıfta sunmaları istenir. Grup içinde görev paylaşımı yapmaları, tabloyu birlikte oluşturmaları ve hangi bilginin nereye yerleştirileceği konusunda uzlaşmaları beklenir **(SDB2.1, SDB2.2)**. Sosyal bilgiler dersinin tüketim ve sorumluluk konularıyla ilişki kurulur. Gruplardan oluşturdukları listelerden hareketle sürdürülebilir bir dünya ve çevre kapsamında günlük yaşamdaki alışkanlıkların etkisine yönelik kısa bir metin oluşturmaları beklenir.

Öğrenciler, oluşturdukları sürdürülebilir yaşam tablosundan hareketle "Sürdürülebilirlik günlük yaşamda...", "Kaynakları korumak için...", "Günlük yaşamda küçük tercihler..." gibi başlangıçlarla iki ya da üç cümle kurar. Daha sonra bir haber örneğinden ya da örnek olaydan yola çıkarak öğrencilerin sürdürülebilirlik ile ilgili bilgilerini nesnel biçimde yeniden ifade etmesi sağlanır **(E3.2, E1.6)**. Açıklamalarını sınıf içinde paylaşmaları, arkadaşlarının ifadelerini dinlemeleri ve gerektiğinde kendi cümlelerini yeniden düzenlemeleri beklenir **(SDB2.1, SDB3.3)**. Süreçte öğrencilerin kaynakların korunmasının neden önemli olduğunu açıkça söylemeleri beklenir **(D19.3)**. Süreç, kontrol listesi ya da öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

TYB.1.4.2

Öğrencilere geri dönüşüm işaretleri, tekrar kullanım, ambalaj azaltımı, enerji ve su tasarrufu sağlayan ürün özellikleri ile çevre dostu ürünlerin tek bir özellikten değil birden çok ölçütten anlaşılabilmesine ilişkin bilgiler verilir. Fen bilimleri dersindeki geri dönüşüm, kaynak kullanımı ve çevresel etki; Matematik dersindeki veri toplama, düzenleme ve yorumlama süreçleriyle ilişki kurulur. Öğrencilere farklı ürünlere ait örnek ambalajlar, etiket örnekleri, ürün bilgi kartları ve kısa tanıtım metinleri sunulur. Bu örneklerde tekrar kullanılabilir matara, cam şişe, kâğıt ambalajlı ürün, doldurulabilir temizlik ürünü, yoğun ambalaj kullanılan tek kullanımlık ürün, geri dönüşüm işareti taşıyan paketler, enerji tasarrufu sağlayan ürün bilgileri gibi farklı seçenekler yer alır. Öğrenciler her ürünü ambalaj miktarı, tekrar kullanılabilirlik, geri dönüştürülebilirlik işareti, doldurulabilirlik, atık oluşturma durumu, çevreye ilişkin açıklama içermesi gibi ölçütlere göre inceleyerek bu ölçütlere ilişkin veri toplar ve kaydeder (**E1.6, OB7**). Öğrencilerin ürün seçerken kaynakları bilinçli kullanmaya dönük ölçütleri fark etmeleri ve tüketim kararlarında sorumluluk göstermeleri beklenir (**D16.1**). Öğrencilerin ürün örnekleri üzerinde sırayla inceleme yapmaları istenir. Bu süreçte istasyon tekniğinden faydalanılabilir.

Öğrenciler ilk aşamada topladıkları verileri bir araya getirerek ürünlerin doğa dostu özelliklerine ilişkin veri setleri oluşturur. Verileri başlıklar altında toplarken ürün özelliklerini parçalarına ayırmaları ve ilişkili olanları aynı kümede göstermeleri beklenir (**KB2.4**). Ardından benzer özellik taşıyan ürünleri aynı veri setine, farklı özellik taşıyan ürünleri ayrı veri setine yerleştirmeleri sağlanır. Grup üyelerinin veri tablolarını birlikte kontrol etmesi, eksik kalan verileri tamamlaması ve ortak veri seti üzerinde uzlaşması beklenir (**SDB2.1, SDB2.2**). Öğrencilerin topladıkları verileri ortak başlıklar altında düzenlemeleri istenir.

Öğrenciler oluşturdukları veri setlerini inceleyerek her ürün için “Bu ürün hangi özellikleri nedeniyle doğa dostudur ya da değildir?”, “Hangi kanıtlar bu açıklamayı destekliyor?”, “Bu ürün diğerlerine göre neden daha uygun bir seçenek olabilir?” sorularına cevap verir ve ürünlerin doğa dostu olup olmadığına ilişkin veriye dayalı açıklama yapar. Bu amaçla her grup seçtiği iki ya da üç ürün için kısa açıklama cümleleri kurar ve bu cümleleri veri setindeki bulgularla destekler (**E3.9, E3.10**). Öğrencilerin bir ürünü değerlendirirken veri setindeki göstergeleri birlikte ele alması ve bunları bir sonuç cümlesine dönüştürmesi beklenir (**E3.1**). Açıklamalarını grup içinde paylaşmaları, arkadaşlarının veriye dayalı açıklamalarını dinlemeleri ve gerekçelerini yeniden gözden geçirmeleri sağlanır (**SDB2.1, SDB3.3**). Öğrencilerin ürün tercihlerini kanıta dayalı biçimde açıklamaları ve kaynakların korunmasına yönelik bilinçli değerlendirme yapmaları beklenir (**D16.1**). Bu sırada ürünlerin doğa dostu olup olmadığının tek bir özelliğe bakılarak değil, birden çok ölçüt ve kanıtın birlikte değerlendirilmesiyle anlaşılabilmesiyle ilişkilendirilir. Süreç, bütüncül dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

TYB.1.4.3

Öğrencilere günlük yaşamdan kısa durumlar sunulur. Bu durumlarda artan yemeği değerlendiren ve çöpe atmayan bir öğrenci, musluğu yalnızca gerektiği kadar açık tutan bir aile, gereksiz yanan ışıkları kapatan bir çocuk, ekmeği ihtiyacı kadar alan bir birey, şarj cihazını kullanım sonrası prizden çıkaran bir kullanıcı gibi davranışlar yer alır. Öğrenciler bu durumları inceleyerek “Hangi kaynak kullanılıyor?”, “Bu davranış tasarrufla nasıl ilişkilidir?”, “Bu davranış sürdürülmediğinde hangi sorunlar ortaya çıkabilir?”, “Bu durumu anlamak için başka neyi bilmek gerekir?” gibi sorular üzerinde düşünür. Öğrencilerin sorularını paylaşmaları, arkadaşlarının sorularını dinlemeleri ve benzer soruların öğretmen rehberliğinde tahtada ortak soru başlıkları hâline getirilmesi beklenir (**SDB2.1**). Bu süreçte öğrencilerin gıda, su ve enerji kullanımına ilişkin günlük davranışları sorgulamaları sağlanır (**E1.6**).

Gıda israfı, gereksiz su tüketimi ve enerji kaybının yalnızca bireysel kullanım değil; çevre, bütçe ve kaynakların sürdürülebilirliği açısından da önemli sonuçlar doğurabileceği açıklanır. Fen Bilimleri dersinin doğal kaynakların kullanımı ve çevre; Sosyal Bilgiler dersinin bilinçli tüketim ve sorumluluk konularıyla ilişki kurulur. Öğrencilere bir haftalık kısa gözlem kayıtları verilir. Bu kayıtlarda israf edilen yiyecek miktarı, açık bırakılan musluk sayısı, gereksiz yanan ışık süreleri, tekrar kullanılan ürün sayısı ve gün sonunda oluşan atık miktarı gibi veriler yer alır. Öğrenciler bu kayıtları inceleyerek hangi davranışların hangi sonuçlarla birlikte görüldüğünü belirler. “Hangi davranış kaynak kullanımını azaltıyor?”, “Hangi durumda israf artıyor?” gibi sorular yoluyla öğrencilerin gıda, su

ve enerji tasarrufuna yönelik günlük davranışların sonuçları hakkında akıl yürütmeleri sağlanır. Ardından yemeğini tabağına ihtiyaç kadar alma ile artan yemeği çöpe atma, musluğu gerektiği kadar açık tutma ile uzun süre açık bırakma, kullanılmayan lambayı kapatma ile açık bırakma gibi örnek davranışları "Kaynak Kullanımı", "İsraf Miktarı", "Çevresel Etki" ve "Günlük Yaşama Yansıma Düzeyi" başlıkları altında karşılaştırmaları beklenir **(E1.6)**. Öğrencilerin ulaştıkları sonuçları sınıf içinde paylaşımları ve arkadaşlarının gerekçelerini dinlemeleri beklenir **(SDB2.1)**. Bu sırada tasarruf davranışlarının yalnızca az kullanmak değil gerektiği kadar kullanmak, israfı azaltmak ve kullanım sonrasında kaynağı korumak olduğu vurgulanır **(D17.2)**.

Öğrencilerin günlük yaşam davranışlarının farklı sonuçlar doğurduğunu gerekçeleriyle açıklamaları istenir **(D16.1)**. Öğrenciler, inceledikleri durumlar ve karşılaştırma sonuçlarından hareketle ulaştıkları çıkarımları yeniden gözden geçirir. Açık uçlu sorular yoluyla "Hangi davranışın sonucunu daha iyi fark ettim?", "Bu sonuca hangi örnekten hareketle ulaştım?" gibi sorulara cevap vermeleri sağlanır. Öğrencilerin gıda, su ve enerji tasarrufuna yönelik günlük davranışların sonuçlarına ilişkin çıkarımlarını yansıtmaları beklenir. Her öğrenci "Benim Tasarruf Kararım" başlıklı kısa bir not yazar. Gıda, su ya da enerji kullanımına ilişkin küçük ve uygulanabilir bir davranış değişikliği seçer ve nedenini açıklar. Kendi ulaştığı sonuçlar arasından yaşamına en uygun olanı seçmesi ve bunu uygulamaya dönük karar hâline getirmesi beklenir **(E2.2)**. Öğrencilerin kendi değerlendirmelerini arkadaşlarıyla paylaşmaları, akranlarının görüşlerini dinlemeleri ve gerekirse kararlarını yeniden düzenlemeleri sağlanır **(SDB2.1, SDB3.3)**. Öğrencilerin kaynak kullanımına yönelik uygulanabilir öneriler geliştirmeleri ve bilinçli kullanımın önemini kendi çıkarımlarıyla açıklamaları istenir **(D16.1)**. Süreç, öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

TYB.1.4.4

Öğrencilere "bir sınıf pikniği için alışveriş", "bir haftalık kahvaltılık alışverişi" veya "okul projesi için kırtasiye alışverişi" gibi gerçek yaşam senaryolarından biri verilir. Senaryoya uygun olarak market broşürleri, dijital katalog sayfaları, fiş örnekleri ve ürün listeleri incelenir. Öğrencilerden ihtiyaç duyulan ürünleri belirlemeleri, her ürün için birim fiyat, paket içeriği, alınacak miktar ve varsa indirim bilgisini tabloya kaydetmeleri ya da benzer ürünlerin yaklaşık fiyatlarına ilişkin ön bilgilerini kullanmaları istenir. "İhtiyaç duyulan miktarı nasıl belirledin?" sorusu yoluyla öğrencilerin gerekli veriyi seçerek toplaması sağlanır **(E1.6, OB7)**. Bu sırada alışverişte yalnızca ürünün fiyatına değil, miktarına, paket içeriğine, gerçek ihtiyaca ve toplam bütçeye de dikkat edilmesi gerektiğine ilişkin hatırlatmalar yapılır. Öğrencilerin fiyat ve miktar bilgisini ihtiyaçla ilişkilendirerek toplamaları ve bütçe kararlarında sorumlu davranmaya yönelmeleri beklenir **(D16.1)**. Öğrencilerin alışveriş senaryosuna uygun ürün bilgilerini birlikte inceleyip tabloya aktarmaları istenir. Öğrenciler, topladıkları fiyat ve miktar verileri üzerinden her ürün için toplam maliyeti hesaplar. Ardından tüm ürünlerin toplam maliyetini bulur ve bunu tabloya işler. Öğrencilerin hesaplamaları dikkatli ve planlı biçimde yürütmeleri, bütçe kararlarını sayısal verilere dayandırmaları beklenir. Öğrencilerin fiyat ve miktar verileri üzerinde işlem yaparak toplam maliyeti hesaplamaları istenir **(E3.7)**.

Öğrencilere belirli bir bütçe sınırı verilir. Öğrenciler hesaplama sonuçlarından hareketle bu bütçenin yeterli olup olmayacağına ilişkin tahminde bulunur. Bütçe sınırını aşan ya da bütçe içinde kalan ürün gruplarını belirler. Öğrencilerin hesaplama sonuçlarını günlük yaşam bağlamında yorumlayarak bütçeye ilişkin tahminde bulunması sağlanır **(E3.1)**. Öğrenciler "Bütçe yeterlidir.", "Bütçe sınırlıdır.", "Ürün tercihi değiştirilmelidir.", "Miktar yeniden planlanmalıdır." gibi kısa ve gerekçeli sonuç cümleleri kurar **(SDB2.1, SDB3.3)**. Öğrencilerin alışveriş kararlarını verilere dayalı biçimde değerlendirmeleri ve bütçe planlamasında sorumluluk göstermeleri beklenir **(D16.1)**. Süreç gözlem formu ile değerlendirilebilir.

Öğrencilere performans görevi olarak "Doğa Dostu, Tasarruflu ve Planlı Alışveriş Dosyası" hazırlama görevi verilebilir. Öğrenciler bu dosyada doğa dostu ürünlere ilişkin veri toplar ve ürünlerin doğa dostu olup olmadığına yönelik kanıta dayalı açıklama yapar. Gıda, su ve enerji tasarrufuna yönelik günlük davranışların sonuçlarına ilişkin çıkarımlarını yansıtan öneriler geliştirir ve alışverişte fiyat ve miktar bilgilerine dayalı olarak bütçe tahmini oluşturur. Öğrenciler hazırladıkları dosyayı tablo, kısa açıklama, karşılaştırma ve bütçe planı ile destekleyerek sunar. Performans görevleri; analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilerden okul kantinindeki veya yemekhanesindeki israfı azaltmaya yönelik bir sıfır atık eylem planı hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden çevre dostu ürünlerin özelliklerini araştırarak bilgilendirici afiş, dijital sunum veya kısa video hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden gıda, su ve enerji tasarrufuna yönelik bilinç oluşturmak amacıyla afiş, slogan veya kısa video hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden aynı bütçe ile farklı alışveriş senaryoları geliştirmeleri ve sonuçlarını tablolastırmaları istenebilir.

Destekleme

Öğrencilerden günlük yaşamlarında israf, tekrar kullanım ve ihtiyaç-istek ayrımına ilişkin örnek cümleler yazmaları istenebilir.

Öğrencilerden ambalajlar üzerinde sıkça karşılaşılan işaretlerin anlamlarını içeren görsel bir rehber hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden günlük yaşamlarındaki davranışlara örnekler vererek bunları "tasarruflu davranış" ve "israf eden davranış" şeklinde sınıflandırmaları istenebilir.

Öğrencilerden alışveriş senaryolarında "ihtiyaç-istek" ayrımına yönelik basit örnek cümleler yazmaları istenebilir.

ÖĞRETMEN
YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2.2. Düzey II'ye Ait Öğrenme Alanları

1. ÖĞRENME ALANI: İLETİŞİM VE SOSYAL BECERİLER

Bu öğrenme alanında öğrencilerin; aile içi iletişimde kendini ifade etme yollarını karşılaştıracakları, iletişimde beden dili ve sözsüz mesajların rolünü yorumlayabilecekleri, rol modelin motivasyon ve hedef belirleme sürecindeki etkisini çözümleyebilecekleri, dijital paylaşımların bireysel ve toplumsal etkilerini sorgulayabilecekleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 17

ALAN
BECERİLERİ -KAVRAMSAL
BECERİLER KB2.7. Karşılaştırma, KB2.8. Sorgulama, KB2.14. Yorumlama, KB3.3. Eleştirel Düşünme

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E1.6. Seçicilik, E3.1. Muhakeme, E3.2. Odaklanma, E3.7. Sistematiçlik

PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLERSosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim, SDB3.3. Sorumlu Karar VermeDeğerler D2. Aile Bütünlüğü, D3. Çalışkanlık, D8. Mahremiyet, D10. Mütevazılık, D12. Sabır,
D14. Saygı, D15. Sevgi, D16. SorumlulukOkuryazarlık
Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB7. Veri OkuryazarlığıDİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER Bilişim Teknolojileri ve YazılımBECERİLER ARASI
İLİŞKİLER -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

TYB.2.1.1. Aile içi iletişimde kendini ifade etme yollarını karşılaştırabilme

- Aile içi iletişimde kendini ifade etme yollarına ilişkin özellikleri belirler.
- Aile içi iletişimde kendini ifade etme yollarına ilişkin benzerlikleri listeler.
- Aile içi iletişimde kendini ifade etme yollarına ilişkin farklılıkları listeler.

TYB.2.1.2. İletişimde beden dili ve sözsüz mesajların rolünü yorumlayabilme

- İletişimde beden dili ve sözsüz mesajların rolünü inceler.
- İletişimde beden dili ve sözsüz mesajların rolünü bağlamdan kopmadan dönüştürür.
- İletişimde beden dili ve sözsüz mesajların rolünü kendi ifadeleriyle nesnel, doğru ve anlamı değiştirmeyecek biçimde yeniden ifade eder.

TYB.2.1.3. Rol modelin motivasyon ve hedef belirleme sürecindeki etkisine ilişkin eleştirel düşünebilme

- Rol modelin motivasyon ve hedef belirleme sürecindeki etkisini sorgular.
- Rol modelin motivasyon ve hedef belirleme sürecindeki etkisiyle ilgili akıl yürütür.
- Rol modelin motivasyon ve hedef belirleme sürecindeki etkisine ilişkin ulaştığı çıkarımları yansıtır.

TYB.2.1.4. Dijital paylaşımların bireysel ve toplumsal etkilerini sorgulayabilme

- Dijital paylaşımların bireysel ve toplumsal etkilerini tanımlar.
- Dijital paylaşımların bireysel ve toplumsal etkilerine ilişkin sorular sorar.
- Dijital paylaşımların bireysel ve toplumsal etkilerine ilişkin bilgi toplar.
- Dijital paylaşımların bireysel ve toplumsal etkilerine ilişkin topladığı bilgilerin doğruluğunu değerlendirir.
- Dijital paylaşımların bireysel ve toplumsal etkilerine ilişkin topladığı bilgiler üzerinden çıkarım yapar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Aile içi iletişim

İletişimde Beden Dili ve Sözsüz İletişim

Rol Modelin Etkisi

Dijital Paylaşımların Bireysel ve Toplumsal Etkileri

Anahtar Kavramlar

beden dili, bilgi güvenliği, dijital paylaşım, dijital vatandaşlık, empati, iletişim, rol modeli

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktıları; gözlem formu, kontrol listesi, karşılaştırma tablosu, öz değerlendirme ve akran değerlendirme formları, analitik dereceli puanlama anahtarı ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi: Öğrencilere “Bilinçli İletişim ve Dijital Farkındalık Kampanyası” hazırlama görevi verilebilir. Performans görevleri, analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin günlük yaşamda aile içi iletişim, beden dili, rol modeli alma ve dijital iletişim süreçleriyle karşılaştıkları; duygu ve düşüncelerini temel düzeyde sözlü ve sözsüz yollarla ifade edebildikleri kabul edilmektedir. Ayrıca öğrencilerin nezaket, saygı, dinleme, rol modeli ve dijital paylaşımların etkileri konusunda temel farkındalığa ve günlük yaşam deneyimlerine sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilere "Sözcükleri söyleme biçimi anlamı nasıl etkiler?" gibi bir açık uçlu soru sorulabilir.

Öğrencilere "Konuşmadan bir şey nasıl anlatılabilir?" gibi bir açık uçlu soru sorulabilir.

Öğrencilere "Rol modeli nedir?" gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Öğrencilere dijital ortamlarda "Bir kişi neden bir içeriği paylaşır?" ve "Her paylaşımın bir amacı var mıdır?" gibi açık uçlu sorular yöneltilebilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerden ailelerinde bir isteklerini nasıl ifade ettikleri ve birine fikirlerini söylerken hangi ifadeleri kullandıklarına dair örnekler vermeleri istenebilir.

Öğrencilerin günlük yaşamda yaşadıkları sınıf içi, aile içi veya arkadaşlık ilişkilerinde gözlemledikleri jest ve mimiklere örnekler vermeleri istenebilir.

Öğrencilerin daha önce rol modeli aldıkları kişilere dair örnekler vermeleri istenebilir.

Öğrencilerden dijital ortamda gördükleri haber, video veya sosyal medya paylaşımının kendilerinde oluşturduğu duygulara örnekler vermeleri istenebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları**TYB.2.1.1**

Öğrencilere aile yaşamında karşılaşılabilecek farklı iletişim durumlarını yansıtan ifade kartları sunulur. Kartlarda yardım isteme, duygu ifade etme, fikir belirtme, sınır koyma ve anlaşmazlık durumlarında kullanılan farklı ifade biçimlerine yer verilir. Öğrencilere "Bu ifade kişi ne anlatmak istiyor?", "Burada hangi duygu ya da düşünce öne çıkıyor?", "Bu ifade hangi durumda kullanılabilir?" gibi sorular sorularak öğrencilerin farklı iletişim biçimlerini dikkatle incelemeleri ve ifade biçimlerinin dikkat çeken özelliklerini not etmeleri istenir (E1.1). Ardından öğrenciler seçtikleri bir iletişim biçiminin aile içi iletişimi nasıl etkileyebileceğini iki cümleyle açıklar. Öğrencilerin karşısındaki bireyin duygu ve düşüncelerini dikkate alan, söz kesmeden dinleyen ve iletişimde nezaket kurallarına dikkat eden ifadeleri ayırt etmeleri beklenir (D14.1).

Öğrencilere farklı ifade örnekleri verilir. Öğrenciler bu örnekleri ikili ya da küçük gruplar hâlinde karşılaştırır. Öğrencilere "Hangi ifadeler benzer amaç taşıyor?", "Hangi ifadelerde karşıdakini anlamaya yönelik bir yaklaşım var?", "Hangi iletişim biçimlerinde duygu ve düşünce birlikte aktarılıyor?" gibi sorular sorularak öğrencilerin ortak özellik taşıyan ifadeleri bir araya getirmeleri istenir. Öğrenciler oluşturdukları grupların ortak özelliklerini başlıklandırarak liste hâline getirir (E3.7).

Öğrenciler daha önce inceledikleri iletişim biçimlerini farklı durumlara uygunluk açısından yeniden değerlendirir. "Hangi ifade destekleyici bir durumda daha uygundur?", "Hangi iletişim biçimi anlaşmazlık durumunda daha etkili olabilir?", "Bu ifadeleri birbirinden ayıran temel fark nedir?" gibi sorular yönlendirilerek öğrencilerin kendini ifade etme yollarının farklı yönlerini belirlemeleri ve listelemeleri istenir (E3.7). Ardından öğrenciler farklı durumlar için hangi iletişim biçiminin daha uygun olduğuna ilişkin kısa gerekçeler yazar. Farklı gerekçeleri dinlemeleri ve kendi değerlendirmelerini yeniden gözden geçirmeleri sağlanır (SDB3.3). Aile içinde ilişkileri güçlendiren, anlayış ve karşılıklı bağlılık içeren iletişim biçimlerini tercih etmeleri beklenir (D2.1). Bu süreçte görüş geliştirme tekniğinden faydalanılabilir. Süreç, gözlem formu, veya analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

TYB.2.1.2

Öğrencilerden ev, okul ve komşuluk ilişkilerine yönelik kısa iletişim durumlarını konuşmadan canlandırmaları istenir. Aile bireyinden yardım isteme, arkadaşını selamlama, öğretmeninden söz isteme, üzgün bir arkadaşına destek olma, komşusuna teşekkür etme, yaşlı bir komşuya yardım önerme gibi durumlar; yüz ifadesi, beden duruşu, el-kol hareketleri ve göz teması kullanılarak anlatılır. Canlandırmalarda göz teması kurma, yüz ifadesi değiştirme, omuz düşürme, kolları birleştirme, baş sallama, mesafe koruma veya yönünü değiştirme gibi farklı beden dili örneklerine yer verilir. Öğrencilere "Bu kişi ne anlatmak istiyor olabilir?", "Hangi hareket dikkatini çekti?", "Söz kullanılmadan hangi duygu ya da düşünce aktarılmış olabilir?" gibi sorular sorularak öğrencilerin beden dili ve sözsüz mesajları dikkatle incelemeleri istenir (E1.1). Hareketler, yüz ifadeleri ve beden duruşları arasındaki ilişkileri ayırt etmeleri, öğrencilerin iletişimde kullanılan sözsüz unsurları belirlemeleri istenir. Ardından öğrenciler seçtikleri bir beden dili örneğinin iletişimi nasıl etkileyebileceğini birkaç cümleyle açıklar. Karşısındaki bireyin duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışmaları, iletişimde dikkatli dinleme ve karşıdakini dikkate alma davranışı

göstermeleri beklenir **(D14.1)**. Bu süreçte drama tekniğinden faydalanılabilir. Öğrenciler verilen iletişim durumlarından birini seçerek aynı mesajı farklı beden dili unsurlarıyla canlandırır. Öğrencilere “Bu mesaj farklı bir yüz ifadesiyle nasıl aktarılabilir?”, “Aynı düşünce farklı bir beden duruşuyla nasıl değişebilir?”, “Bu durumda beden dili mesajı nasıl etkiler?” gibi sorular sorularak öğrencilerin iletişim mesajını anlamını koruyarak farklı biçimlerde yeniden oluşturmaları istenir **(E3.2)**. Öğrenciler farklı canlandırmaları izleyerek hangi unsurların mesajı daha açık hâle getirdiğini tartışır **(SDB2.1)**. Bu süreçte rol oynama tekniğinden faydalanılabilir.

Öğrenciler canlandırdıkları beden dili örneklerinden birini seçerek iletişimde verilen mesajı kendi cümleleriyle açıklar. Öğrencilere “Bu beden dili hangi mesajı veriyordu?”, “Bu durumu anlamı değiştirmeden nasıl ifade edebilirsin?”, “Bu iletişim biçimini başkasına nasıl açıklarsın?” gibi sorular sorularak öğrencilerin beden dili ve sözsüz mesajların iletişimdeki rolünü açık, nesnel ve doğru biçimde yeniden ifade etmeleri istenir **(E3.7)**. Öğrenciler açıklamalarını sınıfla paylaşır, farklı ifadeleri dinleyerek gerekirse kendi anlatımlarını yeniden düzenler **(SDB3.3)**. İletişimde kırıkcı olmayan, anlayış içeren ve karşıdaki bireyin duygularını gözetken ifade biçimlerini tercih etmeleri beklenir **(D15.1)**. Süreç, gözlem formu veya derecelendirme ölçeği ile değerlendirilebilir.

TYB.2.1.3

Öğrencilere farklı bireylerin yaşam deneyimlerinden alınmış kısa ifadeler sunulur. İfadelerde düzenli çalışma, kararlılık, başarısızlık karşısında yeniden deneme, başkalarına saygı gösterme, sorumluluk alma, hedefe yönelik planlı ilerleme gibi durumlara yer verilir. Öğrenciler bu ifadeleri inceleyerek “Bu kişiyi örnek alınabilir yapan davranış nedir?”, “Bu davranış bireyin gelişimini hangi yönde etkileyebilir?”, “Bir kişiyi rol modeli olarak görürken hangi özelliklere dikkat edilmelidir?” gibi sorular üzerinde düşünür. Bu sorular yoluyla öğrencilerin rol modelin motivasyon ve hedef belirleme sürecindeki etkisini sorgulamaları sağlanır **(E3.7)**. Ardından rol modeli kavramının bireyin kararlarını, davranışlarını ve hedeflerini etkileyebilen örnek kişi ya da davranış biçimlerini ifade ettiğine ilişkin kısa bilgiler verilir. Öğrencilerden emek verme, düzenli çalışma, hedefe yönelik çaba gösterme davranışlarının yanı sıra örnek kişilerin olumlu özelliklerini, başarılarını takdir etmelerinin de mütevazı bir yaklaşımın göstergesi olduğunu fark etmeleri beklenir **(D3.1, D10.3)**. Süreçte soru cevap tekniğinden faydalanılabilir.

Öğrenciler, ilk aşamada sorguladıkları rol modeli davranışlarının bireyin motivasyonu ve hedef belirleme süreciyle nasıl ilişkili olabileceği üzerine akıl yürütür. “Kararlı bir rol modeli bireyin çalışma isteğini nasıl etkileyebilir?”, “Pes etmeyen bir davranış bireyin hedefe yönelmesini nasıl destekleyebilir?” gibi sorular yoluyla öğrencilerin rol modeli davranışı, oluşan motivasyon ve hedefe yönelik davranışlar arasında ilişki kurmaları sağlanır **(E3.7)**. Öğrenciler belirledikleri davranışları; rol modelin tutumu, bireyde oluşturduğu etki ve hedefe yönelik olası sonuç başlıkları altında ilişkilendirir. Hedefe ulaşma sürecinde karşılaşılan güçlükler karşısında çabayı sürdürmenin önemini fark etmeleri ve vazgeçmeden süreci devam ettirme davranışlarını ayırt etmeleri beklenir **(D12.3)**. Bu süreçte balık kılçığı tekniğinden faydalanılabilir.

Öğrenciler, rol modeli davranışları ile motivasyon ve hedef belirleme süreci arasında kurdukları ilişkileri yeniden gözden geçirir. “Hangi rol modeli davranışı beni hedef belirleme konusunda daha çok etkileyebilir?”, “Bu davranıştan kendi yaşamım için nasıl bir sonuç çıkarabilirim?” gibi sorular yoluyla öğrencilerin ulaştıkları çıkarımları yansıtmaları sağlanır. Her öğrenci, örnek aldığı bir davranış ve bu davranışın kendi hedeflerine nasıl katkı sağlayabileceğini kısa bir biçimde açıklar. Öğrencilerin emek verme, düzenli çalışma ve kararlılık gibi davranışların hedef belirleme sürecindeki önemini kendi ifadeleriyle açıklamaları beklenir **(D3.1, D12.3)**. Süreç, öz değerlendirme formu veya analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

TYB.2.1.4

Öğrencilere sosyal medya, mesajlaşma uygulamaları ve dijital platformlardan örnek paylaşımlar sunulur **(OB2)**. Bu örneklerde başarı paylaşımı, bilgi verme, yardım çağrısı, etkinlik duyurusu gibi içeriklere yer verilir. Öğrenciler paylaşımın amacını, ulaştığı kişileri ve bireyler ile toplum üzerindeki etkilerini açıklar **(E1.1)**. Dijital paylaşımların bilgi verme, iletişim kurma, farkındalık oluşturma, insanları harekete geçirme gibi işlevleri açıklanır. Öğrenciler başarı paylaşımı, yardım çağrısı, bilgi verme veya etkinlik duyurusu örneklerinin

den birini seçer. Seçtikleri paylaşım türünün bireysel ve toplumsal etkilerine yönelik sorular oluşturur. Örneğin öğrenciler “Başarı paylaşımları kişilerin duygularını nasıl etkiler?”, “Etkinlik duyuruları toplumsal katılımı nasıl etkiler?” sorularından yararlanarak kendi araştırma sorularını hazırlar (**E3.1**). Öğrenciler hazırladıkları soruları “bireysel etkilere yönelik olanlar” ve “toplumsal etkilere yönelik olanlar” şeklinde gruplandırır (**E3.7**).

Öğrenciler oluşturdukları sorular doğrultusunda güvenilir dijital kaynaklar, eğitim platformları, kurumsal paylaşımlar veya haber içerikleri üzerinden bilgi toplar. Öğrencilere “Bu bilgi nereden alınmış?”, “Kaynağı kim oluşturmuş?”, “Farklı kaynaklarda benzer bilgiler var mı?” gibi sorular sorularak öğrencilerin topladıkları bilgileri kayıt altına almaları sağlanır (**OB1, OB7**).

Öğrenciler topladıkları bilgileri kaynak, güncellik, amaç ve içerik tutarlılığı bakımından inceler. Öğrencilere “Bu bilgi güvenilir bir kaynaktan mı geliyor?”, “Aynı bilgi başka kaynaklarda da yer alıyor mu?” gibi sorular sorularak öğrencilerin bilgi doğruluğunu değerlendirmeleri sağlanır (**E1.6**). Öğrencilerin verilen güvenilirlik ölçütlerini kullanarak bilgileri farklı kaynaklarla karşılaştırmaları istenir.

Öğrenciler inceledikleri bilgilerden hareketle dijital paylaşımların bireylerin düşünceleri, davranışları ve toplumsal farkındalık üzerindeki etkilerine ilişkin çıkarımlar yapar. Ardından öğrenciler dijital paylaşım yaparken dikkat edilmesi gerektiğini düşündükleri temel ilkeleri yazar ve paylaşır (**D16.1**). Bu aşamada bilişim teknolojileri ve yazılım dersinin “Bilişim etiği kapsamında güvenlik önlemlerini yönetebilme” öğrenme çıktısı ile ilişki kurulur. Kendisine ve başkalarına ait özel bilgileri paylaşmadan önce mahremiyet sınırlarını gözetmeleri ve dijital ortamlarda kişisel alanı koruyan davranışları ayırt etmeleri beklenir (**D8.2**). Ayrıca başkalarının düşüncelerine, haklarına ve dijital varlığına saygı gösteren paylaşım ilkelerini tercih etmeleri beklenir (**D14.1**). Süreç, gözlem formu veya öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Öğrencilere performans görevi olarak “Bilinçli İletişim ve Dijital Farkındalık Kampanyası” hazırlama görevi verilebilir. Öğrencilerden aile yaşamı, sosyal ilişkiler ve dijital ortamlarda etkili iletişimi destekleyen mesajlar içeren bir farkındalık çalışması hazırlamaları istenebilir. Hazırladıkları çalışmada aile içi iletişimde kendini ifade etme yollarına ilişkin uygun iletişim örneklerine, beden dili ve sözsüz mesajların iletişim üzerindeki etkilerine, rol modeli seçiminde dikkat edilmesi gereken özelliklere ve dijital paylaşımların bireysel ve toplumsal etkilerine yer vermeleri beklenir. Öğrenciler çalışmalarını afiş, dijital sunum, kısa video mesaj, podcast kaydı veya sosyal farkındalık panosu biçiminde sunabilir. Performans görevleri analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilerden farklı aile içi senaryolar, görev paylaşımı, anlaşmazlık ve yardım isteme durumları için uygun iletişim cümleleri geliştirmeleri ve bu ifadelerin etkisini içeren kısa bir drama metni yazmaları istenebilir.

Öğrencilerden, farklı kültürlerde aynı beden hareketinin (örneğin “tamam” işareti veya baş sallama) farklı anlamlara gelip gelmediğini araştırarak kısa bir araştırma raporu hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden kendi seçtikleri bir rol modelin motivasyon ve hedef belirleme sürecine etkisini araştırmaları ve bu kişinin başarıya ulaşma sürecinde gösterdiği davranışları inceleyerek kısa bir sunum veya afiş hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden dijital paylaşımlarda mahremiyet ve saygılı iletişim kurallarına dikkat çeken kısa bir farkındalık afişi veya poster hazırlamaları istenebilir.

Destekleme

Öğrencilerden aile içinde karşılaşılabilecekleri durumlara (yardım isteme, fikir belirtme, görev paylaşımı, anlaşmazlık çözme vb.) uygun doğru iletişim cümleleri oluşturmaları istenebilir.

Öğrencilerden dijital iletişimde beden dilinin yerini tutan emojilerin, sözsüz mesajları nasıl temsil ettiği üzerine bir eşleştirme etkinliği hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden rol modeli olarak seçtikleri kişinin zor bir durumla karşılaştığında nasıl davranmış olabileceğine ilişkin kısa bir metin yazmaları istenebilir.

Öğrencilerden, güvenli dijital paylaşım için dikkat edilmesi gereken kuralları kısa maddeler hâlinde listelemeleri istenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. ÖĞRENME ALANI: DÜZENLİ BAKIM, SAĞLIKLI YAŞAM

Bu öğrenme alanında öğrencilerin; gelişime özgü beden değişimlerinin sağlık ve hijyen gereksinimleriyle ilişkisini yorumlayabilmeleri, spor ve oyun süreçlerindeki hijyen uygulamalarını değerlendirebilmeleri, sağlık ve hijyenle ilgili günlük yaşam sorunlarına yönelik fikirler üretebilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ

17

ALAN BECERİLERİ

SBAB5. Sosyal Katılım (SBAB5.3. Fikir Üretme)

KAVRAMSAL BECERİLER

KB2.14. Yorumlama, KB2.17. Değerlendirme

EĞİLİMLER

E1.1. Merak, E1.6. Seçicilik, E3.1. Muhakeme, E3.2. Odaklanma, E3.7. Sistematiçlik, E3.9. Şüphe Duyma, E3.10. Eleştirel Bakma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri

SDB2.1. İletişim, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler

D13. Sağlıklı Yaşam, D14. Saygı, D16. Sorumluluk, D18. Temizlik

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB7. Veri Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

Beden Eğitimi ve Spor, Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

KB2.4. Çözümleme, KB2.7. Karşılaştırma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

TYB.2.2.1. Gelişime özgü beden değişimlerinin sağlık ve hijyen gereksinimleriyle ilişkisini yorumlayabilme

- Gelişime özgü beden değişimlerinin sağlık ve hijyen gereksinimleriyle ilişkisini ince-ler.
- Gelişime özgü beden değişimlerinin sağlık ve hijyen gereksinimleriyle ilişkisine dair bilgileri bağlamdan kopmadan dönüştürür.
- Gelişime özgü beden değişimlerinin sağlık ve hijyen gereksinimleriyle ilişkisini kendi ifadeleriyle nesnel ve doğru anlamı değiştirmeyecek biçimde yeniden ifade eder.

TYB.2.2.2. Spor ve oyun süreçlerindeki hijyen uygulamalarını değerlendirebilme

- Spor ve oyun süreçlerindeki hijyen uygulamalarını değerlendirmede kullanılacak ölçütleri belirler.
- Spor ve oyun süreçlerindeki hijyen uygulamalarına ilişkin ölçme yapar.
- Spor ve oyun süreçlerindeki hijyen uygulamalarına ilişkin ölçme sonuçlarını belirle-diği ölçütlerle karşılaştırır.
- Spor ve oyun süreçlerindeki hijyen uygulamalarına ilişkin yargıda bulunur.

TYB.2.2.3. Sağlık ve hijyenle ilgili günlük yaşam sorunlarına yönelik fikirler üretebilme

- Sağlık ve hijyenle ilgili günlük yaşam sorunlarını fark eder.
- Sağlık ve hijyenle ilgili günlük yaşam sorunlarına ilişkin benzer deneyimleri inceler.
- Sağlık ve hijyenle ilgili günlük yaşam sorunlarına ilişkin fikir/çözüm üretir.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Gelişime Özgü Sağlık, Hijyen ve Beden Değişimleri
Spor ve Oyun Süreçlerinde Hijyen
Sağlık ve Hijyenle İlgili Günlük Yaşam Sorunları

Anahtar Kavramlar

büyüme, değişim, duygu, gelişim, gerginlik, hijyen, yardım

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktıları; gözlem formu, kontrol listesi, analitik dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi: Öğrencilere "Sağlıklı ve Hijyenik Yaşam Rehberim" hazırlama görevi verilebilir. Performans görevleri dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME

YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin sağlıklı büyüme ve gelişme ile kişisel bakım ve temizlik alışkanlıklarına ilişkin temel bilgi ve farkındalığa sahip oldukları; çocukluktan ergenliğe geçişteki bedensel ve ruhsal değişimleri fark ettikleri, bu süreçte sorumlu davranmaları gerektiğini bildik-leri, düzenli spor ve aktif oyun oynamanın önemini kavradıkları ve kişisel bakım kuralları-na uyulmadığında ortaya çıkabilecek sağlık sorunlarını önceden fark edebildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerin sağlıklı büyüme ve kişisel hijyen kavramlarına yönelik ön bilgilerini görsel-leştirmek amacıyla zihin haritaları veya kavram haritaları oluşturmaları istenebilir. Ço-cukluktan ergenliğe geçişte karşılaşılan değişimler ve hijyen kuralları konusunda öğren-cilerin olası kavram yanılgılarını tespit etmek için tanılayıcı dallanmış ağaç kullanılabilir.

Öğrencilerin oyun ve spor sonrası beden temizliği hakkındaki fikirlerini ortaya çıkarmak için beyin fırtınası ve fikir taraması gibi etkinlikler yapılabilir.

Günlük yaşamdaki hijyen sorunları ile vücudumuzdaki sistemlerin (sindirim, solunum, boşaltım vb.) sağlığının korunması arasındaki ilişkiye yönelik öğrencilerin mevcut bilgi-leri açık uçlu sorular sorularak belirlenebilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerden beden değişimleri ile hijyen davranışları arasındaki ilişkiye dair kendi günlük rutinlerinden somut örnekler vermeleri istenebilir.

Öğrencilerden gün içinde spor yaptıktan veya oyun oynadıktan sonra uyguladıkları hijyen kurallarına örnekler vermeleri istenebilir.

Öğrencilerden “sağlık ve hijyen” kavramlarıyla ilgili olarak günlük yaşamlarında karşılaştıkları zorlukları ifade etmeleri istenebilir ve bu ifadelerden hareketle sınıfça bir kelime bulutu oluşturulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları**TYB.2.2.1**

Öğrencilere gelişim sürecinde ortaya çıkan beden değişimlerine ilişkin kısa bir bilgi metni verilir (**OB1**). Metinde terleme artışı, ciltte yağlanma, saç yapısında değişim, ağız ve diş sağlığına ilişkin ihtiyaçlar gibi durumlara yer verilir. Öğrencilere “Bu değişim sana neyi gösteriyor?”, “Bu durumda hangi bakım gerekir?” gibi sorular sorularak öğrencilerin metinde yer alan her beden değişiminin yanına uygun hijyen gereksinimini kısa notlar hâlinde yazmaları istenir (**E1.6**). Ardından öğrenciler yazdıkları notları bir arkadaşıyla karşılaştırır ve farklı eşleştirmeler üzerine kısa değerlendirme yapar. Sınıfça birkaç örnek üzerinden kısa fikir paylaşımı yapılır. Bu sırada gelişim sürecinde beden değişimlerinin yeni hijyen gereksinimleri ortaya çıkardığına ilişkin bilgiler verilir. Fen bilimleri dersinin denetleyici ve düzenleyici sistemler konusu ile ilişki kurulur. Öğrencilerin bilgiyi ihtiyaçla ilişkilendirerek incelemeleri beklenir (**D16.1**). Öğrencilerin kişisel temizlik gereksinimlerini fark etmeleri ve beden bakımında temizlik alışkanlıklarını ayırt etmeleri beklenir (**D18.1**). Süreçte “düşün-eşleş-paylaş” tekniğinden faydalanılabilir.

Öğrencilerden önceki aşamada belirledikleri beden değişimi-hijyen gereksinimi ilişkilerini kullanarak bir akış şeması oluşturmaları istenir. Akış şemasında “beden değişimi-ortaya çıkan ihtiyaç-uygulanacak hijyen davranışı” biçiminde bir düzen kurmaları beklenir. Öğrencilere “Bu değişim hangi ihtiyacı doğurur?”, “Bu ihtiyacı karşılamak için hangi uygulama gerekir?”, “Bu ilişkiyi nasıl sıralarsın?” gibi sorular sorularak öğrencilerin bilgiyi seçerek düzenlemeleri sağlanır (**E3.7, E1.6**). Ardından öğrenciler oluşturdukları akış şemalarındaki farklı düzenlemeler üzerine kısa bir değerlendirme yapar (**KB2.7**). Sınıfça “hangi akış daha açık ve anlaşılır?” sorusu üzerinden kısa bir tartışma yapılır (**SDB2.1**). Bu süreçte beyin fırtınası tekniğinden faydalanılabilir. Bu sırada hijyen uygulamalarının belirli bir ihtiyaca karşılık geldiği ve düzenli yapılmasının önemine ilişkin bilgiler verilir. Öğrencilerin bilgiyi yapılandırılmış bir bütün hâline getirmeleri beklenir.

Öğrencilerden oluşturdukları akış şemasından hareketle seçtikleri bir beden değişimi ve buna bağlı hijyen gereksinimini tek ve açık bir cümle ile ifade etmeleri istenir. Öğrencilere “Bu durumu bir arkadaşına nasıl anlatırsın?”, “Bu bilgiyi anlamı değiştirmeden daha kısa nasıl söyleyebilirsin?” gibi sorular sorularak öğrencilerin bilgiyi sadeleştirerek yeniden ifade etmeleri sağlanır (**E3.2, E1.6**). Öğrenciler yazdıkları ifadeleri sınıfta paylaşır; farklı ifadeler arasındaki benzerlik ve farklılıklar üzerine kısa değerlendirme yapılır. Bu sırada gelişim sürecine bağlı hijyen gereksinimlerinin bireysel olarak düzenli takip edilmesi gerektiğine ilişkin bilgiler verilir. Öğrencilerin kişisel bakım uygulamalarını kendi sorumluluğu olarak görmeleri ve düzenli sürdürmeleri beklenir (**D16.1**). Öğrencilerin edindikleri bilgileri doğru, açık ve nesnel biçimde ifade etmeleri beklenir.

TYB.2.2.2

Öğrencilere spor ve oyun süreçlerinde karşılaşılabilecek durumları içeren kısa örnek olaylar sunulur. Örnek olaylarda kişisel su şişesi kullanımı, uygun spor kıyafeti seçimi, havlu kullanımı, etkinlik sonrası el-yüz temizliği, ortak kullanılan ekipmanların düzenli bırakılması gibi uygulamalara yer verilir. Öğrencilere “Bir spor etkinliğinde hijyen açısından nelere dikkat edilmelidir?”, “Sağlığı koruyan davranışlar hangileridir?”, “Bir değerlendirme yapacak olsan hangi ölçütleri kullanırsın?” gibi sorular sorularak öğrencilerin değerlendirmede kullanacakları ölçütleri belirlemeleri ve bunları kontrol listesi hâline getirmeleri istenir (**E1.6**).

Öğrenciler oluşturdukları kontrol listesini kullanarak beden eğitimi ve spor dersi, okul oyun etkinliği ya da sınıf içinde canlandırılan bir spor sürecini gözlemler. Öğrencilerin yalnızca gözlemledikleri davranışları işaretlemeleri ve verileri kayıt altına almaları istenir (**E1.6, OB7**). Gözlem sonrasında öğrenciler kayıtlarını bir arkadaşlarının kayıtlarıyla karşılaştırır, farklı işaretlemeler üzerinde hangi ölçütün nasıl yorumlandığını gerekçeleriyle

açıklar.

Ardından öğrenciler belirledikleri ölçütler arasından kendi spor yaşamlarında düzenli uyguladıkları davranışları işaretler **(D16.1)**. Öğrencilerin kişisel bakım ve temizlik gerektiren uygulamaları fark etmeleri ve günlük yaşamlarında uyguladıkları hijyen davranışlarını ayırt etmeleri beklenir **(D18.1)**. Öğrenciler gözlem sonuçlarını ilk aşamada oluşturdukları ölçüt listesiyle karşılaştırır. Öğrencilere “Hangi ölçüt tam karşılandı?”, “Hangi uygulama eksik kaldı?”, “Hangi davranış düzenli uygulanıyor?” gibi sorular sorularak öğrencilerin ölçme sonuçlarını ölçütlerle yan yana incelemeleri istenir **(E1.6)**. Ardından öğrenciler ölçütlerle en fazla örtüşen ve geliştirilmesi gereken uygulamaları ayrı başlıklar altında yazar. Ortak kullanılan alan ve materyallerin temiz ve düzenli bırakılmasının diğer bireylerin kullanımını da etkilediğini fark etmeleri beklenir **(D18.1, D14.1)**.

Öğrenciler karşılaştırma sonuçlarından hareketle spor ve oyun süreçlerindeki hijyen uygulamalarına ilişkin kısa ve gerekçeli bir değerlendirme cümlesi oluşturur. Öğrencilere “Bu süreçte hijyen uygulamaları yeterli midir?”, “Hangi uygulamalar sürdürülmelidir?”, “Hangi uygulamalarda geliştirme gerekir?” gibi sorular sorularak öğrencilerin ulaştıkları verilerden hareketle yargıda bulunmaları sağlanır **(E3.9, E3.10)**. Öğrencilerin değerlendirme cümlelerini sınıfla paylaşmaları, arkadaşlarının görüşlerini dinleyerek gerekirse kendi yargılarını yeniden düzenlemeleri istenir **(SDB2.1, SDB3.3)**. Bu aşamada öğrenciler kendi spor ve oyun yaşantılarında geliştirmek istedikleri bir hijyen davranışını seçip kısa bir kişisel hedef belirler. Spor ortamlarında hijyenin güvenli katılım ve fiziksel sağlıkla ilişkili olduğuna dair bilgiler verilir **(D13.2)**. Süreç; kontrol listesi, gözlem formu veya akran değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

TYB.2.2.3

Gün içinde karşılaştıkları sağlık ve hijyen sorunlarına ilişkin sorular yönlendirilerek öğrencilerin bu sorunları bireysel olarak not etmeleri istenir **(E1.1)**. Bu aşamada sosyal bilgiler dersinin “Toplumsal Sorunlar ve Çözüm Önerileri” konusu ile ilişki kurulur. Ardından öğrenciler yazdıkları sorunlar arasından kendi yaşamlarında en sık karşılaştıkları durumları işaretler. Öğrencilerin sağlığını etkileyebilecek günlük yaşam alışkanlıklarını fark etmeleri ve beden sağlığını korumaya yönelik durumları ayırt etmeleri beklenir **(D13.4)**.

Öğrencilerden belirledikleri sorunlardan birini seçmeleri, bu durumla ilgili kendi yaşantılarını ya da çevrelerinde gözlemledikleri benzer durumları düşünmeleri ve bunları kısa notlar hâlinde yazmaları istenir **(E1.1)**. Ardından öğrenciler notlarını arkadaşlarıyla paylaşır, benzer ve farklı deneyimleri karşılaştırarak ortak örüntüleri belirler **(KB2.7)**. Bu süreçte kartopu tekniğinden faydalanılabilir.

Öğrenciler inceledikleri deneyimlerden hareketle seçtikleri sağlık ve hijyenle ilgili günlük yaşam sorununa ilişkin çözüm fikirleri üretir. Öğrencilere “Bu sorun tekrar yaşanmasın diye neler yapılabilir?”, “Hangi çözüm daha uygulanabilir görünüyor?”, “Bu çözüm günlük yaşamda nasıl sürdürülebilir?” gibi sorular sorularak öğrencilerin birden fazla çözüm önerisi oluşturmaları istenir **(E3.1)**. Ardından öğrenciler çözüm fikirleri arasında günlük yaşamlarında uygulayabilecekleri bir çözümü seçer ve neden seçtiğini kısa bir gerekçeyle açıklar **(E1.6)**. Öğrencilerin farklı çözüm önerilerini dinlemeleri ve gerekirse kendi önerilerini geliştirmeleri sağlanır **(SDB2.1, SDB3.3)**. Seçtikleri çözümü günlük yaşamlarında uygulamaya dönüştürmeleri ve kişisel bakım alışkanlıklarını sürdürmeleri beklenir **(D16.1)**. Süreç çalışma kâğıdı ile değerlendirilebilir.

Öğrencilere performans görevi olarak “Sağlıklı ve Hijyenik Yaşam Rehberim” hazırlama görevi verilebilir. Öğrenciler bu görevde gelişim sürecinde ortaya çıkan beden değişimlerine bağlı sağlık ve hijyen gereksinimlerini belirler, spor ve oyun süreçlerinde dikkat edilmesi gereken hijyen uygulamalarına yönelik ölçütler oluşturur, günlük yaşamda karşılaşılabilecek sağlık ve hijyen sorunlarına ilişkin çözüm önerileri geliştirir. Hazırladıkları rehberi sınıfla paylaşmaları istenir. Performans görevleri, dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Öğrencilerden beden değişimleri ile hijyen gereksinimleri arasındaki ilişkinin günlük yaşam üzerindeki etkilerini içeren senaryolar yazmaları ve canlandırmaları istenebilir.

Öğrencilerden profesyonel spor takımlarının antrenman tesislerinde uyguladıkları hijyen protokollerine yönelik araştırma raporu hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden belirledikleri bir hijyen sorunu ve çözümü hakkında okulun genel ağ sitesinde yayımlanabilecek bir bilgi görseli hazırlamaları istenebilir.

Destekleme

Öğrencilerden beden değişimleri ile hijyen gereksinimlerini eşleştiren bir tablo hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden spor ve oyun süreçlerinde uygulanması gereken hijyen davranışlarını içeren kontrol listesi hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden belirledikleri bir hijyen sorununa yönelik bireysel çözüm önerileri geliştirmeleri istenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ÖĞRENME ALANI: GÜVENLİ EV, DÜZENLİ YAŞAM

Bu öğrenme alanında öğrencilerin; zaman yönetiminde kullanılacak dijital araçları amacına uygun biçimde kullanabilmeleri, aile içi tutum ve davranışların günlük yaşama etkisini çözümleyebilmeleri, basit onarım süreçlerine ilişkin hareketleri sergileyebilmeleri, ev güvenliğinde güvenli ortam oluşturabilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ

17

ALAN BECERİLERİ

BTYAP1. Bilişim Teknolojilerini Kullanma (BTYAB1.2. Bilişim Teknolojileri ile Çalışma),
BEOSAB1. Hareketi Sergileme, BEOSAB10. Güvenli Ortam Oluşturma

KAVRAMSAL BECERİLER

KB2.4. Çözümleme

EĞİLİMLER

E1.6. Seçicilik, E3.7. Sistematiklık, E3.9. Şüphe Duyma, E3.10. Eleştirel Bakma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri

SDB2.1. İletişim, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler

D2. Aile Bütünlüğü, D12. Sabır, D14. Saygı, D16. Sorumluluk, D17. Tasarruf

Okuryazarlık Becerileri

OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

Bilişim Teknolojileri ve Yazılım

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

KB2.7. Karşılaştırma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

TYB.2.3.1. Zaman yönetiminde dijital araçlarla amacına uygun çalışabilme

- Zaman yönetiminde kullanılacak araç ve teknolojileri amacına uygun olarak belirler.
- Zaman yönetimi için belirlediği araç ve teknolojileri kullanır.
- Zaman yönetimi için belirlediği dijital araçları uygunluk/verimlilik kapsamında değerlendirir.

TYB.2.3.2. Aile içi tutum ve davranışların günlük yaşama etkisini çözümleyebilme

- Aile içi tutum ve davranışların günlük yaşama etkisini belirler.
- Aile içi tutum ve davranışların günlük yaşam üzerindeki etkileri arasındaki ilişkiyi belirler.

TYB.2.3.3. Basit onarım süreçlerine ilişkin hareketleri sergileyebilme

- Basit onarım süreçlerine ilişkin hareket becerilerini algılar.
- Basit onarım süreçlerine ilişkin hareket becerilerinin basamaklarını gösterir.
- Basit onarım süreçlerine ilişkin hareket becerilerini farklı durum ve ortamlarda uygular.

TYB.2.3.4. Ev ortamında güvenli ortam oluşturabilme

- Ev ortamındaki güvenlik risklerini belirler.
- Ev ortamındaki güvenlik risklerine karşı uygun güvenlik tedbirlerini alır.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Zaman Yönetiminde Dijital Araçlar

Ailenin Günlük Yaşama Etkisi

Basit Onarımlar Yapma

Ev Güvenliğinde Uygun Davranışlar

Anahtar Kavramlar

dijital araç, kural, nezaket, sofrası, uygulama

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktıları; gözlem formu, kontrol listesi, çalışma kâğıdı, karşılaştırma etkinlikleri, akış şeması, analitik dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi: Öğrencilere sökükle onarma, kopan düğmeyi dikme, yırtılan bir kumaş yamama ya da karton, kitap kapağı ve okul eşyaları üzerinde basit onarımlar yapmaya yönelik pratik bir çalışma verilebilir. Hazırlanan performans görevi; gözlem formu, kontrol listesi veya dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin dijital araçlardaki takvim, hatırlatıcı, görev listesi gibi uygulamaları bildikleri kabul edilmektedir. Ayrıca öğrencilerin aile içinde iletişim, sorumluluk paylaşımı ve karar alma süreçleri ile ilgili ön bilgileri olduğu; günlük yaşamda küçük onarımlar ve basit araç gereçle karşılaştıkları ve güvenlik kurallarına dair temel deneyimlere ve bilgiye sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilere zamanı planlamak için kullanılabilecek araçların neler olduğu sorulabilir. Öğrencilere "Evde bir görev paylaşımı yapılırken neler yaşanır?", "Bir evin düzenli işlemesi için sadece işlerin yapılması yeterli midir, yoksa bu işler yapılırken kullanılan dil de önemli midir? Neden?" gibi açık uçlu sorular sorulabilir. Öğrencilere "Bir eşyayı onarmak için neler gerekebilir?" gibi açık uçlu sorular sorulabilir. Öğrencilere farklı ortamlara ait basit görseller sunularak "Bu ortamda güvenli olmayan bir durum var mı?", "Burada dikkat edilmesi gereken nokta nedir?" ve "Burada güvenliği sağlamak için neler yapılabilir?" gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerden günlük yaşamda zamanı planlama, görevleri hatırlama ve günlük işleri düzenleme amacıyla kullandıkları dijital araçlara örnekler vermeleri istenebilir. Öğrencilerin günlük yaşamlarında ev içinde yaşadıkları konuşma, anlaşmazlık, iş birliği ve destek durumlarına örnek vermeleri istenebilir. Öğrencilere "Daha önce bir büyüğünüzün bir şeyi onardığını gördünüz mü? Hangi araçları kullanmıştı?" gibi açık uçlu sorular sorulabilir. Öğrencilerin evde yaşadıkları küçük kaza veya uyarılara örnekler vermeleri istenebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

TYB.2.3.1

Öğrencilerden bir gün içinde zaman ayırdıkları etkinlikleri (ders çalışma, kitap okuma, spor yapma, dijital içerik izleme, dinlenme, sosyal etkinlikler vb.) düşünmeleri ve bunları kısa notlar hâlinde yazmaları istenir. "Gün içinde zamanını en çok hangi etkinlikler alıyor?", "Hangi etkinliklerde planlama yapmakta zorlanıyorsun?", "Zamanını daha düzenli kullanmak için nasıl bir desteğe ihtiyaç duyabilirsin?" gibi sorular sorularak öğrencilerin zaman yönetimi ihtiyaçlarını fark etmeleri sağlanır. Ardından dijital takvim, görev listesi, hatırlatıcı, zamanlayıcı gibi farklı dijital araçların temel işlevleri incelenir, öğrencilerden hangi aracın hangi amaç için daha uygun olduğunu belirlemeleri istenir (E1.6, OB2). Bu aşamada bilişim teknolojileri ve yazılım dersinin günlük yaşamda kullanılan bilişim teknolojilerini sınıflandırabilme öğrenme çıktısıyla ilişki kurulur. Araçların işlevlerini karşılaştırmaları ve öğrencilerin amaca uygun seçim yapmaları sağlanır (KB2.7).

Öğrenciler seçtikleri dijital aracı kullanarak bir günlük ya da haftalık plan oluşturur. Öğrencilere "Bu araçta hangi etkinliklerini planlayacaksın?", "Hatırlatıcı ya da zaman sınırı nasıl oluşturulur?", "Öncelik verdiğin etkinlikleri nasıl ayırabilirsin?" gibi sorular sorularak öğrencilerin seçtikleri araç ve teknolojiyi kendi ihtiyaçlarına göre kullanmaları sağlanır (E3.7). Planlama sürecinde öğrenciler görevlerini öncelik, süre ve tekrar durumuna göre düzenler. Dijital planlama araçlarının görev takibi, hatırlatma ve zaman düzenleme işlevlerine ilişkin kısa bilgiler verilir.

Öğrenciler, oluşturdukları planı ve kullandıkları dijital aracı tekrar inceleyerek değerlendirme yapar. Öğrencilere "Seçtiğin araç amacına hizmet etti mi?", "Kullanımı kolay mıydı?", "Zamanını daha düzenli kullanmana katkıda bulundu mu?" gibi sorular sorularak öğrencilerin kullandıkları araç ve teknolojilerin uygunluğunu değerlendirmeleri sağlanır (E3.9). Öğrenciler güçlü ve geliştirilmesi gereken yönleri kısa notlar hâlinde yazar, gerekirse farklı bir dijital aracın daha uygun olup olmayacağını tartışır (SDB2.1). Ardından kendi zaman yönetimlerinde kullanmaya devam etmek istedikleri dijital aracı seçmeleri istenir. Zamanı ve dijital araçları amaca uygun kullanmaları, kaynakları bilinçli ve verimli kullanma davranışları desteklenir (D17.1). Süreç, öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

TYB.2.3.2

Öğrencilere aile yaşamında karşılaşılabilecek iletişim durumlarını içeren kısa diyalog metinleri sunulur. Metinlerde birlikte karar alma, sorumluluk paylaşma, destekleyici iletişim, kurallara uyma, eleştiri biçimleri ve günlük görev paylaşımı gibi durumlara yer verilir. Öğrencilere "Bu konuşmada hangi davranış dikkat çekiyor?", "Burada destekleyici ya da zorlayıcı olan tutum hangisi?", "Aile üyeleri birbirleriyle nasıl iletişim kuruyor?" gibi sorular sorularak öğrencilerin metinlerde yer alan tutum ve davranışları belirlemeleri ve bunları not etmeleri istenir (E1.6). Ardından öğrencilerden belirledikleri tutum ve davranışlardan birini seçerek bu davranışın aile içi iletişimi ve günlük yaşamı nasıl etkileyebileceğini iki cümleyle açıklamaları istenir. Arkadaşlarının açıklamalarını dinlerken söz kesmeden dinlemeleri, farklı düşüncelere söz hakkı tanımaları ve iletişimde nezaket kurallarına dikkat etmeleri

beklenir (D14.1). Öğrenciler belirledikleri aile içi tutum ve davranışları yeniden inceleyerek bu davranışların günlük yaşam üzerindeki olası etkilerini ilişkilendirir. Öğrencilere “Bu davranış evdeki iletişimi nasıl etkileyebilir?”, “Bu tutum bireyin sorumluluk alma davranışını nasıl etkileyebilir?”, “Bu iletişim biçimi günlük kararları nasıl değiştirebilir?” gibi sorular sorularak öğrencilerin davranışlarla sonuçlar arasında bağlantı kurmaları istenir (E3.7). Ardından sınıf ortamında “İletişim”, “Sorumluluk”, “Duygusal Destek” ve “Günlük Düzen” başlıkları için farklı alanlar oluşturulur. Öğrenciler seçtikleri tutum ve davranışın günlük yaşamda en çok hangi alanı etkilediğini düşünerek ilgili alana yönelir ve seçim gerekçelerini açıklar. Farklı gerekçeleri dinleyerek kendi ilişkilendirmelerini yeniden gözden geçirir (SDB2.1, SDB3.3). Ortak yaşamı kolaylaştıran davranışları fark etmeleri, aile içinde iş birliği gerektiren durumlarda sorumluluk paylaşımına katkı sunmaları ve gerektiğinde destek vermeleri beklenir (D2.1). Bu aşamada köşelenme tekniğinden faydalanılabilir. Süreç dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

TYB.2.3.3

Sınıf ortamına günlük yaşamda karşılaşılabilecek basit onarım gerektiren materyaller getirilir. Materyaller arasında kopan düğmeli bir kumaş parçası, ayrılan kitap kapağı, gevşeyen kalemlik fermuarı, açılan kutu köşesi gibi örnekler yer alabilir. Öğrencilerden materyalleri incelemeleri ve “Burada hangi sorun var?”, “Bu durumda hangi işlem yapılabilir?”, “Hangi araçlara ihtiyaç duyulabilir?” gibi sorular üzerinde düşünmeleri istenir (E1.6). Ardından öğrenciler seçtikleri bir materyalde ilk yapılması gereken işlemi sözlü olarak ifade ederek basit onarım süreçlerine ilişkin hareket becerilerini algılar (D16.1).

Öğretmen ya da öğrenci tarafından seçilen bir onarım örneği üzerinden işlem basamakları uygulanarak gösterilir. Öğrencilerden kullanılan araçları, el hareketlerini ve işlem sırasını dikkatle izlemeleri istenir. Öğrencilere “İlk hangi adım uygulanıyor?”, “Araç nasıl tutuluyor?”, “Hareketlerin sırası neden önemli?” gibi sorular sorularak hareket becerilerinin basamaklarını göstermeleri sağlanır (E3.7). Ardından öğrenciler aynı hareket basamaklarını güvenli kullanım kurallarına dikkat ederek uygulamalı olarak gösterir. Basamakları acele etmeden, dikkatli ve sıralı biçimde uygulamaları beklenir (D12.1). Bu süreçte gösterip yaptırma tekniğinden faydalanılabilir.

Öğrenciler öğrendikleri basit onarım hareket becerilerini farklı materyaller üzerinde uygular. Bu kapsamda öğrencilere performans görevi olarak sökükle onarma, kopan düğmeyi dikme, yırtılan bir kumaşı yamama ya da karton, kitap kapağı ve okul eşyaları üzerinde basit onarımlar yapmaya yönelik pratik bir çalışma verilebilir. Uygulama sürecinde öğrencilere “Bu durumda hangi hareketi değiştirmelisin?”, “Kullandığın araç burada aynı şekilde işe ya- rıyor mu?”, “Hangi adımı yeniden düzenlemen gerekiyor?” gibi sorular sorularak hareketle- ri farklı durumlara uyarlamaları sağlanır (E3.10). Öğrenciler çalışma sonunda kullandıkları yöntemin işlevselliğini değerlendirir, gerekirse uygulama basamaklarını yeniden düzenler. Kullanılabilir durumdaki eşyaları onararak yeniden kullanmaları, kaynakları israf etmeden değerlendirmeleri beklenir (D17.1). Performans görevi; gözlem formu, kontrol listesi veya dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

TYB.2.3.4

Öğrencilere mutfak, çalışma odası, oturma odası, banyo gibi ev ortamlarını gösteren yerleşim planları ya da çizimler sunulur (OB4). Çizimlerde açık priz, ıslak zemin, düzensiz kablo kullanımı, uygun olmayan yerde bırakılmış kesici araçlar, temizlik malzemeleri, sabitlenmemiş dolaplar, yüksek raflardaki ağır eşyalar, çıkışı engelleyen nesneler gibi afet sırasında risk oluşturabilecek durumlara yer verilir. Öğrencilere “Bu ortamda güvenlik açısından dikkatini çeken durum nedir?”, “Deprem gibi bir afet sırasında hangi eşyalar tehlike oluşturabilir?”, “Çıkışı zorlaştıracak bir durum var mı?” soruları yöneltilir. Öğrenciler ev ortamındaki güvenlik risklerini belirleyerek not eder (E1.6). Benzer riskleri bir araya getirerek günlük yaşamda, afet sırasında ortaya çıkabilecek riskleri ayırt eder. Ardından seçtikleri bir riskin günlük yaşamı veya afet anındaki güvenliğini nasıl etkileyebileceğini kısaca açıklar (D16.1). Bu süreçte soru-cevap tekniğinden yararlanılabilir.

Öğrenciler, belirledikleri riskleri yeniden inceleyerek her risk için alınabilecek güvenlik tedbirlerini planlar. Islak zemini kurulama, kabloları düzenleme, tehlikeli maddeleri güvenli bir yerde saklama, dolapları sabitleme, ağır eşyaları alt raflara yerleştirme, çıkış yollarını açık tutma gibi tedbirleri uygun risklerle ilişkilendirir. Öğrencilere “Bu risk nasıl önlenebilir?”, “Afet öncesinde hangi hazırlıklar yapılabilir?”, “Hangi tedbir daha etkili olur?” soruları yöneltilir (E3.7). Acil bir durumda öncelikle kendi güvenliklerini sağlamaları, bir yetişkinden yardım istemeleri, gerektiğinde 112 Acil Çağrı Merkezini aramaları gerektiği açıklanır. Yar-

dım isterken olayın ne olduğunu , bulundukları yeri doğru biçimde bildirmelerinin önemi üzerinde durulur. İlk yardım gerektiren durumlarda bilinçsiz müdahalede bulunmamaları , yetişkin ya da uzman desteği istemeleri gerektiği vurgulanır. Öğrenciler belirledikleri tedbirleri sınıfla paylaşarak etkili , uygulanabilir olanları gerekçeleriyle açıklar; arkadaşlarının görüşlerini dinleyerek planlarını yeniden düzenler **(SDB2.1, SDB3.3)**. Bu aşamada görüş geliştirme tekniğinden yararlanılabilir. Öğrencilerden aile yaşamı, günlük sorumluluklar ve ev ortamında karşılaşılabilecek durumları içeren özgün bir senaryo yazmaları istenir. Hazırladıkları senaryoda zaman yönetimi için uygun dijital araç ve teknolojileri kullanma, aile içi tutum ve davranışların günlük yaşama etkilerini gösterme, günlük yaşamda karşılaşılabilecek basit bir onarım durumuna uygun çözüm uygulama ve ev ortamındaki güvenlik risklerine karşı alınabilecek tedbirleri yansıtma beklenir. Öğrenciler senaryolarında karakterlerin karşılaştıkları durumlara yönelik çözüm yollarını, kararlarını ve uygulamalarını günlük yaşamla ilişkilendirerek yapılandırır. Öğrenci senaryoları; analitik dereceli puanlama anahtarı veya öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilerden bir haftalık dijital planlama deneyimlerini takip ederek zaman kullanımındaki değişimleri raporlaştırmaları istenebilir.

Öğrencilerden, aile içindeki bir yanlış anlaşılma durumunu "zorlayıcı iletişim" ve "destekleyici iletişim" olmak üzere iki farklı sonla biten bir kısa oyun senaryosuna dönüştürmeleri istenebilir.

Öğrencilerden öğrendikleri bir onarım sürecini adım adım anlatımını içeren basit bir bilgi görseli hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden kendi evleri için güvenlik planı taslağı hazırlamaları istenebilir.

Destekleme

Öğrencilerden dijital planlama araçlarının kullanım basamaklarını içeren kısa bilgi kartları hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden aile içinde günlük bir görevin nasıl nezaketle talep edileceğine dair kısa bir metin yazmaları istenebilir.

Öğrencilerden herhangi bir onarımın işlem basamaklarını içeren numaralandırılmış görsel kartları işlem sırasına koymaları istenebilir.

Öğrencilerden sınıfta öğrendikleri risk başlıklarından hareketle kendi evleri için basit bir güvenlik denetim listesi hazırlamaları istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. ÖĞRENME ALANI: BİLİNÇLİ TÜKETİM, SÜRDÜRÜLEBİLİR YAŞAM

Bu öğrenme alanında öğrencilerin; biyoçeşitliliğin korunmasının önemini veriler üzerinden fark etmeleri, ulaşım seçeneklerini çevresel etkileri bakımından karşılaştırmaları, enerji tasarrufuna yönelik çözüm fikirleri geliştirmeleri; anket ve grafik verilerini kullanarak tüketim alışkanlıkları ile sürdürülebilir yaşam kararları arasında ilişki kurmaları ve bu konularda bilinçli tercihler sergilemeleri ile ilgili bilgi ve beceriler kazanmaları amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ

17

ALAN BECERİLERİ

SBAB5. Sosyal Katılım (SBAB5.3. Fikir Üretme), MAB4.4. Bulguları Yorumlama, FBAB12. Kanıt Kullanma

KAVRAMSAL BECERİLER

KB2.7. Karşılaştırma

EĞİLİMLER

E1.1. Merak, E1.6. Seçicilik, E3.1. Muhakeme, E3.7. Sistematiçlik, E3.9. Şüphe Duyma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri

SDB2.1. İletişim, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler

D5. Duyarlılık, D9. Merhamet, D17. Tasarruf,

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB7. Veri Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

Fen Bilimleri, Matematik

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

KB2.4. Çözümleme, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.17. Değerlendirme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

TYB.2.4.1. Biyoçeşitliliğin korunmasının gerekliliğine ilişkin kanıt kullanabilme

- Biyoçeşitliliğin korunmasının gerekliliğine ilişkin verileri toplar ve kaydeder.
- Biyoçeşitliliğin korunmasının gerekliliğine ilişkin veri setleri oluşturur.
- Biyoçeşitliliğin korunmasının gerekliliğine ilişkin veriye dayalı açıklama yapar.

TYB.2.4.2. Ulaşım seçeneklerinin çevresel etkilerini karşılaştırabilme

- Ulaşım seçeneklerinin çevresel etkilerine ilişkin özellikleri belirler.
- Ulaşım seçeneklerinin çevresel etkilerine ilişkin benzerlikleri listeler.
- Ulaşım seçeneklerinin çevresel etkilerine ilişkin farklılıkları listeler.

TYB.2.4.3. Enerji tasarrufuna yönelik fikir üretebilme

- Enerji tasarrufu ile ilgili problem durumlarını fark eder.
- Enerji tasarrufuna ilişkin örnekleri ve deneyimleri inceler.
- Enerji tasarrufuna yönelik fikir/çözüm üretir.

TYB.2.4.4. Çevrim içi anket ve grafik verilerini tüketim kararları bağlamında yorumlayabilme

- Çevrim içi anket ve grafik verilerine dayalı bulgulardan tüketim kararlarına ilişkin sonuçlar çıkarır.
- Çevrim içi anket ve grafik verilerini tüketim kararları bağlamında değerlendirir.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Biyoçeşitliliği Koruma
Çevre Dostu Ulaşım Seçenekleri
Enerji Tasarrufu
Tüketim Kararları

Anahtar Kavramlar

atık, biyoçeşitlilik, çevrim içi, ihtiyaç, tamir, tasarruf, tüketim, yeniden kullanma

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktıları; gözlem formu, öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu, analitik dereceli puanlama anahtarı ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi: Öğrencilere performans görevi olarak "Sürdürülebilir Yaşam Karar Dosyam" hazırlama görevi verilebilir. Hazırlanan ürünler, dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin çevrelerinde farklı canlı türleri bulunduğunu, enerji ve doğal kaynakların bilinçli kullanılmasının önemli olduğunu bildikleri; günlük yaşamda grafik, tablo ve çevrim içi anketlerle karşılaştıkları, bu verilerden temel düzeyde sonuç çıkarabildikleri ve tüketim alışkanlıkları ile çevresel etkiler arasında ilişki kurabildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilere “Çevrenizde hangi bitki ve hayvan türlerini görüyorsunuz?”, “Bazı canlı türlerinin yok olması nasıl sonuçlar doğurur?” gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Trafiğin çok yoğun olduğu dumanlı bir cadde görseli ile bisiklet yollarının olduğu yeşil bir sokak görseli karşılaştırılarak öğrencilerin bu iki ortamdaki yaşam kalitesine dair düşüncelerini ifade etmeleri istenebilir.

Öğrencilere sınıf veya ev ortamına ait elektrik kullanımını gösteren görseller sunulur. “Bu görsellerde elektrik enerjisinin gereksiz kullanıldığı durumlar nelerdir?”, “Hangi davranışlar elektrik israfına neden olur?” gibi sorular yöneltilebilir.

Öğrencilere basit bir sütun grafiği gösterilerek “Grafikte en yüksek değer hangisidir?”, “Bu grafik bize ne anlatıyor olabilir?” gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerden yaşadıkları çevrede gördükleri canlı türlerine ve bu canlıların yaşam alanlarına örnekler vermeleri istenebilir.

Öğrencilerden günlük yaşamlarında kullandıkları ulaşım araçlarına örnekler vermeleri istenebilir.

Öğrencilerden günlük yaşamlarında elektrik kullandıkları durumlara örnekler vermeleri istenir. Öğrencilere “Evde hangi cihazları sık kullanıyorsunuz?”, “Elektrik tasarrufu için evde neler yapılıyor?” gibi açık uçlu sorular sorulabilir.

Öğrencilerden günlük yaşamda yaptıkları seçimlerle (ulaşım tercihi, enerji kullanımı, alışveriş alışkanlıkları vb.) ilgili daha önce karşılaştıkları grafik ve anket sonuçlarına örnekler vermeleri istenebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları**TYB.2.4.1**

Öğrencilere biyoçeşitliliğin korunmasının gerekliliğine ilişkin farklı ekosistemleri yansıtan görseller, kısa bilgi kartları ve sayısal veriler sunulur (**OB1, OB2**). Materyallerde orman, sulak alan, tarım alanı, şehir çevresi gibi yaşam alanlarında bulunan bitki ve hayvan türleri, tür sayılarındaki değişimler, bazı canlıların yaşam alanı kayıpları veya koruma altına alınan türlere ilişkin bilgiler yer alır. Öğrencilere “Bu yaşam alanında hangi canlı türleri dikkatini çekiyor?”, “Tür sayılarında nasıl bir değişim görüyorsunuz?”, “Bazı canlıların sayısının azalmasının nedeni ne olabilir?” gibi sorular sorularak öğrencilerin farklı kaynaklardaki verileri incelemeleri ve dikkat çeken bilgileri kayıt altına almaları istenir (**OB7, E1.1**). Fen bilimleri dersinin biyoçeşitlilik öğrenme çıktısıyla ilişki kurulur. Farklı kaynaklardan veri seçmeleri ve kaydetmeleri, öğrencilerin gözlem ve bilgi toplama süreçlerini sistemli biçimde yürütmelerini sağlar. Bu süreçte istasyon tekniğinden faydalanılabilir.

Öğrenciler topladıkları verileri “Canlı Türü”, “Yaşam Alanı”, “Tür Sayısındaki Değişim”, “Tehdit Unsurları” gibi başlıklar altında sınıflandırır. Öğrencilere “Hangi veriler aynı grupta toplanabilir?”, “Bu canlılar hangi yaşam alanında bulunuyor?”, “Tür sayısındaki değişimleri nasıl gösterebilirsin?” gibi sorular sorularak öğrencilerin verileri tablo, grafik ya da şema hâline getirmeleri istenir (**E3.7**).

Öğrenciler oluşturdukları veri setlerini inceleyerek tür çeşitliliği, yaşam alanı kaybı veya canlı popülasyonlarındaki değişimlere ilişkin sonuçlar çıkarır. “Hangi yaşam alanlarında tür çeşitliliği daha fazla görünüyor?”, “Bazı türlerin azalması ekosistemi nasıl etkileyebilir?”, “Veriler biyoçeşitliliğin korunması hakkında ne söylüyor?” gibi sorular sorularak öğrencilerin verilerden hareketle biyoçeşitliliğin gerekliliğine ilişkin açıklama yapmaları istenir (**E3.9**). Öğrenciler ulaştıkları sonuçları sınıfla paylaşır ve veriye dayalı gerekçeler sunar (**KB2.17**). Öğrencilerin canlı türleri ve yaşam alanlarının korunmasının insan yaşamı için de gerekli olduğunu fark etmeleri, çevrenin korunmasına yönelik özverili ve duyarlı davranışları sağlar (**D5.1, D9.3**). Süreç, gözlem formu veya analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

TYB.2.4.2

Öğrencilere günlük yaşamda kullanılan farklı ulaşım seçeneklerini içeren görseller ve bilgi kartları sunulur (**OB1, OB4**). Kartlarda özel araç, toplu taşıma, bisiklet, yürüyüş, elektrikli scooter (sukutır) veya servis kullanımı gibi ulaşım türlerine yer verilir. Ulaşım araçlarının yolcu kapasitesi, enerji kaynağı, kullanım alanı, maliyet, kullanım amacı gibi temel özellikler kısa bilgilerle desteklenir. Öğrencilere “Bu ulaşım aracı hangi durumlarda tercih

edilebilir?”, “Bu aracın enerji kaynağı nedir?”, “Bu araç bireysel mi yoksa ortak kullanıma mı uygundur?” gibi sorular sorularak öğrencilerin ulaşım seçeneklerinin özelliklerini belirlemeleri ve not etmeleri istenir **(E1.1)**. Bu süreçte soru cevap tekniğinden faydalanılabilir. Öğrenciler çevresel etkileri bakımından ulaşım seçeneklerinin ortak yönlerini belirler. Öğrencilere “Hangi ulaşım seçenekleri daha az enerji tüketiyor olabilir?”, “Hangi araçlar daha az çevresel etki oluşturabilir?”, “Bu ulaşım türlerinin ortak çevresel özellikleri nelerdir?” gibi sorular sorularak öğrencilerin benzer çevresel etkileri taşıyan ulaşım seçeneklerini gruplamaları istenir. Ulaşım araçlarını enerji kullanımı, karbon salımı veya alan kullanımı gibi ölçütlere göre gruplayarak incelemeleri, ortak özellikleri belirlemeleri sağlanır. Doğal kaynakların kullanımını etkileyen ulaşım tercihlerini fark etmeleri ve kaynakların bilinçli kullanımına ilişkin davranışları ayırt etmeleri beklenir **(D17.1)**.

Öğrenciler ulaşım seçeneklerini çevreye etkileri bakımından yeniden karşılaştırır. Öğrencilere “Hangi ulaşım aracı çevre üzerinde daha fazla etki oluşturabilir?”, “Bazı ulaşım türleri neden daha sürdürülebilir olabilir?”, “Bu araçları birbirinden ayıran çevresel farklar nelerdir?” gibi sorular sorularak öğrencilerin farklı çevresel etkileri belirlemeleri ve listelemeleri istenir **(E3.7)**. Ardından öğrenciler hangi ulaşım seçeneğinin hangi çevresel koşullarda daha uygun olabileceğine ilişkin kısa gerekçeler yazar. Farklı gerekçeleri dinlemeleri ve kendi değerlendirmelerini yeniden gözden geçirmeleri sağlanır **(SDB3.3)**. Ulaşım tercihlerinin çevre ve canlı yaşamı üzerindeki etkilerini dikkate almaları ve çevreye karşı duyarlı seçimleri ayırt etmeleri beklenir **(D5.2)**. Süreç, analitik dereceli puanlama anahtarı veya gözlem formu ile değerlendirilebilir.

TYB.2.4.3

Öğrencilere ev, okul veya sosyal yaşamda karşılaşılabilecek enerji kullanım durumlarını içeren kısa görseller, karikatürler veya örnek olaylar sunulur **(OB4)**. Örneklerde gereksiz açık bırakılan ışıklar, kullanılmadığı hâlde çalışan elektronik cihazlar, açık bırakılan bilgisayar ekranları, gereğinden fazla klima kullanımı veya boş sınıfta çalışan aydınlatmalar gibi durumlara yer verilir. Öğrencilerin enerji kullanımıyla ilgili problem durumlarını belirlemeleri ve not etmeleri istenir **(E1.1)**. Enerji kullanımına neden olan davranışların sonucunda ortaya çıkabilecek sorunlara yönelik varsayımda bulunmaları istenir **(KB2.10)**. Günlük yaşamda gereksiz enerji kullanımını fark etmeleri ve kaynakların bilinçli kullanımına ilişkin durumları ayırt etmeleri beklenir **(D17.1)**.

Öğrencilerden belirledikleri problem durumlarından birini seçmeleri, bu durumla ilgili kendi yaşamlarından ya da çevrelerinde gözlemledikleri benzer enerji kullanım örneklerini düşünmeleri ve bunları kısa notlar hâlinde yazmaları istenir **(E1.1)**. Ardından öğrenciler notlarını arkadaşlarıyla paylaşır. Farklı örneklerden hareketle günlük yaşamda tekrar eden enerji kullanım alışkanlıklarına ilişkin çıkarımlar yapmaları sağlanır.

Öğrenciler inceledikleri deneyimlerden hareketle seçtikleri enerji tasarrufuna ilişkin fikir/çözüm geliştirir. Sorular yönlendirilerek öğrencilerin birden fazla çözüm önerisi oluşturmaları istenir **(E3.1)**. Ardından öğrenciler çözüm fikirleri arasından günlük yaşamlarında uygulayabilecekleri bir çözümü seçer ve neden seçtiğini kısa bir gerekçeyle açıklar **(E1.6)**. Öğrenciler farklı çözüm önerilerini dinler, gerekirse kendi fikirlerini geliştirir **(SDB2.1, SDB3.3)**. Ürettikleri çözüm fikirlerinin enerji kullanımını azaltma bakımından uygunluğunu karşılaştırarak yargıda bulunmaları sağlanır **(KB2.17)**. Enerji kullanımının çevre ve yaşam alanları üzerindeki etkilerini dikkate almaları ve çevreye karşı duyarlı çözüm önerileri geliştirmeleri beklenir **(D5.2)**. Süreç, analitik dereceli puanlama anahtarı veya öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

TYB.2.4.4

Öğrencilere günlük yaşamda tüketim alışkanlıklarına ilişkin hazırlanmış çevrim içi anket sonuçları, sütun grafikleri, pasta grafikleri, tablo gibi veriler sunulur **(OB7)**. Verilerde enerji tüketimi, ulaşım tercihleri, su kullanımı, alışveriş alışkanlıkları ya da geri dönüşüm davranışlarına ilişkin örnek sonuçlara yer verilir. Bu aşamada matematik disiplindeki veri toplama, tablo oluşturma ve sıklık belirleme süreçleriyle ilişki kurulur. Öğrencilere “Grafikte en dikkat çeken veri nedir?”, “Hangi seçeneğin daha fazla tercih edildiği görülüyor?”, “Bu veriler tüketim alışkanlıkları hakkında sana ne söylüyor?” gibi sorular sorularak öğrencilerin grafik ve anket verilerini incelemeleri istenir **(E3.1)**. Öğrencilerden dikkat çeken bulguları not etmeleri ve verilerden hareketle sonuç cümleleri oluşturmaları beklenir. Veriler arasında tekrar eden eğilimleri ve dikkat çeken ilişkileri inceleyerek çıkarım yapmaları sağlanır.

Öğrencilerin verileri tüketim kararlarıyla ilişkilendirmeleri istenir (**E3.1**). Ardından öğrenciler kendi yaşamlarında değiştirebilecekleri bir tüketim alışkanlığını belirler ve gerekçesini açıklar. Farklı tüketim seçeneklerini ihtiyaç, kullanım amacı ve kaynakların verimli kullanımı bakımından değerlendirerek bilinçli seçimler yapmaları beklenir (**D17.1**). Öğrenciler ulaştıkları sonuçların günlük yaşamda uygulanabilirliğini değerlendirir. Bu süreçte görüş geliştirme tekniğinden faydalanılabilir. Süreç, analitik dereceli puanlama anahtarı veya öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Öğrencilere performans görevi olarak "Sürdürülebilir Yaşam Karar Dosyam" hazırlama görevi verilebilir. Öğrencilerden günlük yaşamda çevreyi, doğal kaynakları ve tüketim alışkanlıklarını etkileyen kararları inceleyen bireysel bir karar dosyası oluşturmaları istenebilir. Hazırlayacakları dosyada öğrencilerden aşağıdaki çalışmalardan birini gerçekleştirmeleri beklenir: Biyoçeşitliliğin korunmasının önemini veriye dayalı biçimde açıklama (**E3.9, D5.2**), ulaşım seçeneklerini çevresel etkileri bakımından karşılaştırma (**E3.7**) veya enerji kullanımına ilişkin bir problem durumu için uygulanabilir enerji tasarrufu çözüm önerileri geliştirme. Öğrenciler çalışmalarını dijital sunum veya karar panosu biçiminde hazırlayabilir. Çalışmalar, analitik dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu veya akran değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilerden seçtikleri bir endemik tür için "Koruma Planı" ve bu türün neden korunması gerektiğini anlatan kısa bir video senaryosu hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden, yaşadıkları şehir için "Sıfır Karbon" hedefli bir akıllı ulaşım planı tasarlamaları istenebilir.

Öğrencilerden "Sıfır İsraf" hedefli bir akıllı okul elektrik yönetim sistemi tasarlamaları istenebilir.

Öğrencilerden "Bir haftalık tüketim günlüğü" oluşturarak enerji, su veya alışveriş alışkanlıklarına ilişkin verileri grafikletirmeleri istenebilir.

Destekleme

Öğrencilerden biyoçeşitliliğin korunmasının önemini anlatan kısa bir metin yazmaları istenebilir.

Öğrencilerden günlük yaşamda kullanılan ulaşım araçlarının çevresel etkilerini gösteren bir tablo hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden elektrik tasarrufuna yönelik doğru davranışları içeren kısa bilgi kartları hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden günlük yaşamda değiştirebilecekleri küçük bir tüketim alışkanlığını yazmaları ve nedenini açıklamaları istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

